

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YENİ NESİL ANNELİK VE YENİ MEDYA İLİŞKİSİ
BLOGGER ANNELER ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fjolla LECAJ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK

HAZİRAN – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

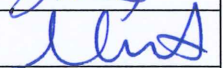
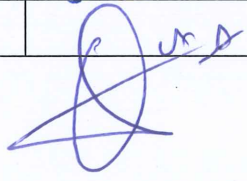
**YENİ NESİL ANNELİK VE YENİ MEDYA İLİŞKİSİ
BLOGGER ANNELER ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fjolla LECAJ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

“Bu tez 10/06/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Doc. Dr. Devrim ATICA DEMİR	Basarılı	
Doc. Dr. Nesrin AKINCI GÖTOK	Basarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Aydın AKTAY	Basarılı	

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
--	---	-------------

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Fjolla LECAJ
Öğrenci Numarası	:	Y126013025
Enstitü Anabilim Dalı	:	Sosyoloji
Enstitü Bilim Dalı	:	Sosyoloji
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi: Blogger Anneler Örneği
Benzerlik Oranı	:	% 16

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

Fjolla 08.05.2019
Öğrenci İmza

☐ Sakarya Üniversitesi Sosyal Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: *Doç. Dr. Nergiz AKINCI ÇİTOK*

Tarih: 08.05.2019

İmza: *[Signature]*

☐ KABUL EDİLMİŞTİR

☐ REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Bu tezin tüm aşamalarında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden, desteğini ve katkısını hiç esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK'a, eğitim dönemi boyunca vakitlerini ayırıp kıymetli fikirlerini ve emeklerini sunan Prof. Dr. M. Sami ŞENER, Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN, Prof. Dr. Mustafa Kemal ŞAN, Prof. Dr. İsmail HİRA, Doç. Dr. Sevim ATİLA DEMİR, Doç. Dr. Pınar YAZGAN HEPGÜL hocalarıma, karşılaştığım tüm sorunlarda çözüm önerileri ile yolumu açan Ali ÖZTÜRK hocama ve tezin tamamlanma sürecindeki yardımlarından dolayı iş arkadaşlarıma Filiz UZUNHAN DURMUŞ ve Mohsen NABHAN içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Bulduğum entelektüel yolculuğumun tüm safhalarında, her anlamda yanımda olup, desteklerini ve katkılarını hiç esirgemedikleri için ve son olarak bugünlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim anneme Ylbere LECAJ, babama Rasim LECAJ, kardeşim Fidan LECAJ, eşime Kremtim KRASNIQI ve de bana bu yolculukta motivasyon olan çocuklarıma Borë Bardha KRASNIQI ve Akil KRASNIQI'ye sonsuz şükranlarımı sunarım.

Fjolla LECAJ

28.06.2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ŞEKİL LİSTESİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TOPLUMSAL CİNSİYET VE AİLE TARTIŞMALARI.....	6
1.1. Toplumsal Cinsiyet	6
1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Dinamikler.....	10
1.3. Cinsiyet Stereotipleri	23
1.4. Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları ve Aile	25
1.5. Geçmişten Günümüzde Aile	27
1.6. Geleneksel Aile Modeli	30
1.7. Çekirdek Aile Modeli	32
BÖLÜM 2: TARİHSEL SÜREÇTE EBEVEYNLİK	34
2.1. Geleneksel annelik ve modern kadın imgesinde annelik	34
2.2. Feminist Ebeveynlik	38
2.3. Feminizm Ebeveynlik ve Yeni Nesil Annelik	39
2.4. Yeni Nesil Annelik	42
BÖLÜM 3: SOSYAL MEDYA VE YENİ NESİL ANNELİK	53
3.1. Sosyal Medya.....	53
3.2. Sosyal Medya ve Blogger Annelik	57
3.3. Yeni Nesil Annelik ve Blogger Annelik	61
3.4. Blogger Annelerden Çevrimiçi Destek	64
BÖLÜM 4 : ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ VE BULGULARI	72
4.1. Araştırmanın Modeli	72
4.2. Araştırmanın Evren, Örneklemi	74
4.3. Araştırmanın Ön Kabulleri ve Sınırlılıkları	75
4.4. Bulgular.....	76
4.5. Blog İncelemesi: http://teknolojikanneler.com/	76
4.5.1. Betimsel Analizi.....	76
4.6. Blog İncelemesi: http://www.annekaz.com/	86
4.6.1. Betimsel Analizi.....	86
4.7. Blog İncelemesi: http://www.safagindunyasi.com	94
4.7.1. Betimsel Analizi.....	94
4.8. Blog İncelemesi http://blogcuanne.com/	97

4.8.1. Betimsel Analizi.....	97
SONUÇ	105
EKLER	111
KAYNAKLAR	115
ÖZGEÇMİŞ.....	119

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 : Teknolojik anneler web sitesinin ana sayfası	77
Şekil 2 : Teknolojik anneler hakkımızda bölümü.....	79
Şekil 3 : Teknolojik anneler web sitesinin seminer davetiyeleri	80
Şekil 4 : Teknolojik Anneler web sitesi reklam içerikli paylaşım.....	82
Şekil 5 : Teknolojik Anneler web sitesi reklam içerikli paylaşım.....	82
Şekil 6 : Teknolojik Anneler Reklam İçeren Bağlantılı Paylaşımı.....	84
Şekil 7 : Teknolojik Anneler- Reklam İçerikli Bağlantının Ana Sayfası	84
Şekil 8 : Teknolojik Anne Reklam İçerikli Paylaşım	85
Şekil 9 : Anne Kaz web sitesinin ana sayfası	87
Şekil 10: Anne Kaz web sitesinin yazarın fotoğrafı	88
Şekil 11: Anne Kaz web sitesinin sosyal sorumluluk paylaşımı.	90
Şekil 12: Anne Kaz web sitesinin konu başlıkları ve yazıları.	91
Şekil 13: Anne Kaz web sitesinin reklam içerikli paylaşımı	92
Şekil 14: Anne Kaz web sitesinin bebek bakımı hakkında yazıları.....	93
Şekil 15: Şafağın Dünyası web sitesinin ana sayfası.....	94
Şekil 16: Şafağın Dünyası web sitesinin aile fotoğrafı.....	95
Şekil 17: Şafağın Dünyası web sitesinin reklam içerikli paylaşımı	96
Şekil 18: Şafağın Dünyası sosyal sorumluluk içerikli paylaşım	96
Şekil 19: Blogcu Anne ana sayfa görüntüsü.....	98
Şekil 20: Blocu Anne Reklam İçeriği.....	99
Şekil 21: Blogcu yazarın paylaştığı çocukların fotoğrafı	99
Şekil 22: Takipçi deneyim paylaşımı	100
Şekil 23: BlogcuAnne İletişim	101
Şekil 24: Anne İtirafı.....	102
Şekil 25: Blogcu Anne Reklam İlkeleri.....	103
Şekil 26: Blogcu Anne Hakkında Bölümü	104

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi: Blogger Anneler Örneği			
Tezin Yazarı: Fjolla LECAJ		Danışman : Doç.Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK	
Kabul Tarihi: 10 HAZİRAN 2019 Sayfa Sayısı: v (ön kısım)+ 119 (tez)			
Anabilim Dalı: Sosyoloji			
Toplumsal sürekliliği ve kültürün aktarımı, neslin devamıyla sağlanır. Çocuk sahibi olmak ve nesillerin devamını sağlamak toplumun ve kültürün temel taşlarından biridir. Çocuk sahibi olma annelik rolü ve sorumluluğu, cinsiyetler arası bir dengesizliği de zorunlu olarak üretmiştir. Bir başka deyişle, çocuk sahibi olmak hem kadın hem de erkek için geçerli bir durum iken gerek insan doğası gerekse kültürün etkisine bağlı olarak annelik, çocuk sahibi olma durumunda daha öne çıkan bir rol taşımaktadır. Günümüzde medya ve iletişim teknolojilerinin hız kazanması bireylerin, medyada geleneksel medyanın tersine yeni medya teknolojileri ile medya pratiklerinin üretiminde daha fazla yer edinebilmelerini sağlamaktadır. Artık popüler kültürün de etkisiyle yeni nesil anneler sosyal medya kullanımı ile hem annelik rolünün yeniden üretimine dahil olmuş hem de farklı bir sosyalleşme sürecinin de başlatıcısı olmuşlardır. Tezde sosyal değişim temellerine bağlı kalınarak toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden yeni nesil annelik ve yeni medya ilişkisi ortaya konulmuş yeni ortaya çıkan özel alan içinden kamusal uzanan perspektifte annenin sosyalleşme süreci analiz edilmiştir. Bu yeni sosyalleşme süreci sosyal medya üzerinden sağlanmaktadır. Bu bağlamda söz konusu durumun ortaya konulması amacıyla en çok takip edilen üç blogger annenin blogları ve paylaşımları söylem analizi ile incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda blogger annelerin. Bu noktada seçilen anne blogların benzerlikleri ve farklılıkları şu şekilde özetlenebilir. Örnek blogların benzer özellikleri: Kendi annelikler ve çocukları hakkında paylaşımlarda bulunmaktadır, amaçları takipçilerin dikkatini çekip takipçi sayısını artırmaktır, yeni annelere bilgi ve deneyim desteğinde bulunmaktadır, blogger anneler genellikle çocuk sahibi olduktan sonra kariyer hayatına son vermişlerdir, bloglarını sosyalleşme ve ikinci bir kariyer gelişimi olarak kullanmaktadırlar, kendilerini tanıtmak konusunda hassas davranmaktadırlar, takipçilerine karşı samimi bir dil kullanmaktadırlar, çocuklarla ilgili konulara ağırlık vermektedirler, bloglar ürün pazarlamaya yöneliktir Örnek blogların farklı olan özellikleri: Blogların dördünden biri (Teknolojik Anneler) genel olarak teknolojik ürünler hakkında paylaşımlarda bulunmaktadır, blogların dördünden ikisine (AnneKaz ve Şafağın Dünyası) bloglarında sosyal sorumluluk projeleri kapsamında paylaşımlara rastlanmıştır, blogların dördünden biri (Blogcu anne) blogunda aile içi yaşam ortamını daha açık bir şekilde paylaşmaktadır, blogların dördünden biri (Blogcu anne) takipçilerinde özel bir bölümde konuk yazar olarak blogda yazı paylaşabilme imkânını sağlamıştır, blogların dördünden biri (Blogcu anne) kendi hayatını anlatan kitabını yayınlamıştır.			
Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, kadın, annelik, yeni medya, blogger annelik			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	X	Ph.D.	
Title of Thesis : New Generation Motherhood and New Media: Blogger Mothers Example			
Author of Thesis: Fjolla LECAJ		Supervisor : Doç.Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK	
Accepted Date : 10 JUNE 2019		Number of Pages: v (pre text)) + 119 (main body))	
Department : SOCIOLOGY			
The continuity of society and the transfer of culture is ensured through the continuation of the generation. Having children and maintaining generations is one of the cornerstones of society and culture. The role of motherhood and responsibility for having a child has necessarily produced a gender imbalance. In other words, while having a child is valid for both men and women, motherhood has a more prominent role in the case of having a child, depending on both human nature and the impact of culture. Nowadays, the acceleration of media and communication technologies enables individuals to gain more place in the production of media practices with new media technologies as opposed to traditional media. Under the influence of popular culture, new generation mothers are now involved in the reproduction of the role of motherhood and also the initiator of a different socialization process through the use of social media. In the thesis, the relationship between new generation motherhood and new media has been put forward through the role of social change, and the socialization process of the mother has been analyzed in the perspective that extends from public to private. This new socialization process is provided through social media. In this context, the blogs and shares of the four most followed blogger mothers were examined with discourse analysis in order to reveal the situation in question. As a result of this review, the similarities and differences of blogger mothers selected at this point can be summarized as follows. Similar features of sample blogs: Sharing about their own motherhood and children, their aim is to attract the attention of followers and increase the number of followers, support new mothers with knowledge and experience, blogger mothers usually ended their career after having children, they use their blog as socialization and second career development, they are sensitive about introducing themselves, they use sincere language towards their followers, focus on children's issues, they use blogs for product marketing Sample blogs have different features: One in four blogs (Teknolojik Anneler) generally share technological products, two out of four blogs (Annekaz and Şafağın Dünyası) have shared posts on social responsibility projects, one in four blogs (BlogcuAnne) shares the family life more openly in her blog, one of the four blogs (BlogcuAnne) provided the opportunity to share articles on the blog as a guest writer in a special section, one of the four blogs (the blogger mother) published her book about her life			
Keywords: Gender, women, motherhood, new media, blogger motherhood			

GİRİŞ

Toplum sürekli bir devinim halinde gelişen teknolojiyle birlikte iletişim ağları temelinde de her geçen gün değişmektedir. Günümüzde sosyal değişimin hızı hiç olmadığı kadar artmıştır. Bu artışta özellikle kitle iletişim araçları en etkili dinamiklerden biri olarak kabul edilebilir. Bu kapsamda tezin konusu da kadın ve erkek rollerinin farklılaşmasına dayalı olarak yeni medya araçları üzerinden gerçekleşen bir değişime dikkat çekmektedir. Bu değişim toplumsal yapının sürekliliğini sağlayan cinsiyetlerin sosyal değişme karşısında kendilerini yeniden nasıl konumlandıklarını ortaya çıkarabilecek özelliktedir. Tez, toplumsal cinsiyet, yeni nesil annelik ve yeni medya ilişkisini ortaya koymaya çalışan bir mahiyette olup günümüzün toplumsal cinsiyet rollerinin hareketliliğini ve farklılaşmasını da yansıtmaktadır. Tezde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ilişkisi incelenmiş ve çalışmanın ana temelleri oturtulmuştur. Bu bağlamda cinsiyet biyolojik farklılıkların göstergesi iken toplumsal cinsiyet ise toplumun kadın ve erkeğe uygun gördüğü rolleri ve davranış kalıpyargılarını içermektedir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet, aile yapısını anlamak için son derece önem taşıyan kavramlardır. Toplumsal cinsiyet kavramının açıklanmasıyla geleneksel aile yapısına ait kadın ve erkek arasındaki rollerin incelenmesi önemlilik arz etmektedir. Bu çerçevede geleneksel ve modern anne profilini inceleyip farklılığı ortaya koymak için ilk önce toplumsal cinsiyet üzerine araştırma yapmak gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkek arasındaki rolleri ve davranış biçimlerini içermektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri biyolojik farklılıklardan da etkilenmektedir.

Kadın cinsiyetinin toplumsal cinsiyet çerçevesinde doğurganlığı - anne oluşu kadının evin içindeki rolleri üstlenmesi ve çocuk bakımıyla ilgilenmesi çoğu zaman sosyal hayattan uzak kalmasına neden olmuştur. Kapitalist ekonomi yapısı da bu konuda etkin işlevi ile erkeğin para kazanmasını daha zorunlu hale getirmiş ve erkeği sosyalleşirken kadın cinsiyetini ise ekonomik olarak erkeğe bağımlı kılmıştır. Kadının çocuk doğurması ve çocuk bakımıyla ilgilenmesi kapitalist ekonomi yapısında çalışma hayatına atılması ve ekonomik bağımsızlığını kazanmasını mümkün kılmamaktadır. Kapitalist ekonomi yapısı sürekli çalışan ve üretime dahil olan işçileri tercih etmektedir. Bu noktada kadının özel hayatın zorunluluklarını yüklenmesi ve denge oluşturmaya çalışma zorunluluğu sebebiyle kadınlar bu konuda en iyi seçenek olarak görünmemektedir. Böylece kadının,

erkeğe olan ekonomik bağımlılığı da daha fazla kaçınılmaz hale gelebilmektedir. Elbette ki bu ekonomik bağımlılık kadın ve erkek arasındaki güç ilişkilerini de etkilemiştir. Kadın ve erkek arasındaki güç ilişkilerinde farklılıklar kadının bu konuda çalışmalarını etkilemiştir. Güç ilişkileri sadece ekonomik farklılıklarından değil aynı zamanda siyasete katılımlarıyla da açıklanabilir.

Bir toplumu biçimlendiren temel şey, toplumun cinsiyetle cinslere yüklediği rollere verdiği anlamdır. Bu durumda toplumsal cinsiyetin kavram olarak ortaya çıkışını anlamak önem taşımaktadır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları feminizmin ortaya çıkarttığı bir akım olarak, toplum içinde genel dengeleri değiştirebilen bir özelliğe sahiptir. Feminist araştırmacılar bu rollere farklı anlamlar katarak ve yeni bir bakış açısıyla inceleyerek kadının genel olarak değişime girmeye iten enerji olmuştur. Feminist araştırmacılar ilk olarak kadının temel haklarını aramak üzere ortaya çıkan siyasi akımların öncüsüdür. Bu akım kişisel sorunların politik olduğunu savunarak kadının hayatında her sorununa önem vererek bir siyasi konu olduğunu savunmuşlardır. Böylece kadınlar ilk kez kendi hakları adına birlik olup değişime başlamışlardır. Elbette bu durum anneliğe uygun görülen rollerde de değişimler ortaya koymuştur.

Geleneksel aile yapısı incelediğinde kadın ve erkek arasında kesin bir rol dağılımının var olduğu görülmektedir. Soy erkek tarafından devam etmekte ve ailenin bakımını üstlenmekten sorumlu kişi de erkek olarak kabul edilmektedir,. Aynı şekilde güç ilişkisi de söz konusu olunca, karar verme yetkisi ailenin babasında bulunmakta ve diğer ailenin bütün fertleri babaya uygun davranmak durumundadır. Aynı zamanda geleneksel aile yapısında kadın ikinci planda olup ev içi görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Çocuk bakımı de kadının görevi olduğu için bu durum kadını hep evin içinde yani özel alana bağlı tutmuştur. Oysaki feminizm akımıyla ortaya çıkan kadın haklarında ki değişimler annelik olgusunda da hareketlenmeye sebebiyet vermiştir. Bu noktada yeni kuşaklardaki bu değişimde ifade edilen yeni nesil annelik kavramı da geleneksel kalıp yargıların kırıldığı ve yeni bir düşünme tarzının ortaya çıktığı bir durum olarak ifade edilebilir. Yeni nesil annelik bir bütün olarak, toplumsal rolleri, kadının bağımsızlığını, anne olarak üstlendiği görevleri kapsamaktadır.

Yeni nesil anneliğin annenin çalışma hayatına atılıp atılmama kararıyla birlikte farklı şekillere girdiği görülmektedir. Asıl bu konunun merak edilen kısmı yeni nesil anneliğin ve geleneksel anneliğin bir bütün olarak devam etmesidir. Annelik toplumda güçlü bir

yere sahip olan bir içgüdüdür. Popüler kültürün karışımıyla dönüşüm göstermeye başlamıştır. Gündelik yaşamın abartılmış kültürü olan popüler kültür ekseninde, anneliğin görüntüsünün ve içeriğinin değişiyor/değiştiriliyor olması da bunun ispatı niteliğinde gösterilebilir. Hem toplumsal kalıp yargılara ayak uydurup hem de ekonomik bağımsızlığı kazanan yeni nesil anneler çağımızın ilgi çeken konularından biridir. Yeni medya ve teknolojinin gelişimi, yeni nesil annelik ile birleştiğinde yeni nesil annelikte yeni medya ilişkisini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda bu ilişkilendirme üzerinde yeterince çalışılan bir konu olmadığından dolayı söz konusu çalışma ilgi çekici olmaktadır.

Tezde yeni nesil annelik ve sosyal medya ilişkisi bağlamında dönüşen kadın rollerini ortaya koymak amacıyla blogger - sosyal medya kullanıcısı olan anneler incelenerek bu konu hakkında bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Sosyal medya ve blogger anneler hem geleneksel olup hem de değişime açık olan annelerin bir aynası olarak kabul edilebilir. Yeni nesil annelerin çoğu meslek sahibi olmalarına rağmen bazı durumlarda çocuklarının bakımını üstlenmeye seçtikleri için iş hayatlarına son verip ev hayatını –özel alanı seçmektedirler. Blogger anneler sosyal medyanın ve teknolojinin getirdiği yenilikler sayesinde annelerin hem geleneksel annelik rollerine sadık kalabildikleri ve bu rolleri seçtikleri gibi ekonomik bağımsızlıklarını kazanıp yeni nesil rolleri üstlendiklerini göstermektedir. Kendi bağımsızlığını değil aynı zamanda diğer annelere de çevrimiçi destek olacak kadar aslında büyük bir işe kalkışan anneler yeni nesil anneler olarak ifade edilebilir. Yeni nesil anneler sosyal medyayı aktif halde kullanmaktadır ve kendi tecrübelerini yazı köşelerinde paylaşarak hızlı bir şekilde binlerce anneye erişir ve destek olurlar. Bu durum popüler kültürün annelik kavramı üzerinden oluşturduğu yeni formüllerden biri olarak ifade edilebilir.

Bloglar anneler tarafından online bir günlük niteliğinde kullanılmaktadır. Blogger anneler, kendilerini göstermek istedikleri şekilde ve miktarda yazılarını tamamlarlar. Bu şekilde meşhur olmayı başaran anneler oradan doğan kazançla hem kendilerine hem ailelerine hem de çocuklarına ekonomik destek de sağlamaktadır. Dijital bir günlük tutan blogger anneler, hem anneler arasında bir dayanışma oluşturmakta hem de belirli ürünler karşılığında reklam pazarlama örneği sergilemektedirler. Bu durum geleneksel, evde oturan ve çocuk bakımı ile ilgilenen anne profilini, kendi ekonomik kazancı olup bağımsız olan anne profili ile karıştırarak günümüzde yeni bir profil yaratmaktadır. Çalışma blogların içeriği ve paylaşımları hakkında bilgi sunulmuştur.

Çalışma sonucunda ise blogger anneler hakkında daha detaylı bilgiye sahip olunmuş ve bloglarının yeni medya bağlamında incelenmesi ile yeni rollerinin nasıl olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Bu kapsamda teknolojinin yeni nesil annelerin üzerindeki etkisi incelenmiş ve blogger anneler blogları detaylı olarak analiz ederek sosyal değişime bağlı olarak blogger annelerin yeni nesil anne olarak ortaya koydukları özellikler betimlenmiştir.

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu yeni nesil anneler ve yeni medya ilişkisi olup blogger anneleri örnek olarak iki olgunun arasında ki ilişki üzerinde açıklama yapmaktadır. Anneliğin dönüşümü yeni nesil annesi olgusunu öne çıkartmaktadır. Anneliğin içinde yaşanan değişimler aslında toplumsal cinsiyet rolleri temelinde ki rol dağılımına ve bu rollerin benimsenmesine de yeni bir anlam katar. Teknolojinin ve yeni medyanın gelişimi söz konusu yeni nesil anneliğin gelişmesine ve yeni bir şekil almasında etken olmuştur. Bahsedilen değişim ve gelişimler blogger anneler olgusunu ortaya çıkartmış olup bu tezin konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Sosyal değişimi toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden anlayabilmek ve toplumsal cinsiyet rollerinin teknolojik gelişmeler karşısında dönüşen yönlerini ortaya koyabilmek günümüz toplumunu anlamada önemlilik arz etmektedir. Çalışmada amaçlanan, toplumsal cinsiyet rolü temelinde yeni nesil annelik ve yeni medya ilişkisini ortaya koymak ve günümüze dair bir durum değerlendirmesi yapmaktır. Bu kapsamda sosyal medyada takip edilen ve kitlelerin etkilendiği, bazı davranış modellerini içselleştirdiği yeni nesil annelerin etkinliği üzerine farkındalık kazanılması ve bu farkındalık ile annelik kapsamında yeni davranış biçimleri ve toplumsal yapıda bütüncül bağlamda kadının değişen rolüne ilgi çekilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca özel alandan başlayıp kamusal alana uzanan annenin sosyalleşme süreci ve değişen yaşam koşulları ile beraber hem çalışan hem de çocuk doğuran kadınların yaşam içerisindeki ilerleyişlerinin analizlerini betimsel olarak anlayabilmek-açıklayabilmek de tezin amaçlarından biridir. .

Araştırmanın Önemi

Çalışma son dönemde tüm dünyada ve Türkiye’de sosyal realitede hâli hazırda mevcut karşılaşılan durumlardan biri olarak (yeni nesil annelik) karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolü temelinde yeni nesil annelik ve yeni medya ilişkisi, popüler kültür ve yeni annelik olgularının tanımlanması ve bu rolü ikame eden anne kimliğinin sosyalleşme süreçlerinin anlaşılması odaklı bir çalışmadır. Bu ilişkisel bağlamında değişen toplumsal cinsiyet rolleri yeni medyanın kullanımı ile değişen yeni nesil annelik rolü -blogger anneler (internet üzerinde blog sahibi olan anneler) gibi, annelik olgusunun aldığı yeni görünümeler hakkında genel bir çerçeve oluşturulmaktadır. Bu kapsamda yeni medya dahilindeki kitle iletişim araçları üzerinden oluşmuş yeni nesil annelerin sosyal medya kullanımları ve hedef kitleleri ile kurdukları sosyalleşme süreçlerinin ortaya konması gerek aile çalışmaları gerekse iletişim ve yeni medya çalışmaları bağlamında günümüz sosyal yapısını bir noktada anlamayı sağlaması açısından önem kazanmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Tez konusu itibarıyla öncelikle konu ile ilgili bir literatür taraması yapılmış olup konuyla ilgili kavramlar incelenmiş ve teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Ardından betimleyici analiz yöntemi kullanılarak blogların analizi yapılmıştır. İncelemek üzere dört blog seçilmiştir. Bloglar seçilirken dikkat edilen unsurlardan biri blogların kadınlardan yazılmış olup anne bloğu olmasıdır ve blog yazarların en az bir çocuk sahibi olmalarıdır. Aynı zamanda bloglar seçilirken dikkat edinilen başka bir konu blogger annelerin çocuklu hayata atıldıktan sonra kendi kariyerlerini arka planda bırakarak kendilerine yeni bir kariyer yolu olarak blogları yazmaya başlamak olmuştur.

BÖLÜM 1: TOPLUMSAL CİNSİYET VE AİLE TARTIŞMALARI

1.1. Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet kişilerin doğumda biyolojik olarak sahip oldukları cinsiyet özellikleridir. Toplumsal cinsiyet ise biyolojik cinsiyetten farklı olarak toplumun cinsiyete göre bireylere yüklediği roller ve sorumluluklar olarak ifade edilebilir. Biyolojik temeli olan farklılıklar "cinsiyet" ile sosyokültürel temeli olan farklılıklar ise "toplumsal cinsiyet" ile açıklanması gerektiğini savunanlar olduğu gibi, kadınlar ve erkekler arasında farklılıkların toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyetten de kaynaklandığını, bu özelliklerin ayrı etkenler olarak gösterilmesinin uygun olmadığını savunanlar da vardır (Dökmen, 2009:18). Toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıkların yanı sıra kültüre özgü davranış kalıplarıdır. Toplumsal cinsiyet terimi ilk başlarda feminist araştırmacılar tarafından cinsiyet farklılığının kültürel inşası anlamında kullanılırken doğal" ya da "biyolojik" farklılık anlamına geldiği düşünülen "cinsiyet" ten farklı olduğu vurgulanmıştır (Rose, 2018:17).

Feminist araştırmacılar toplumsal cinsiyet konusunda kadınların konumundan ve eşit haklara sahip olmak için yürüttükleri çalışmalarından böyle bir farkın olduğunu vurgularlar. 1970'lerde ve 1980'lerde feminist araştırmacılar erkek ile kadın cinsleri arasındaki eşitsizliklerin biyolojik olarak açıklanabileceğini kabul etmeyip cinsel farklılıkların toplumsal olduğunu vurgularlar. Feminist araştırmacıların bu görüşlerindeki eksiklikten dolayı toplumsal cinsiyet rolleri kabul görüp bugüne dek hiçbir tartışmaya açık olmadan devam etmiştir. Bugünlerde her ne kadar bu tür çalışmalar yapılsa da kadın ve erkek rollerinin ayırımını doğal gören toplumlar vardır. Oysaki bu duruma sebep olan biyolojik olan farklılıklar değil, sonradan öğrenilen kültürel farklılıklardır. Biyolojik cinsiyet içerisine giren farklılıklar önceden öğrenilmemiş ve doğuştan bize gelen özellikler olarak kadınlar ve erkekler arasında var olan farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise daha sonra öğrenilen ve en önemlisi sosyalleşme sürecinde öğretilen ve kazanılan özellikler olarak insanlar arasında var olan farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları, kişiden kişiye ve en önemlisi kültürle göre, kültürden kültüre farklılık gösterir (Dökmen, 2009: 25). Bu noktada toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkeğin toplumda edindiği roller ve sorumluluklar olarak genel olarak ifade edilebilse de toplumsal cinsiyet pratikleri içine bulunduğu toplumun özelliklerine bağlı olarak farklılıklar taşır.

Şüphesiz kadın ve erkeğin biyolojik özelliklerinin yanı sıra sosyal olma özellikleri toplumsal yaşamın organizasyonunda daha fazla etkindir. İnsanın sosyal bir varlık olma gerçeğinden hareketle söz konusu sosyalliğin inşasının biyolojik özelliklerden tamamen bağımsız olduğu da ifade edilemeyecektir. Gelişimsel süreçte bireylerin, asıl olarak sosyal yönleri daha baskın olarak gelişim göstermektedir. Birey, kadın ve erkek olarak sosyalleşme sürecinde toplumun beklediği rollere sahip olmaya başlar ve toplumun beklentilerine göre bu rollerini şekillendirir. Toplumsal cinsiyet, sosyalleşme sürecinde öğrenilen davranış kalıplarıdır. Çocuklar, toplum tarafından kız ya da erkek olarak kabul gördükten sonra ait oldukları grubun özelliklerini öğrenmeye başlar. Elbette ki bu davranışların kültürel anlamlarını da benimsemeye çalışırlar. Bu duruma kısaca toplumsal cinsiyet rollerini benimsemek denilebilir. Kız ve erkek çocuklar sosyalleşme sürecinde nesnelerin, etkinliklerin, oyunların bilgisine sahip olduğu gibi kişisel özellikleri ile birlikte toplumsal yapıda kendi cinsiyet gruplarına uygun olarak davranmayı öğrenirler.

Bilindiği gibi, insanlar kadın ya da erkek cinsiyetine ait olarak doğmakta, ancak kadınlık ya da erkekliğe ait görülen davranış kalıplarını toplum içinde edinmektedir. Bu rollerin benimsenmesinde, egemen toplumsal yapının dayatıcı gücü bulunmaktadır. Fatmagül Berktaş'ın belirttiği gibi: "sahip olunan kadınlık ve erkeklik idealleri ve kavramları, egemen kültüre ve iktidara özel olan yapılar içinde oluşturulmuştur. Böylece erkek ve kadın ayrımı, tarafsız bir sınıflandırma olarak değil bundan ziyade bir değer ölçeği gibi ve ifadesi olarak kullanılmıştır" (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:253).

İnsan bir topluluğa ait olmak, toplumda sevilme ve kabul görmek ister. Sosyal ihtiyaçlar olarak ifade edebileceğimiz bu sosyal güdüler çerçevesinde toplumda var olmak isteyen birey, toplum tarafından beklenen rolleri benimsemeyi tercih eder. Benimsenen roller, kimlik oluşum sürecinde aktif olarak rol alır. Kadın ve erkeğin sosyal ve biyolojik rolleri günümüzde hala tartışılmaktadır. Cinsiyet üzerine yapılan çalışmalarda konu hakkında farklı fikirler vardır. Toplumun kadın ve erkeğe yüklediği roller, başarı, kimlik, güç, statü açısından da bireyi konumlandırmaktadır.

Toplumsal cinsiyet konusunda feminist araştırmacıların kabul etmediği cinsiyet farklılıkları bazı düşünürler tarafından doğal farklılıklar olarak görülmektedir. Onlara göre kadın ve erkek arasındaki farklar doğal ve doğuştan gelen farklardır. Kadın ve erkekler yalnızca biyolojik olarak değil, gereksinimleri, yetenekleri ve işlevleri

bakımından da farklıdır. Kadınlarla erkekler arasında, Tanrı'nın onlara verdiği toplumsal görevler açısından da ayırım vardır (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:255).

Kadın ve erkek arasındaki farkları savunanların yanı sıra farklılığın olmadığını savunan fikirler de gerçekçi bir ayırım yapılamayacağını vurgulayabilmektedir. Günümüzde kadın ve erkek farklılıkları sosyalleşme sürecinde ortaya çıkan toplumsal cinsiyetin ürünleridir. Kadının ve erkeğin zihinsel ve beceri olarak benzer olduğu fikri dahilinde farklılıklar sonradan toplumdan ve sosyal güçlerden ortaya çıkan geçici farklılıklardır. Kadın ve erkeği çok farklılaştıran fikir yapılarında ise kadın ve erkek arasında hem zihinsel hem de sosyal anlamda özellikle sahip olunan beceriler kastedilmektedir. Kimi feminist psikologlar aslında kadının erkeklerden farklı olup da olumlu olan özelliklerini ortaya çıkartırlar. Farklı yaklaşımların var olmasına rağmen bir gerçek var ki toplumsal cinsiyet rolleri toplumun başlıca sorunlarından biridir. Tarih boyunca toplumsal cinsiyet rolleriyle keskin bir hat oluşturularak kadınlar ve erkekler arasında belirgin farklılıklar ortaya çıkarılmıştır. Toplumsal cinsiyet, toplumsal ve kültürel bir olgudur doğal olarak toplumdan topluma da değişiklik göstermektedir. Bu konu üzerinde cinsiyet konumu ve kimliği de bir o kadar önemlidir.

Toplumsal cinsiyet sadece cinsiyet arasında ki farklılıkları belirlemez, aynı zamanda cinsler arasındaki yaratılmış olan eşitsiz güç ilişkilerini de belirtir. Bilindiği gibi eşitsiz güç ilişkilerinin kaynağında her zaman ataerkil toplum yapısı bulunmaktadır. Erkeklerin egemen olduğu düzende kadınlar kendilerini erkeklerin onlara verdiği görevlerle özdeşleştirmektedir. Erkek ya da kültür bu görevleri asıl olarak din aracılığıyla kadınlara adeta "vaaz eder" (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:255).

Cinsiyete dayalı olarak benimsenen roller aslında daha sonra güç ilişkilerini etkileyip kadınlar ve erkekler arasında büyük güç farkı yaratmaktadır. Ataerkil toplumlarda erkekler gücün vermiş olduğu ayrıcalıkları kullanmaktadır. Bu durum kalıplaşmış standart toplumsal yapı çerçevesinde erkek güç ve iktidar ilişkileri çerçevesinde erkek rolünün memnuniyetini sağlamaktadır ki ataerkil yapıdan vazgeçmeyi istemeleri söz konusu değildir. Görüldüğü üzere erkekler tarafından toplumsal cinsiyet rolleri talep kâr şeklinde devam ettirilmiştir. Kadın ve aile çalışmalarında farklı perspektifler her daim söz konusu olmuştur. Kadını ön plana çıkaran veya kamusal alanın öznesi olarak erkeğin daha fazla söz sahibi olması gerektiğini ifade eden birçok sosyal bilimciden de bahsedilebilir.

Bu bağlamda ataerkil yapının eleştirisi olarak Akal (2005)'a göre kadınlar bilgiden ya da güçten uzak tutulmalı, bilgilenen kadınlarsa yok edilmelidir. Erkek egemen sistemin benimsediği söylemde kadının yeri evidir. İktidarın da sahibi olan erkek, zayıf unsurlarla özdeşleştirerek ötekileştirdiği, hükmetmeye çalıştığı kadına bir 'nesne' olarak bakmakta, kadını nesneleştirmektedir. Buna inanan ve bundan rahatsız olan erkekler daima kadının rolleri olarak gösterilen pozisyonları kadının zihnine sokmaya çalışmıştır. Böylece bu durum tartışılmaz bir gerçek olarak devam etmiştir. Kadın da sosyal hayattan uzak, eve bağımlı ve genel olarak erkeğin emrinde kalmıştır.

Öte yandan kadını erkekten üstün tutan ve önemli kılan kadının doğurganlığıdır. Kadının anne oluşu toplumun devamlılığını sürdürür. Bu bir toplum için en önemli olgulardan biridir. Ataerkil toplumda kadının anne oluşu erkeklerin belki de en çekindikleri konudur. Bu kadını vazgeçilmez yapar ve erkeklerin iktidarını riske attığı söylenebilir. Kuruoğlu ve Aydın (2014)'a göre iktidarı ele geçirirken ataerkil düzenin yaptığı ilk işlerden biri, kadının doğurganlığını önemsizleştirmeye çalışmak olmuştur. Çocuk doğurduğu için kadın ölümsüzlüğün simgesi olarak görülmektedir buna rağmen erkeğin üzerinde egemen olduğu bir nesne haline dönüştürülmüş, kadının sosyal yapıdaki değeri düşürülmüştür. Bununla birlikte çocuk sahibi olmak kadın için evine bağlı kalmak anlamına gelir. Bu durum kadını genel olarak sosyal hayatın ve ekonomik bağımsızlığın getirdiği imkânlardan uzak kalmaya itmiştir. Evine bağımlı kalmak kadının yaşam alanlarını kısıtlamış ve evinin içi ile sınırlandırmıştır. Erkeğin evin dışında üretim, mal ve hizmet ile uğraşması onu daha bağımsız yapıp bir nevi iktidarı elinde tutmasına neden olmuştur. Bahsedilen farklılıklar tam da bu durumda önem kazanmaktadır. Kadının annelik görevindeki biyolojik farklılıklar göz önünde bulundurulmazsa kadına ciddi boyutta haksızlık yapıldığı söylenebilir.

Toplumsal cinsiyet rolleri dahilinde her ne kadar erkeklerin ataerkil rollerden memnun oldukları düşünülse de, rollerle birlikte güç ilişkisinde kendilerini iyi hissedip bundan hoşlandıklarına inanılsa da erkek egemen sistem, tıpkı kadında yaptığı gibi erkeğe de, toplum içinde kabul görmüş ve geçerli olan bazı erkeklik normlarını örneğin cesaret gibi, ciddiyet, güçlü olmak, evine, ailesine bakmak, çalışmak vb. uygun davranmasını gerektiğini öğreterek, erkeklik rollerini de sürekli ve mecburi kılmıştır.

Bu çerçevede toplumsal rollerin erken yaştan başlayarak öğrenildiği görülmektedir. Bazı durumlarda bahsedilen bu roller erkekler üzerinde daha baskın ve acımasız

olabilmektedir. Örneğin erkek çocuklar duygularını ‘bir erkek gibi’ ifade etmediklerinde toplumun baskısı rahatsızlık verecek kadar büyüktür. Erkek, ataerkil sistemin aksamadan yürümesi için çocukluğundan itibaren bu düzenin kodlarına göre yetiştirilir ve ataerkillik erkekler aracılığıyla – ve tabii kadınların da kendilerine biçilen rolleri içselleştirmesiyle- yeniden üretilir. Tam da bu durumdan rahatsız olan erkekler toplumun onayını kazanmak için bazı rolleri benimsemeden, sadece onlardan beklenenleri isteksizce yerine getirmektedirler. 2000’li yıllarda erkek kimliğindeki değişimler aslında, eril düzenin uygun gördüğü erkeklik roller sadece kadınlar tarafından değil aslında erkekler tarafından da onaylanmadığını ve gerçekte de bazı erkekler bu rolleri ‘mış’ gibi davranarak söz konusu rolleri yerine getirdiklerini göstermektedir (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:5,14).

Toplumsal yapıda erkek cinsiyetine dair beklentiler, kadın cinsiyetinden beklentilere oranla daha fazla ve yüklenicidir. Erkek düşünen, düşünebilen, aileden sorumlu olan ve ailenin bakımıyla ilgilenen kişi olarak tüm ailenin bakımını ve ekonomik olarak sürdürülebilirliğini sağlamakla yükümlüdür. Aile ile ilgili en önemli konulardan sorumlu olan kişidir. Daima güçlü olmalıdır çünkü ondan beklentiler yüksektir. Evin geçimi onun omuzlarındadır ve her şeye rağmen duygusal olmaması gereken biridir. Her toplum toplumsal cinsiyeti kültüre bağlı olarak şekillendirir. Dolayısıyla kadın ve erkek toplumun beklentilerine göre şekil alır ve isteklerine cevap verir. Genel olarak toplumda erkeğe ve kadına verilen benzer kalıplar söz konusu olabilir. Erkeğin heteroseksüel, statü sahibi, ekonomik açıdan bağımsız, rasyonel olması ayrıca ailesine sahip çıkan ve en zoru duygularına hâkim olan bir yapıya sahip olması beklenir. Öte yandan kadın için ise daha çok özel alana hâkim, gündelik işlerle meşgul, duygusallık ve şefkat temelli toplumsal cinsiyet rolü yüklenir.

1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Dinamikler

Toplumsal cinsiyet sosyal yaşamın organizasyonu dahilinde birçok farklı yönden incelenmeye değer özellikler barındırmaktadır. Bu özellikler içerisinde toplumsal kurumlar ve kurumlara dayalı olarak toplumsal cinsiyet rollerine atfedilen sorumluluklar da toplumdan topluma –kültürden kültüre değişiklik taşımaktadır. Bu çerçevede başlıca ele alınması gereken sosyal dinamikler de ekonomi, siyaset ve medyanın etkileri ve toplumsal yaşamın içindeki yönlendirici özellikleri noktasında toplumsal cinsiyet ile olan ilişkide önem taşımaktadır. Özellikle ekonomi kurumu kapsamında tüm dünyada toplumsal cinsiyete dayalı farklılaşan roller söz konusu olabilmektedir.

Ekonomik yaşam dahilinde özellikle iş yaşamı geçmişten günümüze toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak organize edilmiştir. Genellikle düşünsel, akılla ilgili olan işler erkek işi olarak, basit- gündelik yaşama dair işler ise kadın alanında yapılabilecek yeterlilikle işler olarak kabul edilir. Bu durum sadece kadın-erkek arasında değil aynı zamanda erkeklerin kendi aralarında da güç ilişkilerinin bir nedeni olarak görülür. Ve bu noktada erkekler en güçlü olma yarışına girerler. Statünün ona sunduğu ayrıcalıklardan vazgeçmek istemeyen erkek, iş piyasasında da hep ‘en iyi’ olma, ‘en iyiye sahip olma’ yarışını içindedir. Erkek, iş alanında kendini etrafındaki hem kadınlara hem de aynı çalışma ortamını paylaştığı erkeklere kanıtlamak çabasıdadır böylece onlardan daha iyi bir konumda olmak zorunda hissederek de bir yarış içindedir. Parsons’un yapısal- işlevselci yaklaşımı içinde cinsiyet rolleri kavramlaştırması ile erkeklerin toplumsal yapıda üstlendikleri rollere odaklanmıştır. Erkek rolü toplumsal normların, değer yargılarının ve diğer toplum üyelerinin beklentileri doğrultusunda davranmayı gerektirir. Toplumsal cinsiyet üzerine yapılan araştırmalara erkeğin erkeklik rolü tarafından ezilmekte olduğu sunucuna ulaşan rol kuramı egemen olmuştur (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:7,18)

Toplumsal cinsiyet rolleri hem kadın hem de erkek için farklı beklentiler içermekle birlikte her iki cinsiyet için de sınırlandırıcıdır. Burada önemle vurgulanması gereken bu cinsiyet rollerinin kadın ve erkek üzerinde yarattığı duygu durumu ve toplumsal yapının işleyişine uygun olan istikrara katkısının boyutlarıdır. Toplumsal cinsiyet rollerinin bu bağlamda kadın ve erkek ilişkisi üzerinde hiyerarşik bir yapı oluşturması durumunda belli olumsuz sonuçlara yol açabilir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin küçük yaşlardan itibaren öğrenildiği gerçeğinden hareketle bu öğrenmenin informal öğrenme olarak gerçekleştiği söylenebilir. Bu bağlamda informal öğrenme kapsamında aile, medya ve arkadaş çevresi oldukça etkilidir. Özellikle medya önemli ölçüde sosyalleşme sürecinde ve bu süreçte toplumsal cinsiyet algısını kazandırmada önemli yere sahiptir.

Toplumsal cinsiyet algısını oluşturmada en etkili dinamik olarak kitle iletişim araçları modern dünyanın topluma ulaşmada en başarılı medya türü olarak bilinir. Aynı anda on binlerce kişiye ulaşmak bu medya türünü çok etkili bir hale getirebilmektedir. Kitle iletişim araçları cinsiyet kalıpyargılarının ve önyargılarının devam etmesi ve etkilerin sürdürmesi konusunda ki önemi görmezden gelinemez. Zaman dilimi içinde ve kültürden diğer bir başka kültüre farklılıklar vardır ve buna rağmen, genel olarak etkisi değişmez:

Kadınlar geleneksel yaklaşım görüşünde sunulur. Bu görüş kadınların daha zayıf bir konumda ve statüde görülmesinde ve bu durum da yeni kuşaklara aktarılır ve böylece etkisi devam etmektedir (Dökmen, 2009:142). Toplumsal cinsiyet sosyo-kültürel bir süreçtir ve toplumsal cinsiyet rolleri kişi hayata geçirmesiyle ve bu rollerin öğrenilmesiyle aynı zamanda toplumsallaşmayı ve bu rolleri içselleştirmeyi de süreç içerisinde kapsar. Bu ilişkinin devam edebilmesi ve yeniden toplumda üretebilmesinin sağlayanlar da bir bütün olarak anne, baba, aile, arkadaş grupları medya ve öğretmenlerdir.

Diğer durumlardaki gibi medyada da kadın ve erkek rolleri belli kalıplar üzerinde ilerlemektedir. Kitle iletişim araçları arasında en fazla kullanılan ve etkili olanı öncelikli olarak televizyondur. Televizyon aracılığıyla toplum kontrol edilebilmektedir. Bu kontrolü bu kadar kolay yapan şey ise televizyonun çok hızlı bir şekilde insanlara ulaşmasıdır. Televizyon, insanları evlerinin içinde bir ekrana bağlayarak birtakım bilgileri ve kalıpyargıları aşılır. İnsanlar farkında olmadan televizyonu hayatın çok önemli bir yerine koyup inanç ve düşüncelerinin şekillenmesine olanak tanımaktadır. İzleyiciler televizyonu bilgilenmek ve eğlenmek olarak hayatlarına aldıklarını düşünseler de masum görünen bu eylem onların hayat tarzlarını şekillendirmektedir. Özellikle bu medya türünde yer alan reklamlar, filmler, haberler vs. toplumsal cinsiyeti besleyen en önemli araç rolündedir. Haberler, filmler, reklamlar ve televizyonda yer alan diğer programlar toplumsal cinsiyet rollerini etkilemektedir. Genel olarak reklamlar temizlik malzemeleri ve yemek ürünlerini içerir ve bu durum reklamların kadınlar üzerinden ilerlediğini gösterir. Bu tür reklamlarda evin temizliğinin sadece kadına ait olduğu aksettirilmektedir. Yemekler de aynı şekilde kadının sorumluluğu olarak gösterilmektedir. Buna ek olarak çocuk ve bebek ürünleri de anne özelinde reklamlar içerdiğinden çocukların bütün bakım ve sorumluluğunun annelere yüklendiği hissedilmektedir. Filmlerde ise kadın genellikle bir erkeğe bağlı, ev hanımı veya sadece görüntüsüyle ortaya çıkan bir birey olarak gösterilir. Kadın erkeğin sevgisine ve desteğine muhtaç olarak çoğu filmde yer alır. Kapitalist ekonominin kültür endüstrisi içerisinde üretilen bu tür filmlerin, sadece hoşça vakit geçirmek ve eğlendirmek amacıyla üretilen masum kültürel ürünler olmadığı söylenebilir. Bu filmler toplumdaki egemen eril (maskülen) yapıyı ve kapitalist ekonomiyi olumlu yan ve yeniden üreten bir ideolojik işlev de görürler. Böylece bu filmlerin yardımıyla toplumda uyum ve itaat oluşturmak yoluyla düzenin devamı ve bekası sağlanmış olur.

Diğer bir medya unsuru olan haberler de kalıpyargıların devamını sürdürmek için fazlasıyla etkili bir yöntemdir. Gazetelerde ya da sosyal medyada genelde kadınların cinayet, tecavüz ve mağduriyet haberleri yer alır. Medya; kadınları belli imge ve yaşam tarzlarıyla sınırlayan ve kadınlık durumuna ilişkin kurguları ile kadınların eşitsiz konumlarını yeniden üretebilen bir yapı içerisinde. Medyada kadınların nasıl temsil edildiği de önemlidir. Medya, kadını bir yandan tüketici olarak hedeflerken diğer yandan da malzeme olarak değerlendirip milyonlarca kişinin kullanımına sunarak kendisi de tüketmektedir. Bu sunuş: güzel, iyi anne, uyumlu eş ya da cinsel bir obje veya davetkâr kadın olarak yapılabilir. Kitle iletişim araçlarında da kadının işleri hep ev içinde ve fazla beyin gücü istemeyen türden işler gibi gösterilmektedir. Erkekler için ise bu durum tam tersidir. Erkek daima akıllı ve önemli olan taraftır. Araştırmalar, medya sektöründe yöneticilerin çoğunlukla erkek olduğundan dolayı; medyada kullanılan dilin de erkek merkezliğini korumaktadır ve haberlerde genel olarak kadınları görünmez olarak göstermektedir, böylece cinsiyetçi olan kalıpyargılar yoğun bir şekilde devam etmektedir (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:69,71).

Bu etkiler aslında toplumda devam ettirilen toplumsal cinsiyet rollerine oldukça büyük bir destek sağlamaktadır. Böylece çocuklar, gençler hatta yetişkinler dahi bu rollerin etkisinde kalmakla birlikte kendi karakterlerini oluşturup bu bilgileri benimsemektedir. Medyada gördükleri her şeyi doğru ve gerçek olarak kabul ederek bu rollerin sürekliliğini sağlamaktadırlar.

Şüphesiz kitle iletişim araçlarının toplum üzerinde etkisi büyüktür. Aynı zamanda bireylerin sosyalleşme süreçleri üzerinde de önemli etkileri bulunmaktadır. Sosyalleşme süreçlerinde kitle iletişim araçlarının en etkili olduğu dönem çocuk ve ergen yaş grupları dönemidir. Bu kritik dönemde çocuk ve ergen gruplar yeni yeni kendilerini keşfetmektedir ve bu keşif esnasında kendi kişiliklerini bulmaya çalışmaktadır. Sosyalleşme süreçlerinde rol model olarak ünlü kişileri, kanaat önderlerini, çekicilik unsurları taşıyan davranışları sergileyen kişi ve grupları örnek alırken aynı zamanda kendi karakterlerinin oluşumuna da zemin hazırlamaktadırlar. Taklit etme ve davranış modelleme bu süreçte en aktif olarak kullanılmaktadır.

Öte yandan ergenlik süreci sonrasında yetişkinlik sürecinde de rol-model alım ve davranış kazanma süreci ergenlik kadar olmasa da devam etmektedir. Yetişkinler, rol model olarak gördükleri kadınları ya güzellikleri ve bakımlı olmaları ya da becerikli ev hanımlığı, evine

hâkim kendinden emin tavırları bağlamında takip etmekte ve etkilenmektedir. Bu bağlamda kitle iletişim araçları başta çocuk ve ergenlik süreci olmak üzere yaşamın her safhasında davranış süreçlerini etkileyen en önemli toplumsal dinamiklerden biri olarak kabul edilebilir.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, cinsiyete ilişkin kalıp yargıların kazanılması süreci ise genel olarak 5 yaş öncesinden başlamaktadır. Bu süreç ilkökul döneminde hızlanır ve ergenlikte tamamlanır. Anlaşıldığı üzere toplumsal cinsiyet rollerini benimserken kitle iletişim araçlarının etkisi büyüktür. 5 yaş öncesinde kazanılmaya başlayan kalıp yargılar ve roller daha sonra ise kişiliğin bir parçası olur ve bu tür kalıp yargılar sadece televizyon ve internet gibi kitle iletişim araçlarında değil, çok güvendiğimiz ve masum görülen ders kitapları ve öykü kitapları gibi araçlarda da görülür. Kadın ve erkek imajına uygun görülen roller medyanın her formunda yer alır. Ders kitaplarından başlayarak öykü kitapları sinema, reklamlar dergiler ve televizyon dizilerin hepsinde cinsiyete dayalı olan bütün yargıların yer bulduğu medya türleridir. Medya içeriğindeki imajlar geleneksel rollerin taşıyıcısıdır. Bu tür kalıpyargılar, yaygın medyaya içerik üretenler tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak dolaşıma sokulur (Arşan, vd., 2009:386,397).

Medya ürünleri ve hatta edebi ürünler de de toplumsal cinsiyet algısının aktarımını sağlayan çok sayıda materyal içermektedir. Çocuk masallarında güzel prenses ile cesur prens şeklinde karakterler görülür. Bu masallar genelde prensesi güçlü prensin kurtarmasına mahrum bırakır. Prens ise daima hem güçlü hem de çok zeki olur. Ders kitaplarında ise erkek bilim insanları öğretilir ve kadın olan bilim insanlarından pek bahsedilmez. Çocuklar ve gençler bu tür bilgilerle bir nevi mesaj alıp bu rolleri benimsemeye çalışırlar.

Gündelik hayatın bir parçası olan haberler, reklamlar, filmler, televizyonda veya diğer kitle iletişim araçlarındaki her şey, toplumsal cinsiyet rollerinde çok önemlidir. Tıpkı kitaplar gibi toplumsal cinsiyet kalıp yargıları içerirler ve bunları yayarlar. Her biri konum ve güç ilişkilerini kadının ve erkeğin arasındaki rollerini insanlara aşılacaktır.

Medya, yalnızca toplumsal cinsiyet modellerini aktaran bir araç değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve kalıp yargıları yeniden üreten bir araç olarak varlığını sürdürdüğü söylenebilir. Eşitsizliğin var olmasının yanı sıra bu eşitsizliğin doğal olarak

gösterilmesi ve devam ettirilmesi aslında kitle iletişim araçlarının en olumsuz yönlerinden biridir.

Kitle iletişim araçlarının önemi ve toplum üzerindeki gücü inkâr edilemez olmakla birlikte bazen de toplumun aynası olduğunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Var olan gerçekler ile empoze edilmeye çalışılan gerçeklerin birleşimi gibi toplumsal cinsiyet rollerinin devamını sağlayabilmektedir. Bu konu hakkında da farklı görüşlerin olduğu söylenebilir. Medya ve toplum arasındaki ilişkiden bahsettiğimizde iki model vardır. İlk görüşe göre, medya toplumun aynası olduğunu savunan görüş. Medya toplumda var olan sistemi ve gerçekleri ve insanlar arasında düşüncelerini ve hislerini olduğu gibi aktarırlar. Bunun tam tersi olan görüş medyanın etkisini savunarak, insan düşüncelerini, davranışlarını ve tepkilerini yönlendirdiğini savunan görüştür. Bu görüşe göre medya toplumu yönlendirir. Elbette ki zaman içinde bilimin gelişmesi ve feminist dalgaların etkisiyle birlikte kitle iletişim araçlarında da gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerin ne kadar yeterli olduğunu tartışabiliriz çünkü kadının medyadaki konumu olması gerektiği pozisyonda kesinlikle değildir. Son yıllarda gözlenen ufak değişimlere rağmen, medyada kadın hâlâ seks objesi, erkeğe bağımlı, destekçi eş ve anne rolleriyle özdeşleştirilir (Arsan, vd, 2009:387).

Kadınların eşitlik talep ettikleri ve toplumsal cinsiyetin üzerinde ki alanlardan bir diğeri de siyasettir. Siyaset konusunda da diğer her konuda ki gibi kadınlar üzerinde eşitsizlik söz konusudur. Feminizm üzerinde durduğumuzda bu konuyu daha detaylı bir şekilde inceleme şansımız olacaktır. Günümüzde kadının siyaset üzerinde ki hakları feminist devrimlerin sayesinde kazanılmıştır. Siyaset, kadın-erkek eşitsizliği ile şekillenmiş, ataerkil bir alandır. İlk devletlerin ortaya çıkışından günümüz modern demokratik sistemlerine kadar geçen dönemde, siyaset bütünüyle erkeklere ait bir etkinlik, devlet ve bürokrasi de erkeklere ait alanlar olarak görüşmüştür (Saygılıgil, 2016:18). Lenin'e göre 'devletin olmadığı dönemde, kadınlar, çoğunlukla erkeklere eşit, hatta kimi zaman daha yüksek bir konuma sahiptiler' (Marx, vd, 2008:223).

Görünen odur ki kadınların bugüne ait görülen konumu ilk devletlerin ortaya çıkışıyla oluşan bir durumdur. Doğal olmayan ve insanların ürettiği bir konum ilişkisidir. Siyaset alanında da kadınlar kendi konumları için mücadele edip çalışmalar yürüttükleri görülmektedir. Bu durumda örgütlenip kendi haklarını savunmak kaçınılmaz bir hale gelmiştir.

Kadınların bu amaçla kurdukları örgütler ve başlattıkları eylemlilik süreci Sufraj Hareketi olarak adlandırılır. Sufraj, Latince oy anlamına gelen suffragium kelimesinden türemiştir ve oy verme hakkı ya da seçme hakkı anlamına gelir. Sufraj Hareketi, onlarca ülkede, yüzlerce örgüt ve bu örgütlere üye olan on binlerce kadının, on yıllar boyunca, sayısız eylem, miting, konferans, kongre ve yayınlarla sürdürdüğü seçme ve seçilme hakkı mücadelesinin ortak adıydı. Bu harekette yer alan kadınlara "sufrajist" denildi. Bu nedenle hareket Sufrajist Hareket olarak da anılır. Bugüne dek her ne kadar kadınların oy hakkı bulunsa da erkekler ile aralarında siyaset alanında inanılmaz bir eşitsiz katılım vardır. Bu farkı kapatmak için pozitif ayrımcılığın olması bile aslında durumun ne kadar kötü olduğunu bir göstergesidir. Elbette ki bu durumda da etkili olan kadından beklentilerin farklı olmasıdır. Anne olan kadın ve ev hanımı olan kadın evin dışında karar mekanizmasında yer alamaz. Kadın bu çeşit işlerle meşgul olurken diğer her şeyden uzak kalmaktadır. Günümüzde özellikle parlamenter siyasetin giderek daha fazla maddi kaynak, sosyal sermaye, kültürel donanım ve iletişim ağı gerektirdiği düşünüldüğünde, kadınların bu alana neden daha az sayıda katılabildikleri daha net ortaya çıkar. Buna ek olarak, kadınların birincil rollerinin annelik olduğu, birincil sorumlulukların ev ve bakım işleri olduğu düşüncesi kadınların siyasete aktif rol almasını engellemektedir öte yandan kadınların sadece siyaset alanında değil ekonomi ile olan ilişkilerinde de paralel bir durumun söz konusu olduğu vurgulanabilir. Toplumsal cinsiyet konusunda bir diğer önemli ilişki de ekonomi ile olan ilişkisidir. Kadın ve erkek arasındaki günümüzün toplumsal cinsiyetinin neden olduğu roller, konumlar ve farklılıkların değişmemesinin veya devam edilmesinin başlıca nedenlerinden biridir. Kadının ekonomi dışında kalması toplumsal cinsiyet çerçevesinde kadının bağımsızlığından mahrum bırakılması demektir. Sürekli bir şekilde kadın bir başkasına bir erkeğe bağımlıdır. Sadece bununla kalmaksızın aynı zamanda toplum nüfusunun yarısını iş gücünden mahrum bırakmaktır. Buna göre, toplum içinde verimli olabilecek kadın nüfus marjinalize edilmiş, ekonomiler bu insan kaynağının katkısından yoksun kalarak, ulaşabilecekleri refah düzeylerinin gerisinde kalmıştır (Saygılıgil, 2016:21, 96).

Her ne kadar siyasette değişimlere yer verilse de hala toplumun yarısı olan kadınlar için yeterince yer yoktur. Temsil etmesi gereken toplumun yarısını erkeklerle beraber bölüşmesine rağmen kadınların gerçek ihtiyaçları karşılanmamaktadır. Böylece erkek siyaseti ile yönetilen toplum kadınların ihtiyaçlarını görmezden gelmektedir.

Kadınlar için uygun görülen roller genelde ev içi roller olduğuna dair inançlar farklı toplumlarda hala devam etmektedir. Her ne kadar sürekli bir değişim ve ilerleme olsa da kadının çalışma hayatına katılma durumu yeterince iyi bir konumda değildir. Hane içinde yapılan bakım ve hizmet işleri günlük yapılan karşılığı ödenmeyen işlerdir. Lenin için belirleyici anlamı olan, önde gelen bazı kadınların parlak başarıları değil, en göze çarpmayanına kadar milyonlarca kadının görünmeyen günlük işleridir. Çünkü Lenin, her zaman küçük ve en küçük şeyde, büyüğü, bütünü gören ve onu bütünle bağlantısı içinde vazgeçilmez, değerli bir şey olarak yücelten derin bir anlayışı benimsemiştir (Marx, vd, 2008:13). Böylece kadının hiç bitmeyen işleri ve onların emeği bir nevi görünmez hale gelip yeterince değer görmemektedir. Kadınlar dünyanın ikinci ve üçüncü ödenmeyen ev ve bakım işleri mesaisini yapmaktadırlar. Ekonomistler bu üretken çalışmanın etkisini göz ardı etmişlerdir. Tüm işler ekonomik katkı yapar, ama evle ilişkin ödenmemiş çalışma faaliyetleri ekonomik üretim katında marjinalize edilmiştir (Lindsey, 2011:277).

Aynı zamanda çalışıp da gelir elde edememekte kadın için olumsuz bir olgudur. Verdikleri bunca emeğe rağmen ekonomik bağımsızlığını kazanamayıp başkalarına bağımlı kalmaktadırlar. Bu bağımlılık evli ve çocuk sahibi olan kadınlar için eşlerine karşı olan bağımlılıktır. Önemli bir rol oynayan ev içi emekler ödenmeyen emek olduğu için kadınların, yoksulluğu daha derin ve şiddetli yaşamalarına neden olur. Kadınlar böylece insan haklarına ve sosyal desteğe en fazla ihtiyaç duyan kesim olur. Devrimle birlikte kadınların ev dışında çalışmaya başlaması tabi ki de toplumsal cinsiyet konusunda değişikliklere neden olmuştur. Her ne kadar da bu durum birtakım ilerlemelerin nedeni olsa da kendi içinde aslında hala kadınlara yapılan ayrımcılıkları içermektedir. Kadınlar kendi bağımsızlıklarını kazanabilmek için bütün bu uğraşlara rağmen hak ettiklerini aldıkları söylenemez. Ekonomik bağımsızlık onlara aynı zamanda konum olarak da yardımcı olmaktadır. Böylece çalışma hayatına atılan kadınlar yine eşitsizlikle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Kadınların dünya genelinde aynı iş için daha az para aldıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra ev işleri de kadınlara ait iş olarak görülmektedir. Yani kadınların kendi konumlarını düzeltebilmeleri için oldukça zorlu süreçlerden geçmeleri gerekmektedir. Artık kadınlar hem ödemeli işlerde çalışıp hem de bunun yanı sıra ev işlerini daha çok üstlenmektedir. Her ne kadar da son zamanlarda iş ve görev paylaşımı olsa da ev işleri kadının üzerinde kalmaktadır. Bugün, tıpkı yirmi yıldır olduğu gibi, bu işlerin dörtte üçünü kadınlar

üstlenmektedir (Badinter, 2011:10). Hem çalışıp hem de ev ve bakım işlerini sürdüren kadınlara atfedilen itaatkârlık sabır, uysallık gibi toplumsal cinsiyete özgü yatkınlıklar, kadın emeğini sermaye tarafından daha fazla aranır duruma getirir. Bu süreçte esnek, yarı-zamanlı ya da evde parça-başı çalışma yordamlarını kullanan sermaye, ataerkil ilişki biçimlerini yaratmaksızın ucuz ve esnek emek gücü talebine meşruiyet kazandır (Saygılıgil, 2016:109).

Her ne kadar da bu süreç zor olsa da ve kadının üzerinde fazladan sorumluluk olsa da kadının böylece güç ve konum ilişkisinde ilerleme olduğunu söyleyebiliriz. Kadınlar artık ikinci planda kalmayı kabul etmeyerek kendileri için ekonomik bağımsızlığı her şekilde aramaktadırlar. Bu değişikliklerle beraber sadece kadın için değil aynı zamanda toplum için de yararlı değişimlerin olduğunu söyleyebiliriz. Sonuçta toplumun yarısını kapsayan kadınlar iş piyasasına katılarak genel ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Lenin(2008)'e göre, kadının evi dışında bir işte çalışması, bir genel mutfakta ya da onun yönetiminden tutun da büyük bir devlet yönetimine kadar bütün toplumsal görevlerde yeteneklerini göstermesinden daha doğal bir şey olamazdı. Lenin, kadının toplumsal yaşamda yer alarak en iyi sonuçlara ulaşacağını bilincinde bazı sosyal gereksinimlerin ve bunların karşılanmasının en uygun araçlarının ve yolların önemini kavramak, toplumsal yaşam içeriğinin ve biçimlerinin zenginleştirilmesi için daha çok anlayışa ihtiyacın olduğunu vurgulamaktadır.

Kadın ve çalışma hayatı söz konusu olunca, kadının ekonomik anlamda ezilmesine neden olan en önemli faktörlerden biri de kapitalist ekonominin kendisi olduğunu söyleyebiliriz. Kadın ve Kalkınma" (Women and Development- WAD), kadınların modernleşme ve kapitalist ekonomik sistemin içine çekilmesini savunan WİD (Women in Development)'in aksine, kadınların eşitsiz ve ikincil konumunun nedenlerinden ikisinin modernizmin ve kapitalizmin kendisi olduğunu ileri süren bir yaklaşımdır. Kapitalizmin sistematik olarak eşitsizlik, hiyerarşi ve sömürü ilişkileri ürettiği düşüncesini temel alan "Bağımlılık kuramından ve "Marksist kuramdan" kadın erkek eşitsizliklerinin boyutlarını ve derinliğini açıkla yapabilmek için destek alır (Saygılıgil, 2016:97).

Kazanca yönelik olan bir ekonomi türü maddi kazancı olmayan bütün işleri görmezden gelerek hem kadının verdiği emekleri hem de onların ekonomik bağımsızlığını etkilemektedir. Anne olmak isteyen bir kadın aslında annelik veya kariyer arasında seçim yapmak zorunda kalmaktadır. Her ikisini yapmaya çalışan kadınlar ise yine zorluklar

içinde fazladan iş yaparak ayakta kalmaya çabalamaktadır. Toplumsal cinsiyetten ortaya çıkan eşitsizlikleri biraz olsun düzeltebilmek için devletlerin kadını korumaya yönelik sosyal politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Günümüz kapitalist ekonominin koşullarına uygun politikalar en azından eşit imkân vererek kadınların geçirdiği zorlu süreçleri hafifletebilir.

Kadın ile erkek arasında güç ilişkilerindeki eşitsizlikten dolayı kadınların başkaldırması yeni hareketlere yol açmıştır. Feminist hareket kadın haklarının kazanılması için bir başlangıç olmakla birlikte günümüze kadar devam etmektedir. Kadın söz konusu olduğunda bu hareket toplum, ekonomi, siyaset, aile gibi bütün olgularla etkileşim kurmaktadır. Feminizm teriminin ilk olarak 1837'de Charles Fourier adında bir Fransız düşünürün ütopyasında bir toplumda kadınların erkeklerle eşit hak ve özgürlüklerle yaşamasını savunmak adına kullanıldığı iddia edilir. İlk sözlük tanımının ise 1895'te Oxford İngilizce Sözlüğünde cinsiyetlerin eşitliğinin, kadınların siyasi, sosyal ve ekonomik haklarının sağlanması ve bununla ilgili verilen mücadele hareketi olarak belirir (Saygılıgil, 2016:67). Feminizm hem yeni bir politik teoriyi hem de 70'li ve 80'li yıllarda ortaya çıkan bir sosyal hareketi temsil eder. Tarihsel süreç içerisinde pek çok feminist anlayış gelişmiştir (Notz, 2018:13).

26 Ağustos 1789'da Ulusal Meclis'in Paris'te yasalaştırdığı İnsan ve Vatandaşlık Hakları Beyannamesi'ne cevaben Olympe de Gouges kendisi tarafından kaleme alınan "Kadın ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi'ni kadınlara da tüm insan haklarını talep ederek açıklamıştır. Erkeğin, yalnızca kendisine eşitlik isteyerek, kadınlara emir vererek, tek başına devrimden faydalanmak istediğini söylemiştir. Yazdığı bildirge insan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi" gibi 17 maddeden oluşmaktadır. Madde 1: " Kadın, özgür olarak dünyaya geldi ve erkekle aynı değerde haklara sahiptir." 2. Madde' de: "Her politik birlikteliğin amacı, kadın ve erkeğin doğal ve daimî hakları, özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve özellikle baskıya karşı direniş hakkının savunulmasına vurgu yapıyordu. Kendisi hakkında kurulan mahkeme tutanağında feminist fikirlerinden dolayı, "mantık ve delilik"le değerlendirilip, kendisinin devrim karşıtı ve deli olduğu kanaatine varılmıştı. 03 Kasım 1793'te "Şüpheliler Yasası'na göre suçlu bulundu ve giyotin ile infaz edildi. 30 Ekim 1793'te bütün kadın kulüpleri yasaklanmış olsa da Fransız hükümeti 24 Mayıs 1795'te yasağa ek olarak kadınların toplanmasına ilişkin yeni bir yasa daha çıkarmıştı. Kadınların devrimci ruhu da bu gelişme ile beraber durdurulamaz hale gelmişti (Notz, 2018:39).

Feminist hareketin başlangıcı kadınların siyaset haklarını kazanmak olmuştur. Birinci dalga feminizm 19. yüzyılın ortalarında başlamıştır ve aynı zamanda en uzununu olarak bilinir. Bu dalga süresince, kadınların mücadele ettikleri konular oy hakkı ve kamusal alanda eşitlik. 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere' den başlayarak tüm dünyaya yayılan, kadınların siyasal alanda eşit temsili için seçme ve seçilme hakkı uğruna verilen mücadelelerin dönemi olarak özetlenir. Fakat felsefi açıdan kadınlığın, erkekliğin, farklı cinsel yönelimli kimliklerin, toplumsal cinsiyetin, cinsiyetçiliğin ve feminizmin ne anlama geldiği üzerine birer tanım belirmesi yerine, cinsiyet kalıplarını ve felsefenin temellerini sarsan yeni tartışmaların başladığını görürüz. İkinci dalga feminizm 1960 'da başlar. Bu dalga daha sert bir biçimde feminizmin sadece kamusal alanda değil her alanda mücadele etme gerekliliğini vurgular. Feminist araştırmacılar siyaseti nasıl anlamamız gerektiğini açıklayarak “kişisel olan politiktir” düşüncesini ortaya koymuştur. “Kişisel olan politiktir” düşüncesi, ilk başta 1960'larda ortaya çıkmıştır ve bu dönem İkinci Dalga Feminizm olarak bilinen ve yaygınlaşan bir düşüncedir. Birinci Dalga Feminizm kadınlar için eşitlik talebinde bulunan sesken, İkinci Dalga Feminizm toplumun her anasında özgürlük talebidir (Saygılıgil, 2016:28,68).

Toplumsal cinsiyet kavramının 1960'larda yaygınlaşmasıyla birlikte kadınların özellikle sosyal bilimlerde, tarih, siyaset, hukuk, ekonomi ve edebiyat gibi alanlardaki görünürlükleri ve etkinlikleri araştırma konusu olmuştur. Feministler, kadınların ve erkeklerin fiziksel anlamında ve üreme işlevleri açısından farklılıklarını kabul etmektedirler; fakat kesin bir biçimde var olan farkların kadınların ve erkeklerin arasında fırsat veya faaliyetler konusunda bir ilgisi olduğunu reddeder. İkinci dalga feminist kuramı kadınlar için toplumsal cinsiyetin sonu olarak bir eşitlik ideali olarak talep görmüştür (Young, 2019:41).

Feminizm söz konusu olunca farklı feminizm türlerinden bahsedebilir. Feminizm deyince ön yargıların kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Genelde feminizm toplumlar arasında erkek düşmanlığı olarak bilinir. Feministler, tarih boyunca ayrımcılıkla baş etmek zorunda kalmışlardır. Bugüne dek medya feministleri; çocuklardan nefret eden, takım elbiseli, kariyerleri dışında bir şey düşünmeyen ve diğer kadınlarla devamlı bir çatışma içinde olan kişiler olarak lanse etmektedir (Notz, 2018:13). Oysaki feminizm kadın ve erkek arasında hakların eşitliği üzerine kurulan bir kadın hareketidir. Feminizmi daha iyi anlamak için farklı türlerini de bilmek gerekmektedir.

İlk feminizm hareketi liberal feminizmdir. Bu hareket kadının eşit imkânlarla sahip olabilmesi için, eşit siyasal hakları üzerine kurulan bir harekettir. Kadınlar bu hareket ile erkekler gibi aynı haklara sahip olmayı isteyip özgürlüğün peşindedirler. Liberal feminizm, kadınların cinsiyetlerinden dolayı haksızlığa uğradıklarına inanır ve eşitlik, eşit ücret, eşit insan hakları, eğitim ve sağlıkta fırsat eşitliği ve demokratik politik sürece eşit katılım konusundaki kampanyalar çevresinde örgütlenir. Kadınların sağlık, iş, eğitim, yasal haklar, sağlıklı konutlar ve genelde kadınlar için daha iyi yaşam koşulları için mücadele verdikleri her yerde liberal feminist hareketleri görebiliriz. Ne var ki, bu mücadeleler kadınlar ile erkekler arasındaki eşitsizliklerin kökeni konusunda feminist olmayan anlayışları ciddi bir şekilde sorgulamaz (Ramazanoğlu, 1998:29).

Liberal feministler söz konusu olunca kadın için özgürlük anlamı almaktadır, erkekten bağımsız bir durumda ekonomik acıdan başarılı kadınlardan bahsetmektedir (Demir, 2014:51). Kadının özgürlüğünün garantisi onun ekonomik özgürlüğüdür. Bu özgürlüğü eline alan kadın artık erkeğin değil kendi ayaklarının üzerinde durur ve kendi sorumluluğunu alır. Radikal feminizm ise kişisel olan her şeyin politik olduğunu savunan, kadının bütün sorunlarını herkesin sorunu olarak gören bir anlayıştır. Radikal feminizm, politikayı en kişisel olandan en genel olanına kadar kadınların yaşamının her alanındaki tüm patriarkal baskılar üzerinde odaklaştırdı (Ramazanoğlu, 1998:31). Feministler bu bağlamda araştırmacılar radikal düşüncelerle keskin bir biçimde ataerkil toplumun kökünden değişime uğraması gerektiğini savunurlar.

Feministler toplumsal cinsiyet (gender) terimini, kadınlar ile erkekler arasındaki farklılıkların kültürel ve sosyal açıklamalarını vurgulamak üzere kullanmayı tercih eder. (Dökmen, 2009:18). Bu terimin, bu hareketin bir ürünü olduğunu belirtmek gerekir. Kadın ve erkeğin arasındaki kültürel olan inançları vurgular ve onlardan kurtulmak üzere çalışmalar yürütürler. Bu dönemin önemli olan yazarlardan biri Simone De Beauvoir, kadının ve erkeğin biyolojik özelliklerine vurgu yapar. Beauvoir için sorun olarak görülen biyolojik erkek cinsiyet yerine, toplumda bir konum olarak erkekliktir. Bilmek gerekir ki toplumsal cinsiyetini kuran da erkek egemenliğidir. Beauvoir 'in düşüncesinde "toplumsal cinsiyet" kavramında cinsiyetler arasında bir cinsiyetin diğerini ezmesi ile sıkı sıkıya bağlıdır (Direk, 2019:13). Beauvoir 'e göre kadının anne oluşu, onu ataerkil topluma sürükler ve kadın için çocuk doğurmak özgürlüğünü elinden alan başlıca nedenlerden biri olduğu söylenebilir.

Bir başka feminizm hareket türü ise Marksist feminizmdir. Bu harekete göre ataerkilliği ve kapitalizmi aynı bakış açısıyla incelemek gereklidir. Birbirine bağlı olarak gördükleri ataerkilliği ve kapitalizmi eşit şartların eksikliğiyle eleştirmektedirler. Kadınların ev, eş ve çocuk bakımı ile ilgili olarak sahip oldukları deneyimler, bu işlerin ücretlendirilmesi kampanyası gibi mücadelelere motive edilmek için yeterli benzerlikler taşımaktadır (Demir, 2014:57). Marksist feministlere göre kapitalizmin bitişi cinsler arasında eşitsizliğin de bitmesini sağlar.

Feminizm türleri söz konusu olunca zengin bir yapıdan bahsetmek mümkündür. Bahsettiklerimizin dışında, kültüralist feminizm, eko feminizm, siyah feminizm, İslami feminizm, post modern feminizm türleri ele alınabilmektedir. Zamanımızın post modern feminizmi şimdiye kadar var olan bütün cinsiyet özelliklerinin ve rollerinin ortadan kaldırılıp yeni eşit bir düzenin kurulmasından yanadırlar. Dennis Patterson(1992)'a göre, "postmodernizmin kişilik/benlik (self) eleştirisinde söylediklerini (ontolojik anlamda kişi yoktur, kişi oluşur) post modern feminizm, kadın konusunda söylemektedir." Yani kadın olarak doğulmaz, kadın olunur. Kısaca post modern feministler, kadın ve erkeğe uygun görülen rollerin tümünü birleştirip bu rollerden yeniden yeni ve androjen olan bir rol dağılımı yapılmasından taraftardır (Demir, 2014:114,117).

Post modern feministlere göre, bu rollerin devam ettiği süre boyunca ve toplumsal cinsiyet ayrımı devam ettiği sürece, kadınlar ve erkekler hep karşı karşıya kalacaktır.

Feminizm denince; kadınların kurtuluş, özgürlük, eşitlik çabası ve de kadın haklarına halef olmak için yürüttükleri mücadele anlaşılmaktadır (Notz, 2018:13). Feminizm dalgaları sayesinde kadınların konumunda ve genel durumunda ilerleme kat edilmiştir. Bu hareketlerin başarılı olduğunu söylenebilir. Örneğin 139 ülke anayasasında toplumsal cinsiyet güvencesi vermiş ancak ev içi şiddet yasadışı ilan edilmiş durumda; 117 ülkede eşit ücret yasaları bulunuyor; 173 ülkede ücretli doğum izni garanti ediliyor ve 29 ülkede kadınların siyasete katılımını desteklemek üzere kotalar bulunuyor. Kadınlar 115 ülkede mülk sahibi olmak için erkeklerle eşit haklara ve 93 ülkede eşit miras haklarına sahip. Her ne kadar yasaların tek başına yeterli olmadığını görsek de bunlar doğru yönde atılmış adımlardır (Gaag, 2018:20).

İşte tam bu bağlamda, feminist hareketin de etkisiyle yeşeren bir feminist kadın edebiyat türü ortaya çıkmıştır. Bir yandan kadınları tarihte görünür kılmaya çalışan, kadının

geçmişin ve tarihin öznesi olduğunu savunan bu yaklaşım, öte yandan kadınların, örneğin annelik gibi, cinsiyet deneyimlerinin özgünlüğü ve farklılığını feminist bir yaklaşımla, gururla savunur ve hatta tarihsel olarak ön plana çıkarır. "Nüfusun yarısını oluşturan kadınları ve onların toplumsal düzene katkılarını ve katılımlarını anlamadığımız sürece, tarih algımız hep taraflı, eksik değil ama bölük pörçük olacaktır" (Saygılıgil, 2016:36).

1.3. Cinsiyet Stereotipleri

Toplumsal cinsiyetten bahsedilince en belirleyici kısmın cinsiyet kalıp yargıları olduğu görülmektedir. Kalıp yargı (stereotip), etimolojik olarak stereos (kat) ve typos (nitelik, tip) sözcüklerinden oluşan, kafamızdaki imajlara işaret etmek üzere ilk kez Lippmann (1922) tarafından ortaya atılan bir terimdir. Kalıp yargılar, bütün olarak bir grubun davranışları ve özellikleri hakkındaki genelleşmiş inançlardır. Bu tür inançlar toplumlar arasında yerleşip vazgeçilmez hale gelmişlerdir. Farklı konular hakkında her topluma özel kalıp yargılar mevcuttur. Bu çalışmada bizim ilgilendiğimiz kalıp yargılar aslında toplumsal cinsiyet üzerinde olanlardır. Cinsiyet, güçlü kalıp yargıların var olduğu bir kategoridir. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkek olarak toplumu iki gruba ayırır. Kadın ve erkek için uygun olarak görülen roller ise kalıpyargılarıdır (Dökmen, 2009:32,96).

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları kadın ve erkek hakkında davranış, rol, görev, faaliyet, güç ve diğer bütün ilişkilerde belli inançları topluma aşlamıştır. Rollerden bahsedildiğinde erkeklere ve kadınlara uygun görülen roller ikiye ayrılır. Genelde daha duygusal, bakım isteyen ve hane içi roller kadınlara uygun görülür. Mantık isteyen, karar alma ve hane dışı roller ise erkeklere uygun görülür. Annelik, babalık, öğretmenlik ve askerlik gibi farklı roller vardır.

Kadınlar ve erkeklerden, toplumun yazdığı "senaryo" ya bağlı kalarak rollerini "oynamaları" beklenir. Toplumsal cinsiyet rolleri terimi, cinsiyete göre ayrılan ve kalıpyargılara uygun görülen rollerin ve farklılıkların adlandırılmak üzere kullanılır. Daha özelden, bu terim, geleneksel olarak kadınla ve erkekle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade eder. Bu kalıp yargılar erkek ve kadın arasında öylesine keskin ayrımlar yapmıştır ki kadın ve erkek arasındaki roller davranış, faaliyet ve güç ilişkileri belli sınırları hiç geçememektedir. Kültürel farklılıklar olmakla birlikte, genellikle, kadından daha pasif olan bakım verici roller adanır, erkeklere ise daha aktif e başarıya doğru olan roller verilir (Dökmen, 2009:29,32).

Kadınlardan beklenen anne olmak, iyi bir eş olmak ve genelde ev içi işlerle uğraşmaktır. Bir meslek sahibi olacaksa bile bu öğretmen, hemşire gibi daha çok ilgi ve bakım gerektiren meslek alanları kadınlara uygun alanlar olarak görülür. Doktor olan bir kadının bile alanına uygun kalıp yargılara göre daha çok çocuk doktoru olması beklenir. Erkeklerde ise tam tersi durum geçerlidir ve baba olarak evi geçindiren kişi olması beklenir. Sorumluluk isteyen, genel olarak yönetim ve karar alınması gereken işler de erkek işleri olarak bilinir. Bu noktada yine liderlik gerektiren ve daha fazla söz sahibi olmayı sağlayan pozisyonlar daha fazla erkeğe uygun görülmektedir.

Rollerin yanı sıra beklenti yaratan en önemli konulardan biri de özellik konusudur. Kadınlar veya erkekler belli bir biçimde davranmalı ve genel olarak belli özelliklere sahip olmalıdır. Kadınlardan beklenen olumlu özellikler duygusallığı, çekici olmalarını, düzenliliği, etkileyiciliği, fedakârlığı, görgülülüğü, iyi huyluluğu, kibarlığı, terbiyeliliği, pratik ve sabırlılığı, sevimliliği, saygınlığı kapsar. Erkekler için beklenen olumlu özellikler ise atılgan, bağımsız, cesur, güçlü, girişimci, hırslı, kendine güvenen, kararlı, mert, otoriter, sert, soğukkanlı olmasıdır (Dökmen, 2009:109). Bu beklentiler toplumun ihtiyaçları olarak yer alır ve roller de bu ihtiyaçlara bağlı olarak oluşturulur.

Cinsiyet kalıp yargıları, doğal olarak hem kadınların hem de erkeklerin davranış şekillerini sınırlandırır. Erkeğin ve kadının omuzlarında gerçek bir baskı yaratan bu kalıp yargılar kişiler üzerinde önemli ve olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Davranış ile birlikte aynı zamanda ortaya çıkan cinsiyet ayrımcılığı için cinsiyetçilik (sexism) terimi de kullanılmış ve erkekleri egemen olarak gören toplumda bu terim kadının erkeğe göre sosyal kültürel ve politik ve ekonomik olarak daha düşük bir konumda oluşunu tanımlamıştır. Amerika'da cinsiyet idealleri değişmiş, "yeni kadın" ve "yeni erkek" tipleri ortaya çıkmıştır. Kadınların bundan sonra eğitim ve iş hayatında atılımı daha yüksek derecede olmakla birlikte kadına da ekonomik bağımsızlık ve genel olarak toplumsal yaşama daha fazla katılım sağlamaktadır (Dökmen, 2009:37,117).

Birbirine bağlı olarak bu kalıp yargılar cinsiyetçiliği ortaya çıkartmıştır ve bu cinsiyetçilik de bu kalıp yargıların daha da çok benimsenmesine neden olmuştur. Bütün bu kalıp yargılara rağmen toplumlarda yeni gelişmeler ortaya çıkmıştır ve artık kalıp yargıların kırılmaya başladığını söyleyebiliriz. Hem kadınlar hem de erkekler bu durumdan rahatsız olduklarından dolayı birbirlerinin rollerini üstlenerek yeni bir sistem kurmaya başlamışlardır. Kesinlikle bunu bir tehdit olarak değil aslında olumlu bir değişim olarak

görmek gerekir. Kadın ve erkek arasında kalıp yargıların olmaması, gerektiğinde kadın ve erkek üzerinde kararların alınmasını sağlar.

1.4. Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları ve Aile

Toplumsal cinsiyet bağlamında "kadın doğulmaz kadın olunur" şeklinde kullanılan bir ifade söz konusudur. Bu ifadede iki şey düşünülebilir. Birincisi kadınlık doğal bir cinsiyet değil toplumsal cinsiyettir; erkeğin ötekisi olarak içi doldurulan kadın kavramı doğada değil toplumda ve kültürde üretilir (Saygılıgil, 2016:72).

Sosyal bir varlık olan insan toplum içinde yaşar ve sosyalleşerek diğer insanlarla duygu, deneyim, ihtiyaç paylaşımında bulunur. Bununla birlikte aynı zamanda düşünce ve normların paylaşımını da sağlamaktadır. Bu kapsamda önem kazanan sosyalleşme ortaya çıkmaktadır. Sosyalleşme özünde bir öğrenme olayıdır; bireyin örgütçe onaylanan sosyal tutumları ve rol davranışlarını öğrenmesidir. Birey örgüte girdiğinde sosyalleşme süreci yoluyla grup ya da örgütün bir üyesi olur. Sosyalleşme bir anlık olmayıp yaşam boyu sürer, özellikle de okula gitme, işe başlama, yeni bir göreve getirilme gibi çeşitli geçiş dönemlerinde yoğunluğu artar. Sosyalleştiriciler ise, örgüte yeni gelenlerin, örgüte dönük sosyalleşmelerini kolaylaştıranlar olarak tanımlanabilir. Sosyalleştiricileri dört grupta toplamak mümkündür: medya-kitle iletişim araçları, kurumlar (örgütün kendisi, okul, aile vb.), stratejiler, yeni gelenler oryantasyon programı, iş ön incelemesi, beceri kazandırıcı yetiştirme ve insan. Bir de sosyalleşmeden bahsettiğimizden ayrılaşmadan da bahsetmekteyiz. Aynışma hem bir süreç hem de bir üründür; hatta ürün yönü daha ağırlıktadır, sosyalleşme ürünü olarak algılanır. Literatürde örgütsel ayrılaşmanın benzerlik, ait olma ve üyelik duyguları olarak tanımlandığı görülmektedir (Balci, 2003:5-35).

Sosyalleşme çok önemli bir süreç olmakla birlikte, erkek ve kız çocuklarının rollerini öğrendikleri bir süreçtir. Toplumsal cinsiyet kavramında uygun bulunan davranış, tutum ve roller bu süreçte belirlenir. Kadınların daha duyarlı, ilgili ve bakımlı olması beklenir. O yüzden de meslek konularında genelde kadınlardan öğretmen, hemşire gibi meslekler seçilmesi beklenir. Erkeklerden de bağımsız, güçlü ve atılgan olması beklenir. Erkeklerden beklenen meslekler ise genelde mühendis, tüccar, asker gibi mesleklerdir. Aile kurumunda da durumlar benzer olarak ilerlemektedir. Toplumsal cinsiyet algısına göre anne, şefkat; baba ise güç unsurudur. Çocuk, yaşamının ilk yıllarından itibaren genellikle ergenlik dönemine kadar anne babayı rol modeli olarak alır. Sosyalleşme

sürecinde anne baba rollerini benimseyip cinsiyetine göre o rollere bürünmektedir. 2 yaş civarında çocuk ilk kendisinin farkına varır ve bu dönemde de cinsiyet anlayışı da gelişir. Çocuk bu dönemde kendi cinsiyeti hakkında henüz belli bir düşünce veya görüş belirlememiştir her ne kadar da durum böyle olsa da kadın ve erkeği arasında fark koyabilir. 3-4 yaş döneminde ise kendi cinsiyet kimliği oluşur ve bu dönemde kendi cinsiyetini doğru bir şekilde söyleyebilir, fakat cinsiyetin kalıcı olduğunu bilemez. Cinsiyet kimliğinin gerçek anlamda 5-6 yaş döneminde ve sonrasında cinsiyetin değişmez bir özellik olarak görmeye başlar (Dökmen, 2009:28).

Sosyalizasyon sürecinde bireyler öğrenir, aktarır, kendilerini geliştirirler, süreklilikler edinirler ve benliklerinizde toplumsal olarak inşa edilmiş sınırlar yaratırlar. Duygular, davranışlar, değerler, beklentiler, kısacası kim olduğumuza dair pek çok şey sosyalizasyon ile şekillenir. Ailede başladığı kabul edilen sosyalizasyon, farklı toplum ve kültürlerde farklı sonuçlar elde etmeyi amaçlar. Çocukların ilk rol modelleri olan ebeveynler, çocuklarının içine doğdukları toplumsal evrenin normlarını, değerlerini ve davranış tarzlarını içselleştirmeleri için uğraşır. Özellikle sosyalizasyonu tek taraflı bir süreç olarak gören ve ebeveynin birincil sosyalizasyonu yönlendirdiğine vurgu yapan ebeveyn baskın sosyalizasyon perspektifine göre sosyalizasyonun en önemli amaçları içselleştirme ve uyumdur. Benliklerimizin ve rollerimizin oluşumu kadar, içinde bulunduğumuz toplumsal çevre ve sahip olduğumuz kültürel miras da sosyalizasyon sürecinin getirilerindendir. Kısacası sosyalizasyon ile hem toplumun bir parçası haline gelir, hem de bizi özgün kılan benliğimize kavuşur, birey haline geliriz. Giddens'in da işaret ettiği gibi sosyalizasyon, topluma yeni katılan bireyin değerler kümesi oluştururken yardıma ihtiyaç duymasından kaynaklanmaktadır. Bir tanım yapmak gerekirse, sosyalizasyonun belirli bir toplumun üyesi olmak için gerekli bilgi ve kişiliği edinim süreci olduğunu söylenebilir. Bu tanım, sosyalizasyon için yapabilecek en kısa tanımlardan biridir ve bu sayede meseleye daha geniş açıdan bakabilmeyi sağlar. Bu tanımdan sosyalizasyonun sadece bir yeniden üretim döngüsü olduğunu çıkarmak da mümkündür (Kaplan, 2018:41,43,44).

Sosyalleşme sürecinin aile noktasından edinimi sürecinde kız çocukları anneyi; erkek çocukları ise babayı rol model olarak alır ve anne baba gibi davranışlar sergilerler. Çocuklar, yaşamları boyunca sadece ebeveynlerini rol model olarak almazlar. Aynı zamanda okulda, parkta oyun oynarken arkadaşlarından ya da çevredeki insanlardan

davranış kalıpları öğrenirler. Toplumsal cinsiyet kavramı, süreç içinde insanların benimsemesi ve öğrenmesiyle oluşur. BM raporuna göre beş yaşına geldiğinde "kız ve oğlan çocukların çoğu çoktan kendilerine aileleri, okulları, medya ve toplum tarafından iletilen toplumsal cinsiyet rolü beklentilerini içselleştirmiş olmaktadır (Gaag, 2018:133).

1.5. Geçmişten Günümüzde Aile

Aile, toplumun temel kurumu olarak sosyal bilimlerde büyük önem taşır ve bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Her ne kadar ilk bakışta aile anlatılması basit bir kurum olarak görünse de aslında sürekli değişen bir unsurdur ve her kültürde her ailenin farklı öz şekli vardır. Aileyi tanımlamak her ne kadar kolay görünse de aslında zor bir iştir. Bilim adamlarının her biri de bu tanımlamayı farklı şekillerde yapmışlardır. Doğum, evlilik, evlat edinme veya tercih yoluyla bir ilişkisi olan ve bir hanede birlikte yaşayan iki veya daha fazla kişinin oluşturduğu küme, ailedir (Canatan ve Yıldırım, 2011:61).

Ailenin önemi birey için vazgeçilmezdir. İnsanlar yaşamını tek başına sürdüremezler bu nedenle toplum içinde yaşamını devam ettirirler. Toplumun bir kurumu olan aile de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bu durum insanların kendi aralarında yakın ilişkiler kurmalarını ve bu ilişkileri uzun sürede devam ettirmelerini sağlamaktadır. Bu nedenler de toplum içinde aile kurum olarak değer görmektedir. Aile diğer ilişkilerden farklıdır. Ailenin biyolojik, yasal ve törelerle açıklanan bir kurumdur. Aile içinde bir çok kuşakı barındırır ve bununla birlikte en uzun süre devam eden ve en çok değişikliklere uğrayan ilişkiler bütünüdür. Toplumda yaşanan değişiklikler aile içi dengeleri de değiştirir. Göçler,savaşlar,ekonomik krizler, toplumsal olaylar aile içi dengeleri de etkiler (Hortaçsu, 2015:13,37).

Aile toplumun temelini oluşturmaktadır. Teknolojik, ekonomik ve politik değişimlerin aile üzerinde yarattığı etki zaman içerisinde ailenin işlevlerinde değişiklik meydana getirirse de ailenin toplumsal işlevi önemini kaybetmemiştir. Toplumun oluşturan aile, toplumsal yapıdaki temel işlevleri de üstlenmektedir. Bireyin sevilme, sayılma, söz sahibi olma, beğenilme, bir gruba ait olma gibi ihtiyaçlarının ilk olarak doyurulduğu, sosyal güvenliğin sağlandığı ortamdır. Toplumsal değerler, toplumsal yapı ve bu devamlılığı sağlamak için çok önemlidir. Ailede verilen eğitim çocuğun tüm gelişim alanlarında ilk ve kalıcı etkiye sahiptir ve özellikle kişilik gelişimi, öz saygının temeli ailede verilen eğitimden temel alır. Bireyin içinde olduğu aile bireye doğuştan bir statü ve saygınlık kazandırır ve ailenin bireye sosyal, kültürel ve ekonomik olarak sağladıkları bireyin

statüsünü etkiler. Aile kendi sistemi içinde toplumla da etkileşim halindedir. Parçası olduğu toplumun yapısına, değerlerine bağlı olan aile, çocuğun toplumsal yaşama hazırlanmasında büyük etkileşimini sürdürmekle birlikte, toplumsal değerleri nesilden nesille geçirmek gibi temel bir görevi de bulunmaktadır. Ailenin güvenlik, toplumsallaştırma, bağıllık ihtiyacını doyurma, sosyal statü sağlama, toplumsal denetim, eş seçme ve yuva kurma, tanıdık çevre edindirme huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama, paylaşma, boş zamanları değerlendirme siyasal işlevi için gerekli ve önemlidir (Baran ve Yurteri, 2017:8,9).

Toplumun en küçük kurumunu oluşturan aile; toplumsal cinsiyet, roller ve aile içi görev dağılımında en önemli etkidir. Aile aynı zamanda çeşitli görevleri olan bir kurumdur. Toplumsal kuralları aktarır, bireyi diğer kurumlara bağlar, aile üyelerini denetleyerek kuralları öğretir, cinsellik, sosyalleşme ve sevgi gibi konularda üyelerini bilgilendirir. En önemlisi de aile dinamik yapısıyla toplumun değişimini sağlar. Ailenin aynı zamanda birtakım fonksiyonları da vardır. Bu fonksiyonlar, duyguları paylaşmak, iş bölümünü sağlamak ve çocuk yetiştirmek gibi oldukça değerli ve toplum için önemli fonksiyonlardır. Ailenin sadece beraber yaşama gibi bir görevi yoktur. Aile aynı zamanda evlilik, çocuk yetiştirme, kadın- erkek arasında güç ilişkisi, çocuklarla karşılıklı güç ilişkisi, otorite, iş emeği, annelik, babalık, akrabalık, ekonomik durum ve toplumsal cinsiyet gibi konuları da içermektedir. Bu konuların hepsi çok önemli ve birbirine bağlıdır. Zamanla gelişen toplumda yukarıda bahsettiğimiz olguların değişimiyle aile kurumu da değişmiş ve farklı aile türleri ortaya çıkmıştır.

Ailenin fonksiyonlarının yanı sıra önemli olan diğer bir konu da ailenin türleridir. Aile türleri hem toplumu incelemek hem de aile içi rolleri ve ilişkileri tanımak için yardımcı olur. Aile sürekli hareket eden ve değişen bir yapıya sahiptir. Aile denilen kavram tarih boyunca belli tarihlerde belli değişimler geçirerek o zamanın kültürüne uygunluk göstermiştir. Ailedeki fert sayısı, evli çiftler, kuşakların genişliği, güç ilişkileri vb. hususlar ailenin türlerini belirtmek için önemlidir. Güç ve otoritenin kullanımı açısından aileler tarihsel olarak anaerkil aile, babaerkil aile ve eşitlikçi aile olmak üzere üçe ayrılır (Güçlü, 2012:35). Güç ilişkileri göz önünde bulundurularak üçüncü aile tipi modern zamanın ürünü olan aile türüdür. Bu tür, çeşitli toplumlarda benimsenip geleneksel ailenin yerini almaya başlamıştır. Etnograflar tarafından ‘’avcı ve toplayıcı toplum’’ olarak adlandırılan ilk insan topluluklarının anaerkil bir yapıya sahip oldukları kabul edilmektedir. Tam anlamıyla ‘’annenin hâkimiyeti’’ anlamına gelen anaerkillik teriminin

iki kullanımı mevcuttur. Bunlardan birincisi, annenin aile reisi olduğu ve soyun anneye göre belirlendiği bir duruma işaret ederken; ikincisi ise annelerin başlıca güç konumlarını ellerinde tuttıkları bir topluma göndermede bulunur (Adak, 2012:17).

Annenin aile reisi olduğu aileler toplulukların ilk dönemlerinde görülen aile tipi olarak bilinmektedir. Bu topluluklarda anne soyun devamlılığını sağlayan, güç ve aile yönetimi annenin elinde olan aile türleri görülür. Bu aile tipi çoğunlukla tarımla uğraşan topluluklarda görülmektedir.

Beauvoir(1993), Engels'in Ailenin Kökeni adlı kitabını incelerken kadının durumunu açıklamıştır. Beauvoir, Engels'in taş döneminde toprağın ailede ki bütün üyelerin ortak malı olan döneme dikkat çekmiştir. Bu zamanda iş bölümünde kadın ve erkekler arasında eşitlikten bahsetmek mümkündür. Erkekler, balık ya da hayvan avına giderken, kadın evde kalıp örgü yapıyordu, sebze yetiştirip bahçe işlerini yapıyordu. Bu durumda kadının rolü önem taşıyordu. Bakır, demir, tuncun buluşu ve tarımın gelişmesi dengeleri değiştirmeye başlamıştır. Bu gelişim erkeği gittikçe üretici konuma getirmesiyle ve iş gücü olarak daha yoğun bir çalışma şeklinin ihtiyaç duyulmasıyla, kadının evdeki işleri önemsizleşmeye başlar. Bu durum ailenin de yapısını değiştirir ve ataerkil aile yapısının da doğuşunun dönemi olduğunu belirtir. Böyle bir yapı içerisinde kadının sadece ezildiğini ve ancak kadın e erkek yasalar önünde eşit olduklarında bu durum düzelecektir. Yine de bu değişimlerin kadının toplumsal açıdan üretme katılıp, ev işlerinden uzak durduklarında gerçekleşeceğini belirtir.

Engels(2011)'e göre kadının yaptığı işlerin değer kaybetmesi ilk olarak servetin toplanmasıyla başlamıştır. Bu durum bütün gücü erkeğin elinde toplamaya başlamıştır ve ilk atılan adım böylece kadının anne oluşunu önemsizleştirmektir. Bu dönem ataerkil ailenin doğuşu olmuştur. Engels bu bağlamda ilk kez *familia* kelimesinin kullanımını da açıklamaktadır. Bu kelime *famulus* "evcil köle" anlamını alan kelimedenden ortaya çıkmıştır. *Familia* kelimesi bir tek adama ait olan kölelerin bütünü anlamına gelmektedir. Aile ekonomisinden üretimi alı koyan ve bu üretimi kamusal alana taşıyan kapitalizm, aile yapısında en önemli etkidir (Demir Z., 2006:53). Burada ataerkil aile yapısının anlamı ortaya çıkmaktadır. Aile fertleri olan kadın ve çocuklar erkeğin emri altında olan kölelerden farksız erkeğe hizmet etmektedirler. Ataerkil aile Roma ailesi olarak da bilinir. Bu ailede otoriteyi mutlak manada baba temsil etmektedir. Bu nedenle bütün aile bireyleri babanın atasından gelen dinsel pratiklere ve inanışlara sıkı sıkıya bağlıdır. Evlilik, kadının

erkek tarafına daha doğrusu baba tarafına geçmesiyle gerçekleşmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2011:77).

Aile zamanın ruhunu yansıtmaktadır. Modern toplumda aile, geleneksel toplumda üstlendiği görevlerin bir kısmını modern kurumlara aktarmıştır. Ailenin bazı işlevlerinin modern kurumlara aktarılmasında elbette ki üretimin evlerden fabrikalara kaymasının büyük bir etkisi vardır. Üretimin yer ve işlev değiştirmesi erkeği evin ekmek kazananı, kadını ise erkeğin ve çocuğun manevi ve fiziksel bakımını sağlayan kişi konumuna getirmiştir. Kadının evi çekip çeviren, düzeni sağlayan kişi olması, onu çocukların eğitiminden sorumlu birinci kişi olmasını gerektirmiştir fakat bahsedilen çocuk bakımı çocuğu giydirmek, yedirmek ve beslemekten daha fazlasıdır. Modernite, çocuğun zihinsel ve duygusal olarak da desteklenmesini bir gereklilik haline getirmiştir. Bu durumda da kadının “geleceğin yaratıcısı” olarak yetiştirilmesi ve geliştirilmesi önem kazanmıştır (Kaplan, 2018:16,17).

Bu aile tipi dünya çapında daha yaygın olmakla birlikte toplumlarda hala yer almaktadır. Bu durum üzerine tek tanrıya inancın etkisi olduğu kadar aynı zamanda kapitalizmin de etkileri olduğunu söyleyebiliriz. Bu tür ailelerde soy babadan devam eder, ailenin gücü ve karar alma yetkisi babada olur. Kapitalizmin bu durum üstünde etkisi ise kadının, anne olarak daha çok evine bağlı kalmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum kadını ekonomik olarak erkeğe bağımlı bırakmaktadır. Böylece ataerkil aile türü de devamlılığını rahatlıkla sürdürmektedir.

1.6. Geleneksel Aile Modeli

Aile türleri söz konusu olunca büyüklüğüne göre iki büyük ayırım söz konusudur. Geleneksel aile ve modernite ile ortaya çıkan yeni aile türü, çekirdek ailedir. Elbette bunların dışında da farklı aile tipleri görülür ancak genelde toplumda etki eden sayısı fazla olan bu türlerdir. Geleneksel ailenin aynı zamanda ataerkil aile türüyle bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz. Geleneksel aile türünde ailenin geçimini baba üstlenmektedir. Aynı zamanda baba, evinin erkeği ve eşinin de ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdür. Geleneksel toplumda dayanışma, din, gelenek ve tarımsal özellikler aileyi belirleyen parametrelerdir. Bu ailede erkeğin evin yöneticisi olması, çocukların ebeveynlerin bakımından sorumlu tutulması, kadının erkeğine hizmet etmesi, erkeğin kadının geçim

sorumluluğunu üstlenmesi ve ona iyi davranması vurgulanmaktadır (Canatan ve Yıldırım, 2011:73).

Geleneksel ailede, akrabalık ilişkileri çok büyük önem taşır ve genel olarak aile bir yardımlaşma ilişkisi içindedir. Geleneksel aile türlerinde görev ve roller de toplumsal cinsiyet bölümlerinde bahsedildiği gibi daha net bir biçimde ayrılmıştır. Bu geleneksel aileler tabii ki de babaerkil aile grubuna girer. Bu tür ailelerde baba başrol olarak genelde evde karar alan kişidir. Ailede genelde ev dışı sorumlulukları baba alır, anne ise kararlara uyan ve ev işleri ile ilgilenen kişidir.

Çocuk bakımı ve doğurganlık annenin doğal görevleri olarak kabul edilir. Çünkü hem cinsiyetin hem de anneye atfedilen toplumsal rolün (örneğin kadınların çocuk doğurma ve büyütme rolü) doğal, ilahi ve evrensel bir durum olduğuna inanılıyordu (Şişman, 2013:50). Cinsiyet stereotipilerine göre geleneksel cinsiyet rolleri, ekmek kazanan erkek, ev işlerinden sorumlu kadın olarak görülmektedir. Erkeğin ekmek kazanan kadının ise sevgi işçisi (ekmeği hazırlayan, pişiren, sofraya getiren) yönündeki ekonomik ve kültürel vizyonu sorgulansa da anlayış devam ettirilmektedir (Fidan ve Yılmaz, 2008:6).

Geleneksel aile, daha önce de bahsedildiği gibi ailede kişi sayısında, kalabalık aile ve güç ilişkilerinde erkek yönetimi altında olan aile tipidir. Geleneksel ataerkil toplumlarda kadın ve erkek arasında kesin bir iş bölümü vardır. Kadın, genellikle ev işleri ve çocukların yetiştirilmesiyle meşgul olurken, erkek dışarıda üretim ve yönetim işleriyle uğraşmaktadır (Canatan ve Yıldırım, 2011:21). Geleneksel aile toplumlarında kadının görevleri olarak ilk aklımıza gelen annelik ve kadınlıktır. Oysaki kadının yetenek ve kabiliyeti çok daha fazlasını kapsar. Christine Delphy'e göre aile, kadınların ekonomik sömürüsünün mekânı olmaya devam etmektedir. Yazar buradan kadınların eş, anne, kız evlat, kız kardeş gibi aile içindeki statüleri ne olursa olsun, emek gücüne erkekler tarafından maddi olarak el konduğu sonucuna varır (Hirata, vd, 2015:145).

Kadının evdeki rolleri ve görevleri, onu evin dışındaki ekonomik kazancı olan işlerden mahrum bırakarak, erkeğe bağımlı bir hale getirmiştir. Her ne kadar durum böyle olsa da kadın ev içinde bütün bakım işlerini, annelik görevlerini, eş olarak rollerini yerine getirmektedir. Ekonomik kazancı olmayan işler olsa da kadının ev içi üretiminin dolaylı yollardan ev ekonomisine katkısı inkâr edilemez.

Ekonomik katkısı ve güç ilişkilerinin yanı sıra, geleneksel ailede en önemli konulardan biri de soyun erkek tarafından devam ettirilmesidir. Dolayısıyla soy bağları, anne için bir fizyolojik ölçüte (doğurmaya), baba için ise toplumsal bir ölçüte (annenin kocası ya da hayat arkadaş olmak) başvurularak, simetrik olmayan bir biçimde belirlenmektedir; babanın, baba olarak bilinen diye anılması bu yüzdendir (Hırata, vd, 2015:43-44). Erkekler için evin babası olmak aslında bir statü meselesidir. Geleneksel aile türünde baba olmak çok önemli bir konudur. Ataerkil aile yapısı, erkek lehine kurgulanmış ve düzenlemeler erkekleri mutlu etmeye yönünde yapılmıştır. Kadın, bu yapı içinde kendisi ve kendi mutluluğu için değil eşinin ve çocuklarının mutluluğu için vardır (Canatan ve Yıldırım, 2011:42).

1.7. Çekirdek Aile Modeli

Son zamanlarda değişmekte olan geleneksel ailenin yanı sıra çok görülen aile tipi büyüklük anlamında çekirdek aile; güç ilişkileri anlamında ise eşitçi aile tipidir. Toplumdaki gelişmeler tabii ki de ailede de değişimler sağlamıştır. Çekirdek aile, en basit anlatımıyla karı koca ve evlenmemiş çocuklardan oluşan ailedir. Endüstrileşmiş modern toplumlarda özellikle de kentlerde sıklıkla görülmesi nedeniyle ‘modern aile’ ya da ‘kent ailesi’ olarak da anılmaktadır. Ailenin sadece karı, koca ve evlenmemiş çocuklardan oluşması ailenin ebeveyn ailesi ve diğer akrabalarıyla ilişkisinin olmadığı anlamına gelmemektedir (Güçlü, 2012:34). Çekirdek aile tanımını sosyolojik bir perspektiften hareketle değerlendirdiğimizde bu ailenin toplumsal ve tarihsel olarak modern toplumun bir ürünü olduğunu söyleyebiliriz (Canatan ve Yıldırım, 2011:60). Giddens(2000)’e göre çekirdek aile, bir evde kendi çocukları ya da evlat edinilmiş çocuklarıyla yaşayan anne babadan oluşmaktadır.

Geleneksel aileden, çekirdek aileye doğru yolculukta kadının en büyük etken olduğunu düşünülmektedir. 1980’li yıllardan sonra aile ve akrabalık yapıları bağlamında geniş aileden çekirdek aileye doğru büyük bir dönüşüm olduğunu görüyoruz. Bu zaman içerisinde gerçekleşen ve büyük ölçüde kadınların istediği bir dönüşüm olmuştur (Özkazanç, 2015:212).

Bir diğer etken de sanayileşmedir. Sanayileşme yaşama tarzıyla, yerleşme düzeniyle, sosyal ilişkileriyle ve çalışma şekliyle aile üzerinde etkisini göstermiştir. Aile yapısındaki değişiklikler aynı zamanda aile içi rollerde ve güç ilişkilerinde değişikliklere neden olmuştur. Artık kadın ve erkek işlerinin birbirinden keskin bir biçimde ayrılmadığı

görülmektedir. Anneler ev dışı işler yapar, babalar ise anne görevleri olarak bilinen rolleri üstlenirler. Çocuk bakımı söz konusu olduğunda, babalar geçmişe oranla daha fazla çocuklarıyla ilgilenip eğlenmek için zaman yaratmaktadırlar. Yine de kadınlar ev işlerinde önemli ölçüde daha fazla pay almaktadırlar. Kadınlar geleneksel dişil işleri (çamaşır, temizlik, ütü, çocuk bakımı) üstlenirler. Bunun yanı sıra ortak olan ev işlerini de (yemek pişirme, market alışverişi, çocuk bakımı, evcil hayvan bakımı) yapmaktadırlar. Bunlar sürekli devam eden, rutin, çalışan kadınlar için zaman ve büyük miktarlarda enerji tüketen günlük görevlerdir (Lindsey, 2011:196).

Her ne kadar roller biraz bölüşülmüş olsa da kadının üstlendiği roller çok daha fazladır. Bazı roller hala sadece kadının işleri olarak görülmeye devam etmektedir.

BÖLÜM 2: TARİHSEL SÜREÇTE EBEVEYNLİK

2.1. Geleneksel annelik ve modern kadın imgesinde annelik

Geleneksel anneliği anlamak için ilk başta geleneksel aile yapısını iyi kavramak gerekmektedir. Geleneksel ailede erkek ailenin başında olup diğer aile fertlerini yönetir. Bu aile tipi genellikle roller konusunda keskin ayrımlara sahiptir.

Aile toplumun en önemli kurumudur. Bireyler aile ortamında barınma, sevgi, güven ve toplumsallaşma gibi bütün ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Bunun dışında bireyler ailede onlara öğretilen toplumsal cinsiyet rolleri ile tanışır. Örneğin aile kurumu, ekonomik ihtiyaçları giderir ve aynı zamanda kadın biyolojisi ile sosyal çevre arasındaki etkileşimin bir sonucu olması anlamında biyososyal bir birimdir, dahası kadın ve erkeğin birbiriyle nasıl bir ilişki içinde bulunmaları gerektiğine dair yerleşik anlayışların bir sonucu olması anlamında da ideolojik bir birimdir (Demir, 2014:75).

Toplum arasında çocuk yapma nedenleri çeşitlidir. Bazen çocuk doğurma kişisel duygu tatmini için gerçekleştirilirken, bazen de toplumun beklentilerini yerine getirmek içindir. Bazı çiftler ise daha geleneksel referanslarla güvence gibi onları yaşlanınca bakmak üzere çocuk yaparlar. Neden her ne olsa da anne babalık görevleri önemlidir. Bebeğe birincil bakım veren kişinin anne olması gerektiği inancıyla, bebeğin bakım ve iletişimine ilişkin sorumlulukların tamamı veya çoğunluğu anneler tarafından üstlenilmekte, baba bebek arasındaki bağlanmanın gelişimi engellenmektedir. Anne, babanın bebeğiyle beslenme, banyo yaptırma, giydirme, oyun oynama gibi etkileşimlerine yeterince izin vermez veya engel teşkil edici davranırsa, baba kendini dışlanmış hissedebilir. Bu duyguların yanında, kendini geri çekme davranışları gösterebilir ve sorumluluk almaşından uzaklaşabilir. Bebek için annenin "odak noktası" olması, baba bebek ilişkisini olumsuz etkilemekte ve işlevsel baba çocuk etkileşimine ket vurmaktadır. Bu durumun aksine, babaların çocuğun yaşamında kendisinin önemini fark etmesi, çocuğun bakımına ve eğitimine katılması durumunda, annenin sorumlulukları paylaşılmış olacaktır. Özellikle gelir düzeyi düşük olan ve başka bir şehirden göç etmiş olan ve bu nedenlerle çeşitli sorunlar yaşayan kadınların geleneksel olarak sorumluluklarının fazla olduğu düşünüldüğünde, babaların çocuğun bakımı ve eğitimine katılımının önemli bir değişim yaratacağı çok açıktır.

Böylece, kadının statüsü ve aile içi ilişkiler açısından daha sağlıklı bir aile yapısı ortaya çıkacaktır. Annenin çalışma hayatına atılması ile birlikte, babanın görev, sorumluluk ve rollerinde birtakım değişiklikler olmuştur. Bu değişmelere paralel olarak baba, aileni gelirini sağlamanın yanında, çocukların bakım ve eğitimlerine de önemli katkıda sağlamaya başlamıştır. Bu durumda, baba çocuk ilişkisi daha yeterli ve olumlu olabilmektedir. Babanın sürece aktif olarak katılıyor olması, ailedeki rol ve sorumlulukların paylaşılmasına, eşler arasındaki ilişkilerinin sağlıklı olmasına katkı sağlamakta iken, çocukların cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargısal davranışları değil, eşitlikçi bir yaklaşımı benimsemelerini kolaylaştıracaktır (Baran ve Atlı, 2017:81).

Ebeveynlik çocuğun toplumsal hayata hazırlandığı, psikolojik ve fizyolojik bakım, kollama ve destek işini kapsayan bir sorumluluktur. Ebeveynlerden beklenen en önemli görev çocuğunun nasıl sosyalleştirileceği konusunda kararlar almasıdır. Ebeveynlik davranışını belirleyen bu kararlar ise toplumun değerleri, amaçları, kültürel ve dini inanışları doğrultusunda verilir. Ayrıca ebeveynlerin yaşları, eğitimleri, meslekleri, sosyal ve ekonomik statüleri ve toplumun yetiştirilen çocuktan beklentileri de ebeveynlik davranışı etkileyen etmenlerdendir. Ebeveyn olan bireyler daha önce farkında olmadıkları bir dünyaya giriş yaparlar ve artık hayatla ve diğer kişilerle olan ilişkilerini yeniden tanımlamaları gerekmektedir. Çocuk sahibi olan bireylerin geleceğe bakışları, planları, arzuları değişir, toplum onlardan bireysel önceliklerini bir kenara bırakarak çocuklarına öncelik vermelerini bekler. Başka bir deyişle ebeveyn olduğunuzda ötekinin size bakışı da değişir. Artık toplum sizden anne ya da baba olarak hareket etmenizi beklemektedir (Kaplan, 2018:20).

Annelik, hamilelikle başlayan ve biyolojik bir değişimle beraber duygusal bir deneyimi de içeren doğum sonrasında ise kültürel olarak belirlenmiş sorumluluklar barındıran bir kimliktir. Sadece kişinin kendi benliğiyle ilişkisinde değil kişinin ertelenemez sorumluluğunu üstlendiği başkasıyla-bebekle olan ilişkisi içinde bu kimlik oluşur. Miller, anneliğin kapsamını şöyle tanımlıyor: “Bedene ait bir deneyimi, kültürel olarak tespit edilmiş sorumluluk duygularını ve bir bebeğin ihtiyaçlarını karşılayabilmeyi içerir”. Annelik, bireysel ve toplumsal yaşam için varoluşsal olup hayatı teşvik etmek ve yaşamı korumak anlamlarına gelir. Çocuğun varlığı ile başlayan sosyolojik, fizyolojik ve duygusal bir bütünlük olarak devam eden bir süreçtir. Annelik yapma isteği bir varlığı dünyaya getirme ve o varlığın fizyolojik ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı

gerektirir. Biyolojik bir eylem olarak annelik, kadın pratiğinin zamanla evrim geçirmesi ile bir değişime uğramış ancak özü itibarıyla aynı kalmıştır (Kızılkaya, 2018:24).

Annelik toplumsal cinsiyet ürünü olarak ya da doğanın bir armağanı olarak kadına zorluk yaşatan bir görev değildir. Kadının mutlu olmadığı durum erkeğin egemenliği ve ona bağımlı olmasıdır. Annelik keyif verici bir durum iken erkeğe bağımlı olmak kadın için bir eziyettir. Kadına; özgür olma, erkekten ekonomik olarak bağımsızlığını koparma ile alışılmış kadın kaderi olan mutfak işleri ve çocuktan kopup özgürleşme çağrısı hem çok provokatif hem de çok geniş ufukluydu. Hala daha gündemde olan "seçim özgürlüğü" tartışması ve tekrardan alevlenen "yeni annelik" ideolojisi de uygulanabilir bir çağrıydı (Notz, 2018:66). Kadın bu özgürlüğü elde etmek için hem iş hayatının hem de ev hayatının rollerini kabul etmiştir. Elbette ki bu kadar sorumluluğun içine girmek kadın için epey zor bir durumdur. Ancak bu durum kadınların yeni akımlara başvurmalarına neden olur.

Günümüzde annelik, zaman zaman “geleneksel annelik” ve “modern annelik” şeklinde iki ayrı kategoride ele alınabilmektedir. Bu ayrımın kullanıldığı yerlerde “modern annelik her şeyden önce çocukların ‘planlanarak’ dünyaya getirildiği bir anneliği imler. Dolayısıyla, çocuk sahibi olmaya karar verdiği andan itibaren kadının kendi bedenini bir yabancı gibi tetkik etmesi ve kontrol altına alması gerekir. Buna karşın “geleneksel annelik” ise çocuklarını “en gelişmiş” bilgilerle yetiştirmeyen, çocuklarla ailedeki diğer kadınlar ve hatta evin büyük çocuklarının yardımıyla bakan ve annenin sosyal hayatına devam etmesi ve kariyerini sürdürmesinin beklenilmediği bir annelik modelidir. Geleneksel anne modern bilgiyi değil, geleneksel bilgi kanallarını kullanır. Geleneksel-modern annelik ayrımı aynı zamanda geleneksel ve modern toplum örgütlenmesi ayrımı üzerine oturur. Geleneksel toplum örgütlenmesinde şahit olduğumuz birincil ilişkilerin yoğun olduğu ve toplumun asli dokusunu oluşturduğu, her üyenin temel bir işlev gördüğü ve dayanışmanın güçlü bir değer olduğu örgütlenme doğal olarak geleneksel anneliği de belirlemektedir. Buna karşın bireyselliğin ve rasyonelliğin yükselen değer olduğu, günlük hayattaki her işlevin ve değişimin uzman bilgisi ve kontrolüne bırakıldığı modern toplumsallık ise modern anneliği belirlemektedir (Kızılkaya, 2018 31:32).

20. yüzyılda kadınların bir eş ve anne olarak erkeklerin "farklı fakat eşit" düşüncesini ortaya koymuşlarıdır. Kadınlar, özellikle çalışan kadınlar, hamilelik ve küçük

bebeklerinin olduğu dönemlerde erkeklerin sahip olmadıkları bazı haklara sahip olmaları gerektiği görüşünü savundular. Liberal feminizmin konusu ve savundukları kavram ‘gender justice’ yani ‘toplumsal cinsiyet adaleti’dir (Demir, 2014:49).

Badinter (2017:119), günümüzde hâkim annelik modeli olan modern anneliğın geçmişe oranla daha zorlu olduğunu söyler. Annelik görevinin artık sadece bedensel ve duygusal bakımla sınırlı olmayıp çocuğın uzun süreç boyunca bütün gelişiminin anneye yüklendiğini belirttiği modern annelik modelinin tam mesaili bir çalışma gerektirdiğini belirtir. Geleneksel anneye oranla daha ağır bir yükü üstlenmek mecburiyetinde bırakılan modern anne, çocuklarına modern tıp ve çocuk uzmanlarının sunduğu “en gelişmiş” bilgilerle yönelip onu yetiştirmelidir. Bir taraftan çocuğın yetiştirirken diğeryandan kariyerini devam ettirmeli ve kişisel bakımını da ihmal etmemelidir.

Modern annenin ailedeki diğerkadınlardan destek alması “geleneksel bir yol” olarak görüldüğünden olumlu bakılmaz. Modern annelerin eğitimli/şehirli/kültürlü olmasından dolayı hata yapmaması beklenir. Bu baskı karşısında anne, çocuk bakımı kitaplarını herkesten fazla okumalı, yeni kampanyaları herkesten fazla takip etmeli ve tıbbî uyarılara herkesten fazla uymasını salık veren bir baskı altındadır. “İyi anne” şablonuna uymak için daha çok çaba sarf etmelidir. Bu yüzden kendi annelik tecrübesini ıskalar. Çocuk bakımı için sürekli daha fazla gayret göstermesi gereken modern anne yine de daima yetersiz kaldığı hissiyle Baş başa kalır.

Susan Douglas ve Meredith Michaels bu annelik paradoksunu ‘yeni annecilik’ (new momism) " kavramı ile açıklamaya çalışırlar. Yeni annecilik anlayışında bir anne çocuklarına koşulsuz şartsız tüm zamanını vermeli ve bunun yanı sıra kendi hayatına da devam etmelidir. Yeni annecilik, 1980’li yıllarda başlayan ve şu anda devam eden medyadaki annelik temsillerine dayanıyor. Yazarlara göre medyanın birbiriyle örtüşen çerçeveleri yeni anneciliğı harekete geçirmiştir. Bu çerçevelere haber medyası, reklam ve pazarlama, ebeveynlik kitapları ve Hollywood’un film endüstrisi ve ünlüleri dahildir. Bu çerçeveler kültürel anlatıları yaratmak ve devam ettirmek için kullanılır. Yeni anneclik hakkında medya çerçevelerinde sunulduğu gibi annelik konusunda üzerinde anlaşmaya (Kızılkaya, 2018:32,33)

Bu yeni akım kadınların doğal olarak onlara verilen anneliğı yaşayarak kendi özgürlüklerinden vazgeçmemeye itmiştir. Kadınlar hem anne olup hem de iş hayatına koyulabilirler. Önemli olan onların ihtiyaçlarını görüp bu ihtiyaçlara göre sosyal politika

üretmeleridir. Aynı zamanda çalışmak istemeyen evinde çocuklarına bakan anneler için de sosyal yardım uygulayarak anneliği desteklemek mümkündür.

2.2. Feminist Ebeveynlik

Ataerkil (patriarkal) aile yapısında ailedeki dengeler erkekten sorulur. Kadın ve çocuklar erkeğin sorumluluğu altındadır. Patriarkiyi, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, erkeklerin genelde kadınlara egemen olma mekanizmalarını kavramaya çalışmak için kullanılır. Bu kavram, en yakın cinsel ilişkilerden en genel ekonomik ve ideolojik etkenlere kadar uzanan düşünce ve uygulamaları kapsar (Ramazanoğlu, 1998:57).

Feminist hareketlerin ağırlığını koymaya çalıştığı bu durum kadın ve erkek konum ilişkisidir. Kadınları tehdit eden ataerkil düşüncelerin ve davranışların altında yapısal eşitsizlikler yatar. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için gerekli olan feminist devrimi yapmak üzere, sadece bireysel haklara odaklanmak yerine sistematik adaletsizlikler de ele alınmalıdır (Gaag, 2018:59). Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri doğrudan ataerkil yapıdan kaynaklanmaktadır. Erkeğin ekonomik bağımsızlığı ve tam tersine kadının erkeğe olan ekonomik bağımlılığı bu durumun nedenlerindendir. Patriarkalizm ‘babanın yasası’ ve kadınların erkekler tarafından yönlendirilmesidir. 1960'larda ve 1970'lerde feminist akademisyenler kadının ezilmesi için önemli bir faktör olarak geleneksel ataerkil aileyi görmekteydi (Lindsey, 2011:191).

Feminist akademisyenler bütün eşitsizliklerin nedeni olarak gördükleri ataerkilliğin ortadan kalkması gerektiğini savunur. Deneyimli feminist aktivist, akademisyen ve yazar Bell Hooks da benzer bir öneride bulunarak, feminizmle ataerkilliğin yok edilmesi arasında net bir bağlantı kurar: "Basitçe söylemek gerekirse, feminizm cinsiyetçiliği, cinsiyete dayanan sömürüyü ve baskıyı bitirmeyi amaçlayan bir harekettir (Gaag, 2018:19). Patriarkal sistem; güç, iktidar, baskınlık, hiyerarşi ve rekabet ile özdeşir ve radikal feministle re göre bu sistem reformla düzeltilemeyecek kadar köklü ve uzun bir geçmişe sahiptir. Kadınlar ancak onu tamamen ortadan kaldırarak ondan kurtulabilirler (Demir, 2014:65). Feminist bakışa sahip argümanların, patriarkal dünyanın ortadan kaldırılması ya da restore edilmesinin ancak kadınların algılayışları ve aktiviteleriyle mümkün olacağını söylemektedir (Yöney, 1995:143).

2.3. Feminizm Ebeveynlik ve Yeni Nesil Annelik

Annelik, toplumlar arasında hassas bir konudur ve bir o kadar da değerlidir. Anneler ve annelik hakkında her zaman etrafımızda duyduğumuz genel bir düşünce vardır. Anne olmak dünyanın en güzel duygusudur ve bir insanın yapabileceği en büyük fedakârlıklardan biri olarak ifade edilebilir. Kadın söz konusu olduğunda feministler bu konuyu derinden inceleyip genelde inandıklarımızın dışında yorumlar yaparak farklı düşünceler ortaya koymuşlardır. Bazı feminist araştırmacılara göre annelik duyguları bilinenin tam tersine kadını kontrol altında tutmak için oluşturulmuş bir ideolojidir.

Birinci varsayım, tüm kadınların anneliği bir ihtiyaç olarak gördüklerini ileri sürer. Radikal feministlere göre, bu varsayım sorgulanmalıdır. Zira eğer aileler, kız çocuklarına oyuncak bebek almaz, evde, okulda, çarşıda kız ve erkek ayrımına dayalı normlar aşamaz ise kadınların anne olmak isteyecekleri şüphelidir. Anne olma isteği, medya ve diğer kurumlar tarafından kız çocuklarına toplumsallaştırılırken empoze edilmektedir. Kısaca annelik, toplumsallaşma sürecinin bir sonucudur. Elbette bu durum hakkında da farklı düşünceler vardır. Diğer bir radikal feminist grup, bu görüşlere karşı biyolojik anneliği savunmaktadır. Kadın biyolojisinin kadını sınırladığı dolayısıyla teknoloji vasıtasıyla kadınların bu biyolojiden özgürleşmeleri gerektiği görüşünü yanlış bulmaktadırlar. Bunlara göre sorun biyolojik annelikten değil, onun toplumsal olarak kurulmasında ortaya çıkmaktadır (Demir, 2014:66,67).

Kadının anne oluşu doğal bir durumdur ama asıl sorun olan toplumun bunu kullanma şeklidir. Gerçek değişime ihtiyaç duyan elbette toplumsal cinsiyet temelindeki annelik rolüdür. Toplumsal cinsiyet temelindeki kadının rolleri önceden de bahsedildiği gibi ataerkil bir toplumun ürünüdür. Annelik sevgisi ve annelik, ataerkilliğin kadınlar ve onların nesilleri üzerinde kontrolü sağlamak için icat edilen ideoloji olarak deşifre ediliyordu. Bu sebeple de kadınlara; annelik duyguları, iletişim gücü gibi özellikler atfediliyordu. Bu özellikler sayesinde dünyayı yaşamın esası olarak görüp, seçkin egemenlerden beklenemeyecek şekilde; dünya çapında var olan ekolojik, ekonomik ve sosyal problemlere çözümler üretmeye adanmışlardı (Notz, 2018:23,66).

Bebegın doğumu, evlilikte iş yükünü ve işlerin paylaşımını etkileyerek genelde daha geleneksel bir iş bölümüne yol açar. Yani, ev işleri kadının üstüne kalır, erkek ise daha

fazla para kazanma ya odaklanabilir. Çocuk sayısı artıkça iş bölümü daha geleneksel olur. Erkek işinde ne kadar fazla zaman harcar ve başarılı olursa çocuğuyla o kadar az zaman geçirir. Araştırmalar ev işi yükünün paylaşımının, ana babalıkla birlikte eşit bir durumdan kadınların erkeklerden üç kat da fazla ev işi yapması yönünde değiştiğini ve kadınların bu durumda haksızlığa uğradıkları duygusuna kapıldıklarını göstermektedir. Kadının ev işi ve çocuk bakımını büyük ölçüde yüklenmesi büyük olasılıkla onun kişisel amaç ve hobilerinden feragat etme yoluyla evlilik doyumunu etkilemektedir. Büyük olasılıkla, bu nedenle, kendi kişisel amaçlarına erişme konusunda eşten destek alan kadınlar mutlu olmaktadır (Hortaçsu, 2015:156,157).

Kadın ve aile noktasında feminist aile kuramının önemli çalışmaları olduğunu söylemek mümkündür. Feminist kuramın odak noktasında cinsiyetler arası ilişkiler yer almaktadır. Bu bakış açısına göre; ataerkil toplumda kadın ve erkek ilişkileri eşitsizlik temelinde gelişmiştir. Tüm kurumsal yapılar ve kültür bu eşitsiz ilişkileri ayakta tutmaya çalışırlar. Aile, bu kurumların başında gelmektedir. Feminist kuramcılara göre aile, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal sınıf, ırk, cinsel yönelim ve medeni konumları temelinde, üyelerinin toplumsal olarak belirlenmiş beklentileri öğretildiği bir kurumdur. Ailenin eşitlikçi bir kurum olmadığı, çoğu toplumda erkeklerin güç kaynaklarına daha fazla sahip oldukları, aile sistemlerinin genellikle erkek üstünlüğüne dayandığı belirtilmekte ve güç kaynaklarını artık kadınların elde edebilmesi tartışılmaktadır. 1970 ve 80'li yıllarda aile ile ilgili araştırmalarda feminist bakış açısı egemen olmuştur.

Aile sosyolojisi, aile içindeki yapıları ve etkileşimleri incelemeye başlamıştır. Ailenin ortak çıkarlara ve karşılıklı desteğe dayanan işbirlikçi bir birim olduğu görüşü sorgulanmaya başlanmıştır. Feminist çıkış noktası yapısal işlevsel Kuramın eleştirilmesidir. Feminist araştırmacılara işlevselcilerin toplum belirtmişlerdir. Özellikle aile içinde ev işlerini, emeği cinsiyete göre ayırttıkları içindeki cinsel ayrımcılık noktasında İşlevsel Kuram oldukça eleştirmişlerdir. Aile, toplumdaki cinsiyet hiyerarşilerini ve cinsiyet ayrımlarını yansıtan kurumdur. Aile cinsiyet temelinde toplumsallaşmanın gerçekleştiği temel bir kurumdur. Aile kadın ve erkek arasında güç ilişkilerinde dengesizliği içermektedir. Toplum daha fazla ya da daha az eşitlikçi bir yapıya kavuştukça, aile yeni biçimlere doğru evrim geçirmektedir. Feminist bakış açısına göre tipik bir aile formu yoktur, özellikle de ataerkil aile modeli üzerinde oluşturulmuş ideal bir aile formu önermek yanlıştır. Aile formlarının çeşitliliği fark edilmeli, zayıf ve güçlü yönlerine odaklanılmalıdır (Baran ve Atlı, 2017:55,56).

Annelik konusu geniş olduğu kadar farklı feminizm türlerinin görüşleri de bu konuda çeşitlidir. On yıldan kısa bir sürede (70'lerin sonu, 80'lerin başı) feminist teori 180 derecelik bir dönüş yaşamıştır. Simone de Beauvoir'ın cinsiyetlerin benzerliklerine (cinsiyetleri birleştiren şey onları ayırandan daha önemlidir) dayanan bir eşitlik ve çeşitlilik politikası öneren kültüralist yaklaşımına sırt çeviren yeni bir feminizm dalgası, kadınlığın sadece bir öz değil, merkezinde anneliğin yer aldığı bir erdem olduğunu keşfeder (Badinter, 2011:61).

Beauvoir anneliği kadın üzerindeki eşitsizliğin bir nedeni olarak görür. Kadının hayatındaki en büyük fedakârlık olarak görmekle birlikte kadının özgürleşmesi için bir sorun olduğunu da vurgular. Bunun tam tersine düşünen yeni feminist akım ise eşitlikten çok adalete yer verilmesini ister. Yeni feministler, başka her şeye hükmeden bu temel fark tanınmadıkça eşitliğin daima bir aldatmaca olacağını söyler. Anneliği, kadınların hayatındaki bin yıllık baskının kaynağı olan bir ikincil olgudan ibaret olarak gören Beauvoir'ın tersine, yeni feminist kuşak, anneliği, daha insani ve daha dürüst bir dünyanın temelini oluşturabilecek çok önemli bir kadınlık deneyimi olarak düşünür (Badinter, 2011:61).

Annelik doğaldır ve bunu bir sorun olarak görmektense çok değerli bir özellik olarak görmek gerekir. Ancak bu durum çoğu araştırmacı tarafından kadın için çok avantajlı olan özellikler arasında görülmemektedir. Coulson'un belirttiği gibi, çocuk doğurmanın toplumsal bir dezavantaj, çocuk bakımının da kadınların işi haline gelmesi, kültürün biyolojiyi tanımlaması yoluyla gerçekleşir. "Kadınların kendi bedenleri içinde çocuk taşıyabilmeleri ve gizemli ama hoş olmayan bir fiziksel doğum süreciyle onları toplumsal dünyaya getirmeleri, gerçekten de kadınları erkeğe göre doğaya daha yakınmış gibi göstermektedir (Notz, 2018:103). Anne olma kararı bir kadın için en önemli ve zor kararlardan biridir. Sonuçta kendi vücudu artık başka bir varlığa verilmiştir ve doğumdan sonra kadının hem fiziksel hem de ruhsal olarak başka bir insana dönüşmesine neden olabilir. Dünyaya bir çocuk getirmek, çocuğa öncelik verilmesini kaçınılmaz kılan uzun vadeli bir taahhüttür. Bu, bir insanın, hayatında alacağı en altüst edici karardır. Sağduyusu kişiye, bu meseleyi iki kere düşünmesini; fedakârlığının sınırlarını ve bu işten alabileceği zevki ciddi bir şekilde sorgulamasını söyler (Badinter, 2011:18).

Bu duruma rağmen kadın için oldukça zor olan böyle bir karar aynı zamanda çoğu toplum için insanın yapabileceği en üstün fedakârlıktır. Fransa'da Antoinette Fouque Carol,

Gilligan'ın ayrıntılı sözlerinden daha ileri gider. Fouque, kadınların, gebe kalma nitelikleri nedeniyle ahlaki olarak üstün olduklarını iddia eder: "Bir kadının gebeliği, gebe olmak, yabancı bir bedenin beden ve dolayısıyla ruh tarafından kabul edildiği tek doğa olayıdır (Badinter, 2011:65-66).

Kadına uygun görülen bu üstünlük doğadan kadına verilen bir armağan gibi yorumlanabilir. Çünkü anne ile çocuk arasındaki bağ; hiçbir ilişkide bu denli hissiyatlı görülemez.

2.4. Yeni Nesil Annelik

Annelik bir kadın için köklü değişimlerin olduğu bir dönemdir. İnsanların bebek yapmaları için birçok nedenden söz edilmiştir. İnsanlara neden çocuk istedikleri sorulduğunda soyun devamı, kalabalık aile olma isteği, çocuk sevgisi, çocuklarla zaman geçirmekten hoşlanma, çocuğun işlere yardım beklentisi, gelecek güvencesi, "meyvesiz ağaç olmaz" gibi toplumsal beklentilerle ilgili çeşitli yanıtlar alınıyor. Bencil gen kuramına göre, bütün canlılar genlerinin gelecek kuşaklarda yaşamasını sağlamak için bebek yapmaya çalışırlar (Hortaçsu, 2015:137,139). Kendi acılı, uzun ve tehlikeli emeğiyle bir şey üreten insanın en açık örneği, dünyaya bir çocuk getiren kadındır (Shaw, 2019:33). Hamilelikten başlayarak anne kimliği kadınların benliğinde ve düşüncelerinde, önemli bir yer işgal etmeye başlar. Doğum, emzirme, çocuk bakımı konularında korkular belirir. Anneler hamilelik döneminde; hamileliğin neden olacağı fiziksel değişiklikler, doğum, doğum sonrası dönem ve bebek bakımı konusunda bilgi arayışına girerek anne kimliğini geliştirmeye başlarlar (Hortaçsu, 2015:145,146). Annelik her ne kadar insanlığın devamı için çok önemli olsa da çocuk doğurmak kadın için biraz da kendini topluma feda etmek anlamına gelir. Annelik aynı anda, hem değer verilen bir özgüllüğü, yani birini dünyaya getirme gücünü; hem adına siyasal ya da sosyal haklar talep edilecek bir toplumsal işlevi; hem de ezilmenin kaynaklarından birini oluşturur (Hirata, vd, 2015:39).

Anneliğin anlamını sorgulamaya kalkarsak bakış açısına göre değişen ve çelişen pek çok tanımlamayla karşılaşabiliriz. Fakat temel olarak annelik; bir yandan bağımlı çocuğun beslenmesi, bakımı ve eğitimi gibi pratik amaçlara hizmet eden, diğer yandan da kadının içsel dünyasını ilgilendiren duygusal, psikolojik ve bireysel bir konumdur. Şüphesiz ki anne, yenidoğana gelen bireyin geldiği yere uyum sağlaması ve topluma katılması için ilk öğretileri sunan kişidir ve annelik bu haliyle son derece pratik bir roldür, fakat

üstlenilen bu rolün duygusal ağırlığı da büyüktür. Anne olmak kadının toplum tarafından nasıl algılandığını değiştirdiği kadar kadının bireysel his ve eylemlerini de değiştirir. Anne olan kadın tercihlerini, zevklerini, değerlerini ve hatta diğer insanlarla ilişkilerini gözden geçirir ve kişi kendisini ailesinde ve toplumda yeniden konumlandırır. Annelik başta yakın çevre olmak üzere, tüm annelerin psikolojik ve pratik desteğine ihtiyaç duyulan bir süreçtir (Kaplan, 2018:22).

Yeni normlara göre annenin işi çocuğun geleceğini öngörerek çocuğu buna göre yetiştirmektir. Yani anne çocuğun her türlü fiziksel ve psikolojik ihtiyacını görmeli, bağımsız bir kişilik geliştirmesini sağlamalı, okumaya hazır hale getirmeli, organik besinlerle beslemeli, organik pamuklu kıyafetlerle giydirmeli, oyuncaklarını organik ahşaptan seçmelidir. Medya aracılığıyla yaygınlaşan bu normları yalnızca anneler değil herkes öğrenmeye başlıyor. Dolayısıyla bunları yerine getirmeyen bir anneyi herkes yargılayıp eleştirebilir. Bu normları içselleştiren ama bu normlara göre davranamayan anneler suçluluk duygusu yaşarlar. Bu yeni annecilik durumu hem dışarıda çalışan kadınları hem de evde çalışan kadınları aynı şekilde baskılıyor. Çalışan anneler medya ve uzmanlar tarafından devamlı pompalanan bir suçluluk duygusu ile 'süper anne' olduklarını kanıtlamaya çalışıyor (Kızılkaya, 2018 32:33).

Böyle olmasının nedeni ise, kadının hamilelik, doğum ve doğum sonrası dönemlerde sürekli fiziksel olarak dış etkenlere bağlı kalmasıdır. En çok da doğum sonrası dönemde, hayatına katılan ve sürekli bakım ihtiyacı olan yeni bir aile üyesine bağımlı hale gelir. Bu durumun üstüne bir de ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için erkeğe bağımlı kalması eklenir.

Anne Covva (1999)'ya göre, anneliğin korunmasından yana olan yasaların oluşturulmasında ve refah devletinin inşa edilmesinde feministler ihmal edilemeyecek bir rol oynamışlardır, ancak anneliğe yaslandıkları ölçüde, kadınlar için siyasal hakların sağlanmasında başarısız olmuşlardır (Hırata, vd, 2015: 41). Tam da bu yüzden kadınlar bu durumu ele alarak bu inancı değiştirmektedirler. Marx'a göre büyük toplumsal devrimler kadın mayası olmadan gerçekleşemez (Marx, vd, 2008:119).

Toplumdaki beklentiler kadını eve hapseder ve bağımlı bırakır. Değişime ihtiyaç duyan kadının bu değişimleri kendisi kazanarak ve ekonomik olarak özgürleşmeye çalışarak başlattığını söyleyebiliriz. En çok da anne olarak kadın, biyolojik olan fonksiyonlarından

dolayı, biraz hareketsiz kalır. Annelik büyük oranda evde olmayı gerektirdiğinden annelerin sosyal ilişki kurma ihtiyacına görmezden, bu durum annenin kendisini izole bir varlık olarak hissetmesine yol açmaktadır. İş ve aile yaşamı dengesi açısından bakıldığında da anne olmadan önce aktif bir iş yaşamı olan anneler doğumdan sonra herkesin kendisini bir ev hanımı olarak değerlendireceğinden, yargılayacağından korkmaktadır. Böylelikle kimliğini de kaybettiğini düşünmektedir. Anne ile eş olma arasında bir rol çatışması yaşamakta ya da kendilerini evlerine bağımlı hissetmektedirler. Bir yanda çalışma arzusu duyarken öte yandan da bebeğini yalnız bıraktığı düşüncesi arasındaki gelgitler annelik duygusuna da zarar vermektedir. Buraya kadar aktarılan tüm bu olumsuz sonuçlar da bir bütün olarak gerek annelik performansın gerekse evlilik doyumunu düşürebilmektedir (Solmuş, 2012:17). Bu yüzden daha çok hareket isteyen, liderlik, bağımsızlık ve maddi güç kazandıran rollere yönelir. Aile kurumunda da kadınların üzerinde çalışma yaptığı eşitlik talepleri üzerinde yeniden bir rol dağılımında girilmektedir.

Aile içindeki kadının rolü ‘erkeklerle eşit haklara sahip olma’ isteği kapsamında yeniden şekillenmektedir. Bu durumun yanı sıra kadın, toplumun diğer kurumlarında da yer almak ister. Kadın sadece anne olarak statülenmez; aynı zamanda çalışan meslek sahibi olan, para kazanabilen ve karar veren bir birey olarak görülmeye başlamıştır (Canatan ve Yıldırım, 2011:126). En fazla dış tutulumlarla ilgilenen eş, hangi cinsiyetten olursa olsun, aile içinde daha büyük statüye ve dolayısıyla karar vermede daha fazla etkiye sahip olma eğilimindedir (Farmer,1979:53). Doğal olarak artık kadının genel konumu da değişmiştir, özgürlüğü için çabalayan kadın kendi hayatı için karar almaya başlamıştır. Çalışma yaşamı bir yandan kadının ekonomik bağımsızlığını ve toplumsal statüsünü destekleyerek yaşam tatminini artırmaktadır (Gönem, vd,2004:25). Çalışan annelerin çalışmayan annelere kıyasla doğum sonrasında daha az olumsuz duygular belirtmektedir Ayrıca, ana babalık insanların yeni rol ve sorumluluklar yüklenmesine neden oluyor bazen yeni roller, var olan rollerle çelişiyor (annelik ve çalışan kadın gibi) (Hortaçsu, 2015:145,146).

Kadın eve çalışarak kazandığı parayı getirmektedir ve bu olgu evdeki bütün dinamiklerin değişmesine yol açmaktadır. Bu değişimlerle toplumsal cinsiyet rolleri de değişir. Kadın iş piyasasına katılması aileye ayırdığı zamanı azaltmakla beraber aile içi güç ve otorite dengelerini eşitlikçi bir yapıya kavuşmasında etkili olmuştur. Ekonomik açıdan bağımsızlaşan, çalışan kadının aile içi kararlarda daha fazla söz sahibi olduğunu

göstermektedir (Güçlü, 2012:48). Artık kadınlar için özgürlük zamanı gelmiştir. Özgür negatif özgürlük anlayışı, genel olarak bireyin kendi bedeni ve olmak demek, kişinin zihnine, bedenine ya da mülkiyetine kimsenin dokunamaması, bunlar üzerindeki haklarını ihlal edememesi anlamına gelir. Pozitif özgürlük, negatif özgürlükten farklı olarak, kısıtlamadan ya da müdahaleden azade olmak değil, bir şeyler yapabilme özgürlüğüdür. Pozitif anlamda özgür olmak, kendi seçimlerini yapabilmek ve kendi iradesini gerçekleştirebilmek anlamına gelir (Berktaş, 2018:183).

Modern toplumda kadın erkek ilişkisindeki değişim; ‘‘bağımsızlık/özgürlük’’ kavramlarıyla ifade edilmektedir. Ne var ki toplum hayatında, özellikle toplumsal cinsiyet rolleriyle beslenen ve pekiştirilen davranma biçimleri çerçevesinde hareket edildiğinde bağımsızlığın, özgürlüğün kadın erkek için tanımları her zaman çok farklı olmaktadır (Meriç, 2004:73).

Değişim yaşayan toplumda, annelik görevlerinde de değişimler görülmüştür. Kadın artık çalışma hayatına atılıp, ekonomik özgürlük kazanıp evdeki dengeleri değiştirmeye başlamıştır. Modernleşmeyle beraber değişen ve çeşitlenen iş imkânları, refah seviyesinin yükselmesi aile bireylerinin hayatta bakışını, anlam arayışını etkilemekte ve değiştirmektedir (Meriç, 2004:102). Bir kocanın güçlü onun ekonomik kaldıraç ile gelen kazançla maksimize edilir. Çatışma kuramcılarında göre kadın ücret kazanan olarak ekonomik güç kazandığında, ev içinde onun gücü de güçlenir. 1960'lı yıllardan itibaren yapılan çalışmalarda kocalar eşlerinin de ev dışında çalışırken ev işlerinin daha büyük bir ölçüde pay almak zorunda olduğunu göstermektedir. Bu tutum, gerçek davranışı ile eşleştiği zaman, büyük ölçüde gerçekleşmediği görülür. Hem ev hanımları hem de çalışan kadınlar, kocalarından ev işlerinde %50 kadar daha fazla zaman geçirmektedir (Lindsey, 2011:191,196).

Ev içi emek ise günümüzde artık sadece kadının sorumluluğu değil, erkeklerin de yapmaya başladıkları işler haline gelmiştir. Temizlik, yemek ve çocuk bakımı gibi işlerde erkekler de payını almaya başlamıştır. Kadınların ev dışı rollere sahip çıkması evin içindeki dengeleri değiştirse de yine kadın ev içi işlerin çoğunluğunu üstlenir. Bu duruma kadının ikinci ev mesaisi diyebiliriz.

Sadece erkeğin ev dışında çalıştığı dönemlerde ekonomik gücü olan erkek; kadını kendine bağlı bırakır. Bu durumda erkeğin maaşı kadını kontrol aracına dönüşür. Kadın için bağımlı kalmaktansa hem hane içi hem de hane dışı işlerde iki mesai yapmak daha uygun görülmüştür. Yapılan araştırmalar, çalışan kadınların, ailenin günlük yaşam aktivitelerine çalışan erkeklere kıyasla daha fazla zaman harcadıklarını göstermektedir. Bu konuda Pleck (1974), Voydanoff (1988) ve Piotrkovski (1987) yaptıkları araştırmalarda çalışan kadınların iş ve aile aktivitelerine harcadıkları toplam zamanın, çalışan erkeklerden daha fazla olduğu belirtmişlerdir. Ayrıca çalışan kadınların mutfak, giyim yönetimi, konut bakımı, sosyal yaşamın ve boş zamanın düzenlenmesi, ebeveyn sorumlulukları gibi faaliyetleri ağırlıklı olarak gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Çalışan erkeklerin ev işlerine çalışan kadınların harcadığı zamanın yarısı kadar, çocuk bakımına ise 2/3'ü kadar zaman harcadıkları anlaşılmaktadır. Kadınların evle ilgili işlerin yaklaşık %70'ini yaptıkları, erkeklerin ise ücretli ise kadınlardan daha çok zaman harcadıkları belirlenmiştir (Gönem, vd, 2004:23).

Değişen toplumda, değişmeyen bir gerçek kadının evini sahiplenmesidir. Anaç duygularıyla yine ev halkını sahiplenip onlar için fazla çalışmak kadın için kaçınılmaz bir durumdur. Kadın kendi ihtiyaçlarını beklemeye alır, fakat ailenin ihtiyaçlarını görmezden gelmez. Çünkü kadından beklentiler hiçbir zaman duraklamaz ve bitmez. Kadının görevleri tartışıldığında ilk akla gelenler annelik ve ev kadınlığıdır. Oysa dünya kuralları beri kadın, annelik ve ev işlerinin yanı sıra üretim hayatında da katkıda bulunmuştur. İlkel toplumlarda olduğu gibi, gelişmiş toplumlarda da kadın gerek evin içinde gerekse evin dışında ekonomik yaşamda aktif bir rol oynamıştır. Ailenin yiyecek ve giyeceklerini hazırlamak, ev işlerini yürütmek, gerektiğinde onarım yapmak, her dönemde kadının evin içinde yaptığı faaliyetler arasında yer almıştır. Evin dışında, tarım öncesi devirlerde bitki ve meyve toplamak, bitki toplayıcısı olarak ailenin geçimine yardımcı olmak, tarım ile uğraşan toplumlarda da toprağı ekip, biçmek ve işlemek, kadından beklenen işler arasında sayılmıştır. Görüldüğü gibi kadının öğretim hayatında görev alması insanlık tarihi kadar eskidir. Ancak kadının evinin dışında, ücretli olarak çalışması, oldukça yeni bir olgudur (Razon, 1983:1).

Söz konusu annelik görevi olunca, kadınlardan istisnasız bu rolü yerine getirmeleri beklenir. Annelik görevinin önemi ve değeri toplumda fazlasıyla önem ve kabul görmüştür. Bu nedenle de annenin çalışma hayatına katılması sürekli bir tartışma konusu

olmuştur. Uzmanlar çocuk üzerinde “anne etkisinin baba etkisinden daha fazla” olduğunu ifade etmektedirler (Erdil, 2009:31).

Anne olmak çocuğu sadece hayata getirmek değil, bunun yanı sıra çocuğun bakımı, eğitimi, duygusal ihtiyaçları ile de ilgilenmektir. Çocuk deyince özellikle de söz konusu bebeklik yılları olduğunda akla gelebilecek ilk şey çocuğun bakım ihtiyacıdır. Bir bebeğin kendine yetemediği için her saniyesini geçirmek üzere bir yetişkine ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı öncelikle anne karşılar. Hem onu doğuran kişi hem biyolojik olarak emzirme dönemi süresince doğanın kuralı olduğu için (emziren anneler), hem de toplumsal cinsiyet rolü olarak bebeğin ihtiyaç durumundan anne baş sorumlu kişidir. Sonuncusu aslında mecburi olmasa da ve bazı bebek bakımındaki rolleri baba üstelenebilse de bu işler genellikle kadına kalır. Bu durum çoğunlukla çocuğun ilerleyen çağında da böyle devam eder. Yaşı kaç olursa olsun, her çocuğun annesine ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacın en şiddetli olduğu dönem yaşamın ilk yıllardır, gelişimin en süratli olduğu bu ilk yılları sihirli yıllar olarak nitelendiren eğitimciler vardır. Bu eğitimcilere göre, ilk yıllarda çocuğun temel ihtiyaçları anne tarafından karşılanmalı, ilk yıllarda çocuk annesi tarafından yetiştirilmelidir (Yavuzer, 1984:378).

Toplumda son derece doğal bir durum olan ve kadınlardan biyolojik olarak yapmaları gerekenden fazlası beklenmeyen annelik görevi, günümüzde oldukça talep kâr bir hal almıştır. Geçmişte, “nasıl daha iyi bir anne olurum” endişesiyle kitaplara, internete, televizyona başvurmak gerekmiyordu. Geleneksel bilgi çocuğun hayatta kalması için yeterli görülüyor ve otoriter bilgi yakın çevreden kolayca edinilebiliyordu. Çocuklar, herhangi özel bir çaba gerekmeksizin, tabiri yerindeyse düşe kalka büyüyordu. Annelik kadın için bir kader, zorunluluk, kadınlığın işareti ve ondan beklenen en önemli roldü. Özellikle sağlık alanında, hamilelik sürecinden itibaren başlayan tıbbileşme süreci anneliği kuşatmış gibi görünmektedir. Fiziksel sağlığın yanı sıra ruhsal sağlık da gözetilmekte, anneler, çocuklarının ve kendilerinin ruhsal refahını sağlayabilmek adına psikologlara, pedagoğlara, çocuk gelişimi uzmanlarına, kısaca uzmanlara danışmaktadır. Hayat koçları, doğum koçları, kişiye özel ebeler hem hamilelik sürecinde hem de doğum sonrasında kadının yardımına koşmakta, uzmanların yanı sıra kadın da kendini annelik hakkında yetiştirebilmek için uğraşmaktadır. Konferanslar, paneller, sertifikalı etkinlikler ve ebeveynliğe hazırlık kursları ile güvenilir ve nesnel bilgi edinildiği düşünülürken,

deneyimler sonucu elde edilen öznel bilgi yeterince güvenli bulunmaz (Kaplan, 2018:24,25)

Anneye ihtiyaç duymak tartışmasız önemlidir ama bazı çalışmalar göstermiştir ki anneden uzak kalmak çocuğun üzerinde pek de olumsuz etkileri doğurmamaktadır. 3-6 yaşlarında çocuğu olan annenin çalışmasına gelince: üç yaşından itibaren, normal bir çocuğun bütün gün annesi ile birlikte olmadan da gelişebileceği, rahatlıkla bir okul öncesi kuruma uyum gösterebileceği kabul edilir. Hatta iyi bir yuva ya da anne okulunda eğitilmesinin, yaşlıları arasında büyümesinin son derece yararlı olduğu düşünülür. Sadece annesine bağımlı kalmayan çocuk erken sosyalleşir ve bu sayede bağımsızlaşmayı da öğrenir. İlk başta olumsuz olarak görülen bu durum çocuk için ilerleyen zamanlarda olumlu gelişimin bir parçası haline alır. Okul öncesi dönemde bir kurumda eğitim gören çocuk, arkadaş çevresinde sosyalleşir, annesinden kopmayı öğrenir, bağımsızlaşmayı başarır; bu da daha sonraki yıllarda, ilkokul çevresine uyumunu kolaylaştırır (Yavuzer, 1984:379).

Anne, çocuk için örnek modeldir. Çocuk en çok onun tesiri altında kalır. Nitekim George Herbert: “ iyi bir anne yüz öğretmene bedeldir” demiştir. Gerçekten de çocuk annesinin yaptıklarını tekrarlar. Annenin davranışları adeta onda yansır (Erdil, 2009:30). Bu nedenle, anne- çocuk arasındaki ilişki sürekliliği ve tutarlılığı çocukta güven duygusunun temelini atar. Annelerin çalışması her ne kadar kadın için olumlu bir durum olsa da bazı düşünürler tarafından eleştirilmektedir. Annenin doğal ve biyolojik özelliklerinden dolayı, çocuk bakımının sadece kadına adanıp, bunun dışında bir yol takip etmek isteyen kadınlar hala çeşitli eleştirilere maruz kalmaktadır. Geleneksel aile yandaşları çalışan anneleri suçlar, şirketler ise kadınların birden çok kez anne olmalarına çok sıcak bakmaz. Daha kötüsü, annelik, kadının toplumsal açıdan tamamen değer kaybetmesi anlama gelse de kendisini gerçekleştirmesinin en önemli adımı olarak görülür (Badinter, 2011:120).

Annenin ev dışında çalışmasının, ailesi ve kendisi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Annenin çalışmasına karşı olan araştırmacılar bu durumun çocukların gelişiminde aksaklıklar yaratacağını savunurlar. Annenin çalışması, onlara göre çocukta aynı zamanda davranış bozukluklarına neden olur. Annelik duygusal yönlerinin önemi, John Bowlby çalışması tarafından altı çizilmiştir, anne yoksunluğu etkilerine dikkat çekti. Onun tezi kendi anne veya güvenilir anne yerine gelen, bir bebek veya küçük çocuğun

uzun süre ayrılması onun kişilik yapısını geleceğini olumsuz etkiler ve olumsuz etkiler (Farmer, 1979:102).

Çocuk araştırmacılara göre ilk bir yılın mutlaka annesinin yanında geçirmelidir. Daha sonraki yaşlarda ki ana – çocuk ayrılığın çocukta özel bir travma veya kişilik yapısını bozan önemli bir sebep yoksa anlamlı olmadığı bildirilmiştir (Yavuzer, 1984:207). 0-3 yaş. Eğitimciler, çoğunlukla bu yaşta çocuğu olan annenin çalışmasına karşıdırlar. Bu dönemde küçük çocuğun fizik bakım kadar, sevgi, özen ve ilgiye ihtiyacı vardır. Bu dönemde çocuğun yaşamında en etkin birey annedir, çocuk her şeyi annesinden öğrenir. Annenin çocuğunu gösterdiği şefkat ve ilgi, ona verdiği güven, çocuğa karşı tutumu, benimsediği eğitim ve disiplin anlayışı, çocuğun gelişimini de kişiliğini de etkiler (Yavuzer,1984:377-378).

Çocuğun anneye olan ihtiyacın başa bir şekilde doldurulmayacağını düşünürlerin yanı sıra, aslında bu durumun çocuk üzerindeki etkisinin o kadar ağır olmadığını savunanlar da vardır. Onlara göre kritik olan bu dönem sadece çocuğun hayatının ilk yıllarını etkiler. Çünkü çocukların en çok sevgi, şefkat, ilgi ve kendini güven içinde hissetme ihtiyacı bu zamanda görülür.

Tam tersini düşünen araştırmacılar ise annenin kısa süreliğine uzakta olmasından kaynaklı durumların çocuklar üzerinde herhangi bir olumsuzluğa neden olmadığını vurgular. Bir dizi karşılaştırmalı çalışmalar bu durumu açıklığa kavuşturmak için yapılmıştır. Denge üzerine kanıtlar düzenli olarak çalışan annelerin çocukları, sadece evde olan annelerin çocukları gibi istikrarlı, mutlu ve stres belirtileri göstermiyor (Farmer, 1979:79).

Çocuğun gelişimi için anne etkisi önemli olsa da bir diğer taraftan annenin çocukla geçirdiği kaliteli zaman da önemlidir. Annesi çalışan çocukla, annesi çalışmayan çocuk birbirinden farklı değildir. Her ikisi de aynı gelişim aşamalarından geçer, aynı temel ihtiyaçlara sahiptir. Biri için geçerli olan eğitim ilkeleri diğeri için de geçerlidir. Ancak çalışan anne ile çalışmayan anne arasında önemli bir fark vardır, o da çalışan annenin çocuğuna ve çocuğunun eğitimine ayırdığı sürenin, çalışmayan anneninkinden daha kısa, daha sınırlı oluşudur. Sınırlı olan bu süreyi iyi değerlendirebilmek için çalışan anne günlük programını çok iyi düzenlemeli, zamanını çok iyi organize etmelidir. Bunun

içinde anne, çocuğuna ayıracağı zamanın çocuk için taşıdığı önemi kavramalı, çocuğunun kendisinden neler beklediğini bilmeli, çalışan anne bu konuda aydınlatılmalıdır (Yavuzer, 1984:374-375).

Çalışan anne, çocuğunu ancak günün belirli saatlerinde görebildiği için, bu süreden çok iyi yararlanmalıdır. Çocuğuna iyi bir model olmak, doğruyu-yanlışı öğretmek, kuralları tanıtmak, öğrenme ihtiyacını karşılamak, çocuğun günlük gereksinmelerini gidermek, neden çalıştığını anlatmak gibi çocuğun yaşamını şekillendiren tüm bilgiyi, duygusal besiyi anne bu süre içinde verebilmelidir. Anne çocuğu ile iş birliği yapabilmelidir (Razon, 1983:38).

Anneler iki farklı tarafın arasında kalıp, anneliklerini baskı altında yaşamaya devam etmektedirler. Annenin rol görevini ve önemini anlatarak aslında vazgeçilmez olduğunu da vurgulanmaktadır. Annenin çalışma hayatına atılmasını desteklerken bir yandan da anne olarak görevlerini üstlenmek için altyapıyı oluşturmak gereklidir. Bu anlamda ‘Part-time’ (yarım günlük) iş olanaklarının yaratılması: ‘Part-time’ iş, kadın- özellikle çocuklu kadın-için ideal iş şeklidir. ‘Part-time’ iş için ödenen ücret, ‘full-time’ (tam günlük) iş için ödenen ücrete oranla daha düşük ise de kadına, evine ve çocuğuna daha çok vakit ayırmasını sağlaması nedeniyle en çok aranan iş biçimidir. Ancak ‘part-time’ iş bulma olanağı, kadın için de erkek için de çok sınırlıdır. Myrdal ile Klein’e göre. ‘part-time’ bir işte çalışan kadın, ev kadınlığı, analık ve iş kadınlığı görevlerini, ‘full-time’ çalışan bir kadından daha dengeli bir şekilde sürdürebilir. Hem iş disiplinini kaybetmez hem ev işlerinin monotonluğundan kurtulur hem de çocuğu ile birlikte olduğu süreyi daha iyi değerlendirebilir, çocuğun eğitime de istediği kadar vakit ayırabilir (Razon, 1983:43).

Kadının çalışma yaşamına katılımında büyük bir artış gözlenirken geleneksel rollerini de devam ettirmesi küresel bir olgudur. Araştırmalar göstermiştir ki tam zamanlı çalışan kadınlar aynı zamanda ev sorumluluklarını ve çocuk bakımını artan oranda yerine getirdiğini göstermektedir (Fidan ve Yılmaz, 2008:10). Anne olan kadınların ‘çalışan sorumluluklar’ hakkında ürettiği çözüm, işlerini çocukların çevresinde ve onların ihtiyaçlarında göre uydurmaktır. Dolayısıyla çocuklara göre şekillendirilmiş iş saatleri dâhilinde tüm iş sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırken yaşadıkları stresi vurgulamaktadırlar. Özellikle çocuklar hastalandığında ya da okullar tatil olduğunda ise zaman ayırmanın zorlaşması ile stresin arttığı belirtilmektedir. İyi bir anne olurken işleri yürütmenin yarattığı stres zaman kısıtlı tüm annelerde özellikle belirtilmiştir. "Sıradan bir

ev kadını" olmak istemediklerini açıkça ifade eden kadınlar "kişisel tatmin" sağlamayı içsel faktör olarak özellikle belirtmişlerdir (Halaç, 2015:261).

Ev sınırları içerisinde yaşayan kadının mutlu ve değerli olacağı savı ile öylede bir çelişki yaşanır ki, bir bakış açısıyla evde olmak kadını değerli kılar, diğer bir bakış açısı da ev içinde kalpı, üretkenlikten ve gelirden kopmak kadını güçsüzleştirir. Hal böyleyken kadına değer kazanması için ekonomik özgürlüğü kazanma ya da çalışmak daha iyi ve pratik bir çözüm olarak sunulmuştur. Çalışmanın kadına değer kazandırması farklı değişkenlerin belirleyiciliğinde olabilmektedir (Fidan ve Yılmaz, 2008:11). Feminist perspektifin birçok varyantı (liberal, Marksist, radikal, sosyalist, dinsel gibi) bulunmakla birlikte hepsinde de ortak olan şey toplum ve ailede ataerkil (patriarchy) ilişki, değerlerin baskın niteliği ve bunun kadın açısından olan sonuçlarıdır. Örneğin Marxist feministler, ataerkilliğin ekonomik ilişkilerdeki bir çarpıklığın ifadesi olduğunu iddia ederlerken, radikal feministler ise tam tersi bir durum olan ataerkilliğin çarpık ekonomik ilişkilere ve kadının ezilmesine yol açtığını dile getirmektedir. İlklerde sınıf kavramı, ikincilerde ise cinsiyetçiliği de içeren ataerkillik kavramı önceliklidir (Canatan ve Yıldırım, 2011:41,42).

Bir genelleme yapacak olursak bütün bu feminist türlerin ortak noktası, ataerkilliği eşitsizliğin nedeni olarak görmek ve bu yapıyı ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Feminist araştırmacıların bu konu üzerinde yaptıkları çalışmalar sonucunda ataerkil yapının değiştiği, bazı toplumlarda yeni bir aile biçimi ve yaşam tarzına geçiş yapıldığı görülmektedir.

Ailelerde geleneksel aileden çekirdek aileye belirgin bir geçiş olmuştur. Çekirdek aile rol ve güç dağılımı açısından daha eşit bir aile türü olarak bütün dengeleri değiştirip kadın ve erkek arasındaki rol dağılımını da etkilemiştir. Bu durum tabii ki de ebeveynlik üzerinde köklü rol ve görev farklılıkları ortaya koymuştur.

Günlük yaşam büyük bir hızla değişmektedir ve erkek kimliğini sorgulayarak yeniden inşa etmek zorundadır. Ataerkil aile yapısının çöküş sürecine girdiğini gösterir. Tek ebeveynli aileler, işsiz babalar ve çalışan anneleri içeren bir toplumla uyumlu yaşamak için erkeklerin yeni bir kimlik tasarımı ihtiyacı vardır (Kuruoğlu ve Aydın, 2014:27). Aile elbette önemli bir değişim geçirmekte, fonksiyonları azalmakta ve akrabalık ilişkileri gibi bazı özellikleri zayıflamaktadır. Örneğin babanın aile içerisinde otoritesi ve fonksiyonları azalmakta ancak babalık statüsü devam etmektedir. Bununla birlikte

annelik rolü, zamanla daha önemli hale gelmiştir. Artık anne sadece ev işlerini ve çocuklarının bakımını üstlenen biri olmaktan ziyade, o hem ev içerisinde hem de evin dışında görevler üstlenen çok işlevli bir aktör durumundadır (Aydın, 2014:75).

1970'lerin sonunda, üremelerini kontrol altına alabilecekleri çeşitli olanaklarla donatılmış olan kadınlar, annelikle bağdaştırabileceklerini düşündükleri özgürlük ve eşitlik (erkeklerle) gibi temel haklarını kazanmak için var güçleriyle çabalıyorlardı. Söz konusu kadın olunca durum çok da farklı değildir. 1980-2010 yılları arasında anne ve kadın konumunda görülen değişiklikler annelik üzerinde kat edilen yolun en güzel örneğidir. Kadınlar neredeyse farkına dahi varmadan annelik algısında bir devrim gerçekleştirmiştir (Badinter, 2011:9). Bugün dünyada kadınların oynadığı roller, pek çok ülkede büyük annelerinin oynadıklarından oldukça farklıdır (Gaag, 2018:19).

Aynı durumun babalık için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Feminist hareketlerin bir sonucu olarak ebeveynlikte anneler sadece ev içinde olan, ev işleriyle uğraşan, temizlik yapıp yemek pişiren bireyler konumunda değildir. Babalar da sadece evin dışında olan, çalışan ve para kazanan bireyler konumunda değildir. Roller birbiriyle karışıp hem ev işleri hem de ev dışı işler her iki taraftan tarafından yapılmaya başlanmıştır. Kadınlar artık çalışıp evlerine ekonomik katkıda bulunmaktadır, erkekler ise ev içi rollerde payını alıp, babalığın da geleneksel görüntüsünü değiştirmişlerdir. Böylece her iki taraf içinde üstlendikleri sorumluluklar daha keyifli olmaya başlamıştır. Ebeveyn olarak çocukların sorumluluklarını paylaşmak çocuk ve ebeveyn arasındaki ilişkilerde de daha sağlam bir bağ oluşturmaktadır.

BÖLÜM 3: SOSYAL MEDYA VE YENİ NESİL ANNELİK

3.1. Sosyal Medya

İnsanlar aralarında iletişim kurarak birbirlerini anlar, duygularını ve düşüncelerini paylaşırlar. İnsan olmak iletişim kurmaktır. İletişimin tarih boyunca çok farklı boyutları vardır ve toplum gibi sürekli değişikliklere uğramaktadır. İletişimin insanla başladığı, bu nedenle de iletişim tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilmektedir, insanın olduğu her yerde iletişim, ilk çağlardan itibaren mevcuttur ancak zamanla iletişim kurma yöntemlerinde ve tekniklerinde birtakım değişimler gündeme gelmiştir. İnsanların iletişim kurma yöntemleri açısından en köklü değişim ise özellikle, bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerin sonucu hayatımıza giren internetle söz konusu olmuştur (Taşkiran, 2017:4).

Dijital göçmenler olarak adlandırılan bizim neslimiz (2010 lu yıllarda 15 yaşın üzerindeki) haberleri gazetelerden, TV'den ve radyo gibi araçlardan bilgiyi ansiklopedilerden veya kitap sayfalarından edinen bir nesilken; yani okur, izler, dinler sıfatlarıyla nitelendirilirken, dijital yerliler denilen genç nesil bilgisayar ve internet çağında doğanlar okuyup, izleyip, dinlemekle kalmamakta, aynı zamanda yapmakta, uyarlamakta, düzenlemekte ve interneti bir dinlenme ve eğlence aracı olarak da kullanılmaktadırlar. Sosyal ağlar, insan-insan ve insan-bilgisayar etkileşimini sağlayan internet ortamında sosyalleşmeye ve gelişmeye sebep olan, güvenli olması beklenen (en azından topluluk içinde) ancak virüs, malware gibi saldırılar ve sahte kimliklere açık olan, sanal topluluklardır. Bu tür yeni iletişim ortamlarının gelişmesi her kesimden bilgi iletişim teknolojilerine olan ilgiyi ne arttırırken, bu durum sosyal medyanın gücünü arttırmakta ve sosyalleşme erişiliyor kavramına yeni bir boyut kazandırmaktadır. Sosyal medya geleneksel medyadan farklı olarak, dinamik ve yasayan bir platformdur. Gazete. TV ve diğer basılı medyadan en büyük farkı karşılıklı etkileşim sağlamasıdır. Sosyal medya kullanıcı odaklıdır. Sosyal medyada herhangi bir engel olmadan herkesin eşit derecede söz hakkı olduğu varsayılmaktadır. Süreç doğru yönetildiğinde, kurumlar ve markaları açısından çok önemli artı değer yarattığını söylemek mümkündür. Bireysel açıdan doğru kullanıldığında da olumlu etkileri göz ardı edilemeyecek derecede fazladır (Yamamoto ve Şekeroğlu, 2014:4,5,11).

Sosyal medya, ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılan sanal bir iletişim ve etkileşim alanı olarak tanımlanabilir, fakat sosyal medyanın bileşenleri bu tanımdan çok daha karmaşıktır. Sosyal medya sosyalliğini içerik oluşturabilme ve paylaşma, içerik değiştirme ve değerlendirme, ortak ilgi alanlarına dayanan ağlar oluşturabilme özelliklerine borçludur. Aslında sosyal medyayı diğer medya araçlarından farklı yapan özellikleri de bunlardır. Sosyal medyada; katılım, diyalog, bağlantı ve karşılıklı iletişim sosyal medyada bir arada bulunur (Kaplan, 2018:33).

İnternet artık herkese daha kısa sürede daha çok kişiyle iletişime geçebilme imkânı vermektedir. Televizyon, gazete, radyo gibi kitle iletişim araçlarının internetin gelişimiyle birlikte daha az kullanıldığını bu durumda da internetin daha etkin olduğu söylenebilir. Sadece hızından dolayı değil aynı zamanda daha büyük bir kitleye ulaşabilme imkânından dolayı bu kitle iletişim aracı günümüzde daha çok tercih edilmektedir.

Sosyal medya toplumlarda son yılların en hızlı gelişen olgusudur. İnternetin toplumlar arasında yayılması ve yeni nesil uygulamalarla insanlar arasındaki iletişim devam etmektedir. Sosyal medya, sosyal ve medya kavramlarının bir araya gelmesi ile ortaya çıkmaktadır. Buradaki sosyal kavramı insanlar arasındaki ki yönlü etkileşimi önermektedir. Bu etkileşim birebir ortaya çıkabileceği gibi, bir kişi ile insan grubu arasında ve insan grubu ile insan grubu arasında da meydana gelebilmektedir. Sosyal medya kavramında yer alan medya ise metin, imaj, ses gibi materyallere ilişkin enformasyonun dağıtılmasını ve depolanmasını sağlayan araçlardır (Taşkıran, 2017:7).

Kitle iletişim araçları ilk olarak ticari kapitalizmle ortaya ıkmiş ve kapitalist sistemde birikimin, üretimin ve tüketimin önemli enstrümanları olmuştur. Kitle iletişim araçlarına yönelik eleştirel yaklaşımlar medyanın kapitalist sistem içinde işlevinin ne olduğunu inceleyerek eleştirel bir yaklaşım getirmişlerdir. Web 2,0 sonrası internet ve sosyal medya kullanımların/tıklanmaların tümünün veri olarak metalaştırılarak pazarlanabilmesi de eleştirel yaklaşımların önemini arttırmaktadır. Kaldı ki sosyal ağların tamamı aynı zamanda birer ticari firma olup kullanıcı sayısının yükselişiyle firma değerlerini de arttırmaktadır. Kullanıcıların bu ağlardaki iletişimi kapitalizm için yeni üretici bir g olduğunun düşünülmesini sağlıyor. Dolayısıyla sosyal medyanın politik ekonomisi bize ağların görünür olmayan çalışma sisteminin kapitalist işleyişe eklendiğini gösterecektir.

Bu noktada internet ve sosyal medyanın kullanıcıya sunduğu imkânları yüceleştirmeden ve küçümsemeden; onun kullanıcıyı metalaştıran ve belli ideolojik ya da kültürel eğilimlere yönlendiren yönünü de görerek, avantajları ve dezavantajlarıyla birlikte ele almak daha kapsayıcı bir bakış açısı sunacaktır. Sosyal medya, politikadan ekonomiye, eğitimden kültüre toplumsal yaşamın tüm alanlarını domine edip günümüz dünyasına şekil veren internet tabanlı küresel uygulama formlarını ifade eder. Sosyal medyanın altyapısını oluşturan dijitalleşmedir. Dijital süreç gerçeğin bir kopyası olup var olan analog örneklemden kaynaklanır. Yani medya ve bilgisayarın kesişimiyle grafikler, hareketli görüntüler, sesler, şekiller, alanlar ve metinler hesaplanabilir olmakta ve iletişim araçları bilgisayarların erişebileceği sayısal verilerle kodlanmaktadır. Bu dönüşüm yeni medyayı ortaya çıkarır (Kızılkaya, 2018:41,60).

Daha popüler ve güncel bir tanımla " sosyal medya": bloglar, Twitter gibi mikrobloglar, sosyal paylaşım siteleri veya video, görüntü ve dosya paylaşım platformların gibi World Wide Web uygulamalarının türevlerini ifade etmede kullanılan popüler bir kavramdır (Aktan ve Kayış, 2018:41). Sosyal medyanın geniş bir kullanım kitlesinin olma nedenlerinden biri de kullanıcıların kullandıkları medyanın içeriğini kendileri belirleyebilmeleridir. Bu şekilde oluşan içeriklerini diledikleri gibi paylaşırlar ve diğer kullanıcıların beğenisine sunarlar. Aynı zamanda bu özelliği zaman ve mekân gibi olguların önüne geçmesini de sağlamıştır. Sosyal medya kullanıcılarının ürettikleri içerikler yazılı bir metin olabileceği gibi, işitsel ve görsel algıya hitap edebilecek video ya da fotoğraf da olabilmektedir. Sosyal medya ortamlarının alt yapısı nedeniyle farklı türdeki içeriklerin paylaşımı gündeme gelebilmektedir (Taşkiran, 2017:11).

Yeni nesil annelikte sosyal medyanın da büyük bir etkisi vardır. İnternetin gelişimi ve kitle iletişim araçlarının kullanımı annelerin aktif kullanıcı kitlesinin bir parçası olmalarını sağlamıştır. Annelerin medya blogları tercih ettiklerini söylenebilir. Sosyal medyada artan kadın sesiyle birlikte bu alan pek çok kadın için gündelik hayatının bir parçası durumuna gelmiştir. Günümüzde kadınlar gündelik hayatta erkeklere göre bu alanı daha aktif bir biçimde kullanmaktadır (Aktan ve Kayış, 2018:42,43).

İlk olarak blog teriminin birebir anlamına odaklanmak da fayda vardır. Peter Merholz'a göre,12 terim "ağ" anlamına gelen web (İnternet bağlamında) ve "bir gemi veya uçak yolculuğuna dair detaylı bir kayıt" anlamına gelen log kelimelerinin birleşiminden türemiştir. Bu sebeple sık sık "seyir defteri" veya "günlük" olarak ifade edilmektedir.

Böylelikle genellikle Internet için kullanılan navigasyon metaforuna gönderme yapılmakta ve zamansal boyutun bu yayın türündeki hâkim rolüne işaret edilmektedir (Çoban, 2014:200). Blog, sosyal ağ kavram içerisinde kendine has özellikleri ile dikkati çeken yeni bir uygulamadır. Bireyler gibi kurumlar da oluşturduğu bloglarla yeni bir iletişim kanalı ve insan etkileşimini küresel ölçeğe taşıyan çok daha farklı bir uygulama içine girmektedir. Hatta bloglar ve bloglarda ortaya atılan konular basın organlarında çok değinilir bir hale dönüşmüştür. Bu bağlamda bloglar internetle sığılaştığı düşünülen bilgilerin derinleştiği ortamlar olarak değerlendirilebilir. İnternetin insanlığa sunduğu fırsatlar bütün yaşamı etkilemekte, fikir ve davranışlarda değişimler yaratmaktadır. Bireylerin yaşam tarzları değişmekte sanal ortamda birey-birey olarak çok farklı deneyimler yaşayabilmekte, bir kişi aynı anda bir grubun üyesi, başka bir birey veya grubun; izleyicisi, fikir vereni, yaratıcısı yöneticisi, is arkadaşı gibi pek çok rolü üstlenebilmektedir. Kurumsal açıdan gerçekleştirilecek pazarlama iletişimde artık sosyal medya ve blog gibi yeni araçlardan yararlanmak kurumların devamlılığı açısından önemlidir. Kısacası kurum ve kişilerin dijital dünya dinamiklerine uyum sağlaması gerekmektedir (Yamamoto ve Şekeroğlu, 2014:1,3).

Web 2.0 konferansı ile birlikte zihinsel olarak ve sonrasındaki programlama dili seçeneklerinin zenginleşmesiyle birlikte teknolojik olarak yeni çağın kapıları aralandı. Artık insanlar, kendi içeriklerini yazmaya ve bunları diğer insanlarla paylaşmaya başladılar. Uzun kurs ve eğitim saatleri sonunda öğrenilen HTML bilgisiyle yapılmaya çalışılan sitelerin yerine kullanıcı için hiçbir tasarım bilgisi gerektirmeyen, kullanıcının tüm isteklerini düşünmüş uygulamaların ortaya çıkması, istemciler tarafından sağlanan içerik döneminin gelişmesine önemli derecede katkıda bulunmuştur. Günümüzün popüler internet sitelerinin he men hepsi web 2.0 ürünüdür (Kara, 2013:30)

Blogalanlar (blogspheres) ise, yüz binlerce blogun bir araya gelmesiyle yaratılmış alternatif evrenlerdir. Bloglar arası bir ağ yapılanması olarak da tanımlanabilen blogalanlar, Froomkin'e göre henüz çok yeni olmasına karşın minyatür bir kamusal alan olma konusunda bazı işaretler barındırmaktadır. Blog kültürünün yükselişi öncelikle siyasal olmayan bir nitelik taşımakla birlikte bu kişisel sanal günlüklerin kamusal alandan zenginleştirme potansiyeli de vardır Özellikle başka bir kişinin günlüğüyle düzenli olarak kayırlama ve bir yabancının yaşamını takip etme deneyimi önem ve değer taşıyabilmektedir. Blog yazma, yurttaşların yaşamı diğer kişilerin gözünden görebilme entelektüel pratiği konusunda cesaretlendirmek ve başka işlilerin samimi söylemlerine

saygı duyma konusunda yeni bir adım olarak nitelendirilebilmektedir. Kullanıcılarına istedikleri konular hakkında kendilerine ait bir web sitesi oluşturma imkânı tanıyan bloglar, günlük tarzın da kullanıcısının arzu ettiği konulara ilişkin yazılar yazabildiği, videolar paylaşabildiği, istediği bilgileri kayıt edebildiği sosyal medya aracıdır. Blog oluşturmak ve güncellemek oldukça kolay olduğundan internet kullanıcılarının herhangi bir program dilini bilmesine ya da üst düzey teknik ayrıntılara hâkim olmasına gerek olmaksızın blogların kullanımı gündeme gelmektedir. Blogların kullanım kolaylığına sahip olması bu sosyal medya ortamının yoğun bir kullanım ve popülariteyle karşılaşmasını sağlamaktadır (Taşkiran, 2017:23,24).

Bloglar kullanıcıların kendi fikirlerini rahatlıkla söyleyebildikleri bir alan olarak çok tercih edilen bir medya türüdür. Kullanımı da basit olan bloglar, profesyonel bilgilere sahip olmadığın takdir de bile kolay kullanım alanı sağlamaktadır. Kullanıcıları bloglar sayesinde hem metin olarak hem de fotoğraf paylaşarak kendi düşüncelerini paylaşp beğeni ve yorumlara açık olmaktadır. Böylece hem iletişim kurup hem kendilerine yeni bir alan oluşturarak kendilerine ve diğerlerine destekte bulunmaktadır.

3.2. Sosyal Medya ve Blogger Annelik

İnternet, sosyal medya ve özellikle bloglar sıradan insanların kendi fikir ve düşüncelerini rahat bir biçimde ifade etme özgürlüğü yaratmıştır. Blogları kullanan kadınlar ise kendilerine hem bir iletişim yolu hem de bir destek kapısı açmıştır (Çoban, 2014:131). İlk bloglar 1990'lı yılların başında yazılmaya başlandı ve 'easy to we blog' yazılımının kullanımıyla blog sayısı tahmini olarak 133 milyona kadar yükseldi bu sayı 200 günde bir ikiye katlanan bir sayıdır. Blog oluşturmak için kullanılan yazılımların çoğu ücretsizdir ve internet bağlantısı olan herkes kendi bloglarını yaratabilir, seslerini tüm dünyaya duyurabilir (Lopez, 2009:733).

Bloglar hem kişisel hem toplumsal hem de ortak akıl geliştirme anlamında çok önemli araçlar olarak görülmelidir. Sosyal medyanın önemli parçası olan bloglar uzmanlık sürecinin gelişiminde ve dünya yazarlar zincirinin oluşturulmasında özel bir konumdadırlar. Eklerde dünyadaki popüler sosyal ağların bir listesi yer almaktadır. Bloglar genel anlamıyla öğrenme, paylaşma, aktarma, deneyim kazanma fonksiyonlarını sağlar. Bu ise, bireysel, kurumsal ve toplumsal faydayı yaratır. Blog, çoğu zaman teknik bilgi gerektirmeden, kendi istedikleri şeyleri, kendi istedikleri şekilde yazan insanların

oluşturdukları web siteleridir. Hatta birçok blog bireyin kendi keyfine göre düzenlenmiş ve içerikle donatılmış internette yayınlanan ekranlar/sayfalar olarak da düşünülebilir. Genellikle, insanların hayatlarında olup bitenlerle, internette konuşulanların karışımından oluşan bir çeşit günlük/rehberlerdir. Blogların çoğunda, site ziyaretçileri ve izleyiciler blog yazarının kim olduğunu bilir ve blog sayfasına diğer ziyaretçilerin de görebileceği yorumlar yazabilirler. Yorumlar blog kültürünün en önemli unsurlarının başında gelir, yorumlar sayesinde blog yazarı ve okuyucular arasında iletişim sağlanır. Bloglar bu nedenle interaktif paylaşımın yoğun olduğu iletişim araçları arasında yer alırlar (Yamamoto ve Şekeroğlu, 2014:19,25).

Bloglar, tek kişi tarafından yönetilen kişisel web sayfalarıdır, fakat iletişime ve etkileşime de kapalı değildirler. Genellikle günlük hayattan tecrübelerin paylaşıldığı, bazen sanal bir günlük gibi kullanılabilirdiği gibi bazen de özel bir alana yönelik olarak, belirli konularda yazıların yazılabildiği bloglar, son derece eğitici ve geliştirici olabilmektedir. Bloglarda bahsedilen konular ilgi alanına bağlı olarak, gezi yazıları ve fotoğrafları, sağlık, spor, arkadaşlık, günlük hayattan maceralar gibi konuları kapsayabilmektedir (Kaplan, 2018:33).

Teknolojinin gelişmesiyle anne de kendi içinde değişimlere uğramaktadır. İster evde kalmayı seçen isterse çalışma hayatına atılan anneler, birbirleriyle sürekli iletişim halindedirler. Bu gerçeği mümkün kılan, teknolojinin gelişimidir. En önemli etken de internetin hızı ve kolay erişimidir.

Çağdaş anneliği destekleyen belirli sosyal, kültürel ve önemli ölçüde ahlaki bağlamlar, aynı zamanda anne olmaya dair deneyim ve sorumlulukla ilgili neyin ifade edilip, neyin edilmeyeceğini de biçimlendirmektedir. Anneler interneti, sosyal destek, hikâye paylaşmak, anne-babalık sorunlarıyla ilgili önerilerde bulunmak, kendi algılarının doğru olduğunu veya çocuğun davranış veya gelişiminin normal olduğunu teyit etmek için kullanıyorlar. Ayrıca anneler, özel ihtiyaçlarına yani çocuğun gelişim aşamasına özgü internet tabanlı bilgi kaynaklarını kullanmayı tercih etmektedirler (Kızılkaya, 2018:36).

Blogcu Anneler ağ bağlantılı yaşam sayesinde yazma yoluyla annelik deneyimlerinin paylaşımında “annelik alanı” olarak adlandırılan bir ana anlatı topluluğu oluşturmuşlardır (Arnold ve Martin, 2016). Hiçbir yerde bu ikili anlamlar, Kaliforniya’da 2005 yılında

yapılan BlogHer Konferansının açılışındaki kadar net değildi. 300 kadından daha fazla kadın blogger, Blogosferdeki yerlerini tartışmak üzere internet topluluğu olan (www.blogger.org) adı altında toplandı (Lopez, 2009:730). Anne ve blog bir araya gelince annelik kavramına başka bir anlam vermektedir. Bloglar sayesinde anneler aktif olarak annelikleri hakkında yazabilmektedir. Anne bloglarını daha iyi anlamak için önce tanımını yapmak gerekmektedir. Bunun üzerinde farklı araştırmacılar farklı görüşlere sahiptirler. Mashable'in blogger anne tanımı şudur : “Evlerinde en az bir çocuğu olan, geçmişte bir blog okuyan veya katkıda bulunan kadınlardır. Ancak, bilginler anne bloggerların, yazarların ve katkıda bulunanların daha ayrıntılı açıklamalarına ulaşmışlardır. Friedman, “Ağ tabanlı ortamda çevrimiçi yazma uygulaması, annelik ile ilgili deneyimlerini yazarak paylaşan ve bu süreçte uyum duygusunu geliştiren anneler topluluğunu yarattı.” düşüncesini ileri sürmüştür (Petersen, 2015:11,12).

Anne blogger olmak için çocuğunun olması ve bir blog sahibi olmak veya bir blogun takipçisi olmak yeterlidir, aynı zamanda çevrimiçi bir ortamda diğer annelerle iletişim halinde olup birbirlerine destekte bulunmak anlamına gelmektedir. Sanal günlük/güncel olarak da adlandırılan bloglar, eskiden defterlere kaydedilen nispeten "özel" alana ait duyguların, düşüncelerin internetle birlikte nispeten "kamusal" görünürlük kazandığı bir ortam hâline gelmiştir (Teke, 2014:34). Tarihsel ve coğrafi bağlam, çocuk yetiştirme ‘ilkelerini’ anlamak için esastır, çünkü iyi annelik mutlak bir “zamansız gerçek” değildir, bunun yerine, sosyal olarak inşa edilmiş belirli bir kültürel modelin yansımasıdır (Crosby, 2019:1). Farklı yerel kültürlerin annelerden beklentileri, yarattıkları sosyal baskı ve "iyi anne algıları, annelerin davranışlarında farklılıklar yarattığı gibi iş gücüne katılımlarını ya da katılım şekillerini de etkilemektedir. Profesyonel iş yaşamının gerekliliklerinin toplumsal olarak oluşmuş iyi anne olma algısı ile örtüşmemesi sonucu annelerin hissettiği suçluluk duygusundan da bahsedilmiştir. Bu suçluluk duygusu ve bunun üzerlerinde yarattığı baskından kurtulmak ya da daha esnek ve bağımsız bir is ortamı yaratmak için anne girişimciliği bir çıkış noktası olarak görülmektedir (Halaç, 2015:261).

Blogların ve bu yeni akımın annelik üzerinde de etkisi görülmektedir. Annelik ve iyi anne konusunda daima toplumlar arasında oluşan kalıplar vardır. Farklı kültürler anneliğe farklı değerler biçmektedirler. Bu değerleri ise teknolojik gelişim etkilemektedir. Anneliği gerçekliğini deneyimledikleri gibi benimseyerek anne bloggerler yeni bir anne kimliği yaratır (Webb ve Lee, 2011:247). Yeni anneliğe göre ‘annelik kadının yapabileceği en önemli şeydir’ ve annelik bir yarıştı. Anne bloggerliği World Wide

Web'in kamusal alanında gerçekleşir, gerçek anneler tarafından yapılır, saniyeler içinde anneler ve anneler tarafından yanıt verilir. Anneci bloggerlar kendi anneliklerinin versiyonlarını inşa ederler ve okuyucular bu yapıları yeniden yorumlar, doğrular ve netleştirirler. Bir anne ve kızın resmi bir aile hatırası değil, bir blogda yayınlanan ve anında bir annelik temsili ve inşasıdır, üçüncü taraftan değil annelerin kendileri tarafından yayınlanır (Powell, 2010:37,38).

Blogger anneler anneliğe farklı değerler katarak annelik üzerindeki beklentileri de değiştirmektedirler. Gerçek annelerden yazılan bu bloglar annelerin gerçek günlük hayatların bir aynasıdır. Durum böyleyken beklentilerde görünen annelik ile gerçekte olan annelik arasında farkların olduğunu görülmektedir.

Teknolojinin bu denli ev hayatının başköşesine kurulması ev içerisindeki ilişkileri ve rutin ev pratiklerini de değiştirmiştir. Bu teknolojik gelişmeler bağlamında ebeveynlerin hamilelik sürecinde başlayan medyaya ilgisi doğum sonrasında da hatta doğum anında bile devam etmektedir hatta günümüzde iyi ebeveyn olabilmek için farklı kanallardan destek alabilmenin tek yolu medya olarak görülmektedir (Aktan ve Kayış, 2018:40). Lopez'e göre sevgi dolu bir anne profili yerine, yeni doğmuş bebeklerinin talepleriyle şaşkına uğrayan, hiçbir ipucuna sahip olmayan, çocukları hastalandığında ne yapmasını gerektiğini bilmeyen, doğum sonrası depresyonu olan ve hormonları nedeniyle kontrolsüz biçimde öfkelenen kadınları görmekteyiz. Bu kadınlar hayran kitleleri olan, yabancılar tarafından eleştirilen, ancak onlar gibi olan diğer kadınlar tarafından desteklenen kadınlardır. Aynı zamanda, blogger anneler bu eylemi benimseme mücadelesindedir ve mücadelelerinde bu annelik mitlerini daha net bir şekilde sergilerler. Blogger konferansı, kadınların blog kullanımı hakkında bilgilendirici ve daha önce bahsedilmeyen konulardan bahsetmekte yardımcı olan bir konferans olmuştur. Temmuz 2005'te yapılan ilk konferans, kadınların blogger olmadığı efsanesini açığa vurmak umuduyla tartışmak ve ağ kurmak için kadın ve (%5'ten az erkek) erkek blog yazarlarını bir araya getirmiştir (Lopez, 2009:732,737). Araştırmacılar kişisel blogların bir türünü "anne blogları" olarak etiketlemişlerdir. Bu çalışmanın amaçları doğrultusunda, anne blogger, blog içeriği ağırlıklı olarak ailesiyle ilgili bir kadın olarak tanımlanmaktadır. Çok sayıda anne blogger, ayda 4 milyondan fazla benzersiz ziyaretçi alan (BlogHer) popüler bir kadın blog topluluğu olan BlogHer'ı kullanmakta ve bloggerlar için yıllık online konferans düzenlemektedir (Webb ve Lee, 2011:244).

Blog söz konusu olunca kurumsal olan blogların yanı sıra kişisel blogların da ön planda olduğu görülmektedir ve bu kişisel bloglar çoğunlukla anne konumunda olan kadınlar tarafından kullanılmaktadır. Söz konusu kişisel bloglar olunca genel olarak aile ve annelik gibi konulara değinilmektedir. 2008'deki mevcut 133 milyon bloglarda, kadınların %36'sı ile erkeklerin %16'sı, özel alanla ilgili konulara yönelik geniş kitleleri gösteren aile merkezli söylem üzerine odaklanmıştır. Bu aile bloglarından çoğunluğu anneler tarafından annelik deneyimleri hakkında yazılmaktadır (Crosby, 2019:24). Elde edilen sonuçlara göre, yeni anneler günde 3 saat (çoğunlukla internette) bilgisayarda önemli bir zaman geçiriyor gibi görünmektedir (McDaniel, vd, 2011:13).

Yeni nesil anneler teknoloji kullanımında oldukça aktif bir biçimde annelik rollerini devam ettirmektedirler. İnternet ve sosyal ağların kullanımı yeni nesil annelerin annelik görevlerinin bir parçası olmaktadır. Blogger anneler söz konusu olunca annelerin blogları yazmakla daha geniş kitlelere cevap verecek şekilde nitelendirilmektedir. Yaygın bir çevrimiçi ve popüler kültür biçimi olan bloglar iyi bir şekilde oluşturulmuştur ve bir tür olarak anne blogları, annelik ve aile hayatının çevrimiçi hesaplarını yazma pratiğinde anlatmaktadır (Arnold ve Martin, 2016).

Kişisel bloglar daha çok dergiye benzer ve günlük yaşamda meydana gelen olayların açıklamalarını ve resmi olmayan fotoğrafları içerir. Günlük bloglar doğasında daha özel ve kişisel olsalar da aile, arkadaşlar, tanıdıklar ve yabancılar gibi kitlesel ve belirsiz bir izleyici kitlesi için yazılmıştır. Bu tür blog oluşturma, kişilerarası ve kitlesel iletişimin bir karışımı olarak tanımlanabilir. Blogcular, ilişkilerin içinde iletişim kurmak ve ayrıca kitlelere mesaj göndermek için yazmaktadır. Bu nedenle, blog oluşturma, "kitlesel iletişimin özüdür"(Webb ve Lee, 2011:243).

Bu bağlamda blog ve sosyal ağlar, anneler için kendilerini ifade etmekte yeni bir ifade biçimi olmaktadır. Örnek olarak anne blogları annelerin daha geniş bir kitleye ulaşım biçimidir. Böylelikle anneler kendi deneyimlerini ve annelik üzerinde ki düşüncelerini geniş bir kitleyle paylaşabilmektedir.

3.3. Yeni Nesil Annelik ve Blogger Annelik

Yeni nesil annelikten bahsedildiğinde, sadece annenin ekonomik hayata atılması ve bağımsız olmasından bahsedilmemektedir. Yeni nesil annelik bir bütün olarak annelik

üzerinde olan değişimleri kapsamaktadır. Bu değişim aynı zamanda bahsedilen ekonomik bağımsızlıktan geri çekilip, yeni bir sistem üzerinde hem geleneksel rolleri benimseyip hem de kendi ihtiyaçlarını karşılayabildikleri bir yol anlayışıdır. Annelere tarih boyunca uygun görülen annelik rollerini yerine getirebilmek için anneler çocukları için kariyerlerinden vaz geçerek evde kalmayı ve çocuk bakmayı seçebilmektedirler. Bu kapsamda da kendilerinde yeni yollar bularak kişisel ihtiyaçlarını karşılama çabasındalar. Bu değişimler ortaya annelerin girişimci ruhunu ortaya koymaktadır.

‘Anne girişimciler’ ya da ‘anne girişimciliği’ oldukça yeni ve kendine özgü bir kavram olarak dikkat çekmektedir. ‘Anne girişimciliğini’ (mompreneurs) olarak ilk defa USA Today gazetesinde 1991’de köşe yazarı tarafından kullanılmıştır. Huet ve Vial, "Mompreneurs online" kitaplarında anne girişimciler için ev-merkezli girişimcilerde internet desteğinin nasıl etkin kullanılabileceğini potansiyel anne girişimcilerle paylaşmışlardır. Bu iki girişimci kadının kitaplarını takiben medya kavrama daha büyük ilgi göstermiştir. Ayrıca gelişen teknolojiler ve internetin getirdiği avantajları akıllıca kullanan bu kadınlar hem sanal ortamda kendi aralarında örgütlenmişler hem de hızla artan sayıları ve destekçileri sayesinde kamuoyu oluşturmayı başarmışlardır (Halaç, 2015:255).

Halaç (2015)’e göre anne girişimcilikle ilgili 3 temel motivasyon şu şekildedir: iş/kariyer ve aile ihtiyaçlarını dengeleme isteği, ailevi ihtiyaçları göz ardı eden bir yöneticinin olmadığı ya da 'kendisinin patronu olunan bir işe duyulan ihtiyaç, yeni ve heyecan verici iş deneyimleri kazanma isteğidir. Avantajlar ise annelikle beraber bebekleri ile daha fazla kaliteli zaman geçirmek isteyen annelere geleneksel iş yaşamının sağlayamadığı esneklik ve bağımsızlık sağlanmaktadır, doğum öncesi aktif iş yaşamında yer aldıktan sonra doğum ile birlikte eve kapanıp sadece çocuk bakımı ve ev işlerine boğulan annelerin kendi öz saygısı ve tatmini karşılanmaktadır, annelerin aile bütçesine katkı sağlaması mümkün olmaktadır ve cinsiyet farkları göz önüne alındığında, anne girişimciliği kadınlara bir sosyal statü, güç ve saygınlık kazandırmaktadır.

Annelik tek başına icra edilen bir rol değildir. Sadece aile içinde, özel alanda kalmayan toplumsal ilişki içinde icra edilebilen bu rol bir dizi gerekliliği, tutumu, davranışı ve önceliği önermektedir. Aynı zamanda hamilelikle başlayan, bebekle devam eden süreçte anne ve bebeğin yaşadığı biyolojik ve duygusal ilişkide sorunların pratik çözümünü içeren bir kabiliyetin edinimi ile de ilişkilidir. Yanı sıra annelikle birlikte tıbbi

endüstriden ve anne bebek ürünleri başlığı ile oluşmuş bir piyasadan bahsedilebilir. Bu yapılar aynı zamanda iyi anne olmanın yolunu gösteren yapılar olarak anne-bebek ilişkisinin üzerinde ve annelik kimliğinin kuruluşunda bir etkiye sahiptir (Kızılkaya, 2018:3).

Lopez(2009:733)’e göre birkaç hamile blog yazarları (www.alittlebitpregnant.com), kısırlık, doğum sonrası depresyon (www.dooce.com), erken doğum (<http://mommy-at-home.blogspot.com>) gibi konularla gündeme gelip meşhur olmaktadır. ‘Blogger Anneler’’ çocukları olan ve çocukları hakkında yazan kadınlardır. Bu bloglarda kullanılan dil oldukça gayri resmidir ve genellikle anlatı niteliğindedir. Bir de bu bloglar okuyucularını eğlendirmek için oldukça mizahlı bir şekilde yazılır. Bu tür blogların okuyucuları muazzam bir yakınlık ve sadakat hisseder. Blogların konuları çok kapsamlı olmakla birlikte çocukların hastalığından başlayarak, sevdiği yemeklere ve söylediği komik şeylere kadar uzanmaktadır. Aynı zamanda bu anneler; popüler kültür, yiyecekler, olaylar, siyaset, kendi şehirleri, hava durumu, ekonomik sıkıntılar, eşleri ve diğer konular hakkında da yazarlar. Ve onlar için hiçbir limit yoktur, her ne kadar böyle olsa da çocukları hakkında yazmak, onları blogger anne olarak isimlendirir.

Anne bloglarının temel örüntüsü, istisnaları olmakla birlikte, kişinin kendisi ve bloğu açma gerekçesini özetlediği "hakkımda" bölümü, kendi çocuğuna ilişkin özel günleri, ilkleri, anıları, etkinlikleri ve deneyimleri paylaştığı bir bölüm, çocuklarla ve çocuklara yapılabilecek pratik yemek tariflerinin yer aldığı mutfak bölümü, annelere ve anne adaylarına kullanıp memnun kaldıkları ürün tavsiyelerinin yapıldığı bir bölüm şeklindedir. Anne bloglarının kiminde sosyal sorumluluk projelerinin duyurularının yapıldığı da görülmektedir (Teke, 2014:34).

Blogger anneler bloglarında kendi çocuğuna ilişkin özel günleri, ilkleri, anıları, etkinlikleri ve deneyimleri yani daha önce mahrem kabul edilen bir dizi bilgiyi paylaşmanın yanı sıra çocuklar için yapılabilecek pratik yemek tarifleri, annelere ve anne adaylarına kullanıp memnun kaldıkları ürün tavsiyesi ve çeşitli etkinliklerin duyurusu gibi annelik bilgisini ve deneyimlerini içeren bilgileri de paylaşırlar. Bu paylaşımlar giderek birbirine benzeyemeye ve standart bilgi setlerine dönüşmeye başlamaktadır. Bu da bize bu mecralarda olan annelerin birbirinden öğrendiklerini yani kuşak taştan bir bilgi aktarım sürecinin gerçekleştiğini gösterir. Çalışan ve kariyer sahibi olan kadınların

bloglarını açma zamanının özellikle hamileliklerinin son dönemlerinde olduğunu kaydetmektedir. Buna göre bloglar, geleneksel annelik, modern annelik ve günümüz post modern anneliğine giden yolda kadınlık halinin keşfedilmesine katkıda bulunuyor. Dolayısıyla annelerin deneyimlerini elektronik bir ortamda paylaşması kültürün ev içinden çıkması ve yeni kamusal alanlarda şekillenmesi anlamına da geliyor Anne bloglarında "gerçek" annelik deneyimleri paylaşılırken bu durum aynı zamanda sessizlik içinde olan annelerin anlaşılmasını ve görünür olmasını sağlıyor. Annelik kimliğinin blogger anneler için çok özel bir yerinin olduğu, kendilerini ‘her şeyden önce bir anne’, ‘çocuğuna âşık’ olarak tanımlamaları ve ‘anneliği hayatlarının en büyük terfisi’ olarak görmelerinden anlaşılmaktadır (Kızılkaya, 2018:37).

Anne bloglarının çeşitliliği söz konusudur. Blogları incelendiğinde birbirinden farklı konulara sahip oldukları görülür. Aynı zamanda annelerin ilgilendiği konuların bir yansıması olarak bu blogları nitelendirilebilir. Böyle olsa da blogların ortak noktası, anneler tarafından yazılması ve çocuklarının blogların ana karakteri olmasıdır.

İnternetin anneler üzerindeki etkisi hakkında karışık iddialar var. Bazıları internetin kadınların çevrimiçi topluluklar ve bilgi alışverişi yoluyla güçlendirilmesine yardımcı olabileceğini iddia etmektedir. Diğerleri, İnternet’in sadece, annelikte ebeveynlik stresi, yeterlilik ve genel olarak geçişe uyum duygularını olumsuz yönde etkileyebilecek olan kadınlık ve tüketicilik normlarını doğruladığını iddia etmektedir (McDaniel, vd, 2011-3).

3.4. Blogger Annelerden Çevrimiçi Destek

2005 yılında San Jose, Kaliforniya'daki BlogHer konferansında, popüler bir blogger anne olan Alice Bradley, “Blogger annelik radikal bir eylemdir!” diye beyanda bulunmuştur. Geleneksel güç yapısını desteklemeyen bloglar genellikle feminist olarak tanımlanan ebeveynler tarafından yazılmaktadır. Bu feminist ebeveynlik blogları geniş bir konu yelpazesini kapsar, ancak çoğu toplumdaki cinsiyet eşitsizliğine ve egemenlik yapılarını koruyan kurumlara işaret eder. Her ne kadar bloggerlar ‘ben merkezli’, özellikle ‘blogger anneler’ olarak eleştirilmiş olsalar da feminist ebeveynlik bloggerları genellikle ebeveynliğe aktivizm olarak yaklaşmaktadır. Tipik bir feminist ebeveynlik bloğu toplumsal cinsiyete odaklanır ve genellikle çocuk yetiştirme konusundaki günlük deneyimler hakkında yazan birincil bir yazara sahiptir (Arnold ve Martin, 2016).

Blogger anneler feminist akımın etkisiyle birlikte devam etmekte olan ataerkil toplumda ve eşitsiz olan kadın ve erkek arasında ki konumla başa çıkmaktadırlar. Blog yazarken blogger anneler gündelik hayatlarında karşılaştıkları konular ve sorunlar hakkında yazmaktadır ve bu durum üzerinde ki tepkilerini göstermektedir. Böylelikle bu durumun içinde olan kadınlar bloglarını yazarken öfke gibi yoğun duygular içinde olmaların nedeni olmaktadır.

Blog yazarlarının çoğunun öfkeli olduğu ve bu öfkenin anneler üzerindeki mükemmeliyetçi kültürel baskıyı içeren birçok nedenden kaynaklandığı oldukça açıktır. Blogger annelerin öfkelerinin büyük bir kısmı bu mükemmelliğin veya ideallerin reddedilmesidir (Petersen, 2015:15). Blogger anneler siyasetten popüler kültüre kadar bir dizi konu hakkında yazmaktadırlar ve annelik egemen söylemlerini radikal ve duyarlı olarak tanımlamaktadırlar; Özel- kamusal alanda çok boyutlu bir annelik ve yaşam görüşü sağlamaktadırlar. Mamasphere sadece bloggerların ve yorum yapanların görünür sesleri değildir. Blog izleyicileri veya okurları da bu temsillerle etkileşime girer ve bunlarla etkileşim kurar, bunları kendi (yeniden) yapımlarında ve (yeniden) annelik yapımlarında kullanırlar (Arnold ve Martin, 2016).

Yeniden anneliğin inşası konusunda bloglar önemli rol oynamaktadır. Sadece blogları yazan değil, blogları takip eden anneler de bir o kadar blogcu anne olarak tanımlanabilir. Böylece her iki taraf da aralarında bu eşsiz bağın sonucu olarak birbirlerini etkilemektedir. Bu etkileşim sadece var olan deneyimleri paylaşmakla değil aynı zamanda anneliği yeniden yapılandırma ve iyileştirme eylemini gerçekleştirmektedir. Blogger annelerin toplumu ilgilerinden birçok konu üzerinde isyan ile yaklaştıkları düşünülmektedir. Aynı zamanda mükemmel anneliği de kabul etmeyip “başarısızlıklarını” paylaşarak birbirleri ile iletişimi devam ettirmektedirler. Onlara göre mükemmel anne olmak imkânsız bir beklenti olarak tanımlanabilir. Susan Douglas ve Meredith Michaels, mükemmel anneliği “çocuk sahibi olmadıkça hiçbir kadının gerçekten tamamlanmış olmadığı, kadınların çocuklarının en iyi bakıcıları olduğu ve uzaktan iyi bir anne olmak için, bir kadının kendisini tamamen fiziksel, psikolojik, duygusal ve entelektüel olarak sürekli çocuklarına adanması gerektiği” şeklinde tanımlamışlardır (Petersen, 2015:16).

Toplumda yer alan ve çoğu zaman ataerkil olarak tanımlanan kısıtlayıcı annelik rollerine karşı kadınların verdiği tepkilerin ortaya konması bakımından da bu çalışma önem taşımaktadır, kutsal ve kalıplaşmış annelik tanımları; modern, tartışan, sesini kitlelere duyuran anneler ve kadınlar sayesinde tartışmaya açılmakta, değişen annelik tanımları irdelenmektedir. Sosyal medyada bloglar vasıtasıyla yer alan anneler sayesinde, annelerin sahip oldukları ve olmaları gereken yasal haklar ortaya konmakta ve çalışma hayatında kadının rolünün iyileştirilmesine yönelik paylaşımlarda bulunmaktadır (Oflaç, 2015:366).

Bu bağlamda annelerden beklentiler oldukça yüksek olduklarından dolayı bu beklentileri hayata geçirmek annelerin üzerinde büyük bir yük olarak görülebilir. Bu nedenler de blogların genel itibariyle blog konusu olarak seçtikleri konular onların kendilerini yetersiz gördükleri konulardır. Petersen (2015)’e göre blog yazarları, annelikle yaygın olarak ilişkilendirilen suçluluk ve yetersizlik duygularını okurlarıyla paylaştıklarından söz ederler. Ayrıca, bu yazarlar birçok kadının, ideal annenin bilinen görüntülerine uyamadığından suçluluk hissettiklerine değinirler. Hatta kadınlar, bu suçu annelik deneyiminin bir parçası olarak görmelerine rağmen, kusurlu olmanın da kabul edilebilir olduğunu iddia etmektedirler. Bununla birlikte, kadınlar kendilerinin “yoğun” anne olmaları gerektiğini düşündükleri için, genellikle sadece iki seçeneğe sahip olduklarını hissederler: Bu iki seçenek “geleneksel anne” evde kalan ve enerjisini ailesine yemek pişirerek, temizleyerek ve sonsuz bir şekilde kullanan anne veya “süper anne” kusursuz bir sunum ve güçlü bir ruhu sunarken zahmetsizce eve ve işe hokkabazlık eden olarak açıklanmaktadır (Crosby, 2019:13).

Blogların anneler tarafından destek verip almak üzere kullanıldığı gerçeği bu blogları anneler arasında önemli yapar. Blogların kadınların mevcut olan toplumun yapısında ki tepki göstermek üzere kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra blog kullanımıyla anneler aralarında birbirlerine destek olarak da kullanılarak ön planda çıkmaktadır.

Morrison(2011)’e göre bloglardaki metinler ve destekledikleri topluluklar aynı zamanda, tüm duygusal ve pragmatik deneyimleri ifade edebilecek kadar içtendir ki annenin durumu, deneyimi ve rolü hakkında kimin konuşabileceğini ve ne söylenebileceğini kısıtlayan sosyal tabuları kırar. Bu, kişisel anne blogculuğunun duygusal gücüdür. Arnold ve Martin(2016) ise blogların sağlık ve zindelik, sağlıklı beslenme, ev yönetimi ve

organizasyonu, ev onarımı, iyi çocuklar ve iyi vatandaşlar yetiştirmek ve aile istikrarını ve duygusal sağlığı korumak üzerine odaklanmaktadır. Çoğunlukla katılımlar, aile hayatının bir parçası olarak yaratıcılığın değerini, kaybedilen becerilerin ve el sanatlarının seri üretimin reddi olarak öğretilmesini ve çocuk yetiştirmenin kişisel ve kişiselleştirilmiş bir parçası olarak işçiliği vurgulamaktadır. Bu zorluklarla başa çıkabilmek için anneler giderek deneyimlerini diğer annelere aktarmak, iletişim kurmak ve paylaşmak için interneti bir topluluk kaynağı olarak kullanmaktadır. Çevrimiçi topluluklar ve internet teknolojileri sayesinde anneler arasında eşi benzeri görülmemiş bir etkileşim vardır.

Toplumsal bir alan olarak görülen anneliğin tarihsel süreç içerisindeki değişimini görmek için çok da uzağa gitmeye gerek yoktur, günümüzde anne olan kadınlar ile onların anneleri arasında anneliğe bakış, çocuk yetiştirme yöntemleri, nasıl bir çocuk yetiştirilmek istendiği, toplumun neden ve çocuktan beklentileri üzerine basit bir gözlem bile bu değişime tanık olmak için yeterlidir (Teke, 2014:36). Yeni iletişim araçları arasında sayılan blog kavramı ve blogger annelerin, takipçi annelerin, yeni nesil ihtiyaçlarını karşılama, onların taleplerine yanıt verme, akıllarında oluşan soruların yanıtlarını ortaya çıkarma, annelik tekniklerinde değişimi gerçekleştirme, yeni tüyolarla anne-çocuk arasındaki bağı güçlendirme gibi konularda geleneksel annelik formunun yeni nesil anneliğe everilmesinde etkili bir unsur olduğu söylenebilir (Aktan ve Kayış, 2018:52,53).

Elbette ki anneliğin farklı bir boyut kazanmasının günümüzün teknolojik gelişimiyle birebir ilgisi vardır. İletişimin kolaylaşması, deneyimlerin paylaşması, düşünce alışverişi yapılması doğrudan annelik üzerinde etkisini göstermektedir. Teke(2014)'e göre anneliğin özel alana ait bir tanımlama ya da durum olmaktan ziyade sosyal kimi zaman da politik bir alan olduğu araştırmalar tarafından sıklıkla vurgulanır. Blogger anneler, anneliğin sosyal bir rol olduğunun farkındadırlar ancak bu durumu kabul etmenin "birtakım sosyal klişeleri ve kalıpyargıları" da beraberinde getireceğini düşünmektedirler. Daha önce çalışan ve kariyer sahibi olan kadınların kimi zaman hamileliklerinin sonlarına doğru açtıkları bloglar, geleneksel annelik, modern annelik ve günümüz post modern anneliğine giden yolda kadınlık hâllerini keşfetme açısından önemli bir kaynaktır. Annelik deneyimini yaşayan kadınların, anneliğe dair hissettiklerini, deneyimlerini, çocuklarıyla yaşadıklarını, çocuklarını yetiştirme biçimlerini bloglar aracılığıyla paylaştıkları gözlemlenmiştir.

McDaniel, Holmes ve Coyne (2011)'e göre ise yeni annelerin blog yazmasının, geniş aile ve arkadaşlarla bağlantı hissi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu duygular, evlilik çatışması, evlilik tatmini, ebeveynlik stresi ve son olarak depresyon gibi birçok manevi refah yönüyle ilgili olan sosyal destek algılarıyla bağlantılıdır. Blog yazmak nispeten basit bir görev olduğundan ve bazen bloglayanlar için bile küçük birliklerin bulunduğundan, doktorlar, klinisyenler ve aile yaşamı eğitimcileri yeni annelerin daha geniş aile ve arkadaşlarla daha fazla bağlantı kurabilmelerini sağlamanın bir yolu olarak bloglamayı belirtmektedirler.

Böylelikle, ilişkilerin çoğalması ve bu paylaşımların devamlılığı annelerin, annelik bakış açılarını da etkilemektedir. Her en kadar da ev içi görevlerini seçtikleri gibi görünse de blogger anneler kendilerine yeni bir meslek olarak yeni imkanlar sağlamaktadır. Bununla birlikte diğer annelere de destek olarak anneliğin yeniden inşasında rol oynamaktadırlar. Blogger annelerin, blog açma gerekçeleri olan çocukları kadar kişisel kariyerlerini de ön plana çıkardıkları görülür. Blogger anneler, evliliklerinden ve çocuklarına sahip olmaktan duydukları mutluluğu da kendilerini tanıttıkları bölümde vurgularlar (Teke, 2014:36). Bloglar anneler için nispeten yeni ifade ve bağlantı biçimidir. Popüler olan bu medya biçimi anneler tarafından daha geniş ebeveyn topluluklarıyla bağlantı kurmak için kullanılmaktadır (Aktan ve Kayış, 2018:40).

Konuya annelik sosyalizasyonuna odaklanarak bakacak olursak, sosyal medyanın özellikle sağlam bir kadın desteğinin kaynağı olduğu söylenilebilir. Annelik konusunda deneyimli pek çok kadın, anneliğin çeşitli dönemlerinde yaşanan zorluklara dair anılarını ve deneyimlerini, dijital platformlar aracılığıyla diğer kadınlara aktararak, annelik süreçleri hakkında daha az endişe duymalarını ve annelik konusunda daha cesur olmalarını sağlayabilirler. Özellikle bir kadının kendi annelik performansını sorguladığı ve toplumsal olarak onaylanmayacağını düşündüğü durumları sosyal medyadaki görüntülü ve yazılı paylaşımlarda bulması ona yalnız olmadığını hissettirebilir ve tüm annelerin böyle şeyler yaşayabileceğini anlamasını sağlayabilir. Hatta bazı sosyal medya kullanıcıları, anneliğin tozpembe olmadığını göstermek için özellikle bu anıları paylaşırlar. Özellikle, sürekli evde olmak zorunda olan yeni anneler, sosyal medyayı diğer annelerle bağlantı kurmak, kendini evde terk edilmiş hissetmemek, kısacası diğerlerinden destek sağlamak için kullanırlar. Online destek grupları, özellikle yeni annelerde

depresyon oranını düşürmekte ve daha iyi hissetmelerini sağlamaktadır (Kaplan, 2018:67,73).

Blogların konuları çeşit çeşittir ve anneye olan manevi desteğin yanı sıra, çoğu zaman maddi yönde de anneyi ilerletmiştir. Anne oluşuyla birlikte, kadının kendine ilişkin kaygıları değişerek, 'her şeyi istiyorum' söylemi, yerini 'ona her şeyi sunmalıyım' a bırakmaktadır. Annenin ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Buradan hareketle annelik endüstrisi, kadının yaşam döngüsü içinde anneliğe geçişinde hamilelikten başlayarak, doğum ve doğum sonrası dönemde, kendisi ve çocuğuyla ilgili ihtiyaç ve beklentilerini tatmin etmeye yönelik mal ve hizmetleri kapsayan endüstri kolu" olarak tanımlanabilir. Anne-bebek pazarında annelik endüstrisinin ürünlerinin yöneltildiği, hedef kitlesinde anne adaylarının, annelerin ve bebeklerin yer aldığı pazarı ifade etmektedir. Reklamlar, halkla ilişkiler kampanyaları, sosyal sorumluluk projeleri hem ürünlerini tanıtmak hem de anneleri bilgilendirmek amacıyla oluşturulan zengin içerikli web siteleri, bu endüstride yer alan çok uluslu ve yerel işletmelerin 'anneyi ve bebeğini önemseyen' mesajını aktarmayı amaçlamaktadır (Çelik, 2015:316,318).

Bloglardan para kazanma yöntemi denince ilk akla gelen blog sayfasına alınan reklamlardır. Bu reklamlar daha çok banner tarzında alınırlar. Bannerlar internet siteleri ve bloglara yerleştirilen farklı boyutlarda sabit ya da hareketli olabilen panolardır. Klasik reklamcılıktaki panonun yerini almış olan bannerlar teknolojinin gelişmesi ile daha yoğun görsel kullanabilecek hale gelmişlerdir. Bu yüzden içerikle bağlantılı reklamların gösterilmesi mümkündür ve daha etkileyici hale dönüşmektedir. Uygulamada genelde yazı ve resimden oluşan banner reklamlar, reklam veren ile blog sahibi arasındaki anlaşma ile yayınlanır. Genellikle konuyla ilgili reklamlar daha çok tıklanmaktadır. Bazı blogların kazancının tamamı bağışlardan gelmektedir. Wikipedia buna örnek gösterilebilir.

Reklam vermek yerine bağış isteyen bu blogların amacı kendilerini reklam verenlerin baskısından kurtararak daha bağımsız kılmak ve sonucunda daha fazla güven vermektir. Tabii ki izleyicilerden bağış isteyebilmek için sadık bir izleyici kitlesine sahip olmak ve onların işine yarayan bir site olmak gerekmektedir. Bağış oranlarının çok yüksek rakamlar olması beklenmez. Teknik olarak son derece basit olan bu yöntemde bloğa "paypal bağış" butonu konmakta ve bu butona tıklanıldığında belli bir miktar bağış yapılmaktadır. Bu yöntem her blog için uygun olmasa da bazı bloglar kendi markalarıyla

kupa, t-shirt gibi promosyonlu ürün hazırlayıp bunları blog üzerinden satabilmekte ve bu tarz satışlardan da önemli bir gelir elde edebilmektedir. Ayrıca, blogun tanıtımı da bu sayede yapılabilmektedir. Örneğin, CafePress çok izleyicisi olan bu yöntemi başarıyla kullanan bir blogdur . Yukarıda sayılanların dışında da bloglar birçok dolaylı kazanç fırsatı sunmaktadır. Genellikle yurtdışında birçok blog yazarı başarılı blogları sayesinde büyük kurumların bloglarını yazarak yüksek ücretler kazanmaktadırlar. Bunun dışında bloglardan dergi ve gazete yazarlığına geçen birçok blog yazarı tanınmaktadır. Dergi ve gazete yazarlığından da blog yazarlığına geçen girişimciler net de bulunmaktadır (Yamamoto ve Şekeroğlu, 2014:201,208).

Stephanie Thompson' ın 2007'de yayınlanan "Anne Blogları: Bir Pazarlamacı'nın Rüyası" adlı makalesi "ağızdan ağ " olan blogger annelerin, ucuz çalışan ve yılda 2 trilyon harcayan demografinin doğrudan çizgisine sahip olan ticari değerlerle ilgili detayları içermektedir (Crosby, 2019:27). Kadınlar her zaman reklam verenler tarafından harcama alışkanlıklarından dolayı takdir görmüştür. Bunun nedeni ise anneler olarak özellikle iyi tüketici olmaları ve aynı zamanda bütün aile adına alışveriş yapmalarıdır. Bu çalışma için incelenen 23 blogdan 12'si, çoğunlukla BlogHer Reklam Ağı'ndan reklam içermektedir (Lopez, 2009:740). Reklam verenler, fenomen den yararlanmak için popüler anne bloglarında "emlak kapmaktadırlar". Blogcular reklamlardan ayda 4.000 dolar kazanmaktadır, öykülerini duyduktan sonra diğer blogcular zengin olmak için bloglamaya başlarlar. Blog yazarlarının blog reklamlarında kazandıkları para miktarı genellikle okuyucu kitlesi tarafından belirlenir ve anne bloglarından elde edilen para ile ilgili güvenilir istatistikler şu anda kamuya açık değildir. Tucker'in açıklamasına göre, anneler blog yazabildikleri için ve bireyler kazanabilmeyi umdukları için yazarlar. Mali kazanca ek olarak, Kaye, blog oluşumu için, özellikle kolaylık, kişisel tatmin, kendini ifade edebilme ve bağlılık dâhil olmak üzere, ana bloglarına, birkaç neden daha belirlemiştir (Webb ve Lee, 2011:245).

Bunların yanı sıra, bu paylaşımlarda sadece fiziksel ürün değil, doktor ve sağlık hizmetleri önerilmekte ve çeşitli sosyal etkinlikler okuyuculara duyurulmaktadır. Bloglarda yer alan anne, bebek ve çocuk sağlığına yönelik paylaşımlar ve kâr amacı gütmeyen organizasyon reklamları, blogların sosyal pazarlamada da etkin olarak kullanıldıklarını ortaya çıkarmaktadır (Oflaç, 2015:367). Blog yazarları şöhretlerinin son derece farkındadırlar. Birçoğu büyük şirketlerden (çamaşır makineleri ve kurutucuların dâhil olduğu) ücretsiz ürünler kabul etmişlerdir ve bloglarına büyük sponsorluklar

sağlamışlardır, bu kadınlara nasıl ödeme yapıldığını gösterir. Kadınların bu şöhret hakkındaki farkındalıkları, iletişim bilgileri sundukları ama cevap vermek için herhangi bir söz vermekte tereddüt ettikleri biyografik açıklamalarından ortaya çıkar (Petersen, 2015:17, 21). Blog yazarlarının bazıları, sahip oldukları para ve sponsorluklara bağlı olarak ticari hediye etkinliklerini diğerlerinden daha sık tutmaktadır, ancak bu yazarların hepsi; blog topluluğuna katılımı yorum gerektiren toplantılara ev sahipliği yaparak teşvik etmektedir. Bu eşantyonlar genellikle sponsorlar tarafından karşılanır ve şirketler için ürün onayları görevi görür. Bağlantısının ve okurlarla konuşmasının mahremiyeti, yalnızca çıkarlarıyla ilgilenen şirketlerle ilgili reklam doğrultusunda kaybedilmiştir (Petersen, 2015:21).

BÖLÜM 4 : ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ VE BULGULARI

4.1. Araştırmanın Modeli

Tez konusu itibarıyla öncelikle bir literatür çalışması kapsamında olup betimleyici analiz yöntemi çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu analizler teorik bilgilerle desteklenmiştir. Konu ile ilgili literatür taranmış ve tezin kapsamına giren kavramlar incelenmiş ve kavramsal çerçeve oturtulmuştur.

Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır. Nitel araştırma, insanın kendi sırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Karataş, 2015).

Nitel yöntemle tasarlanmış araştırmalarda ele alınan konu hakkında derin bir kavrayışa ulaşma çabası vardır. Bu yönüyle araştırmacı bir kâşif gibi hareket ederek ilave sorularla gerçekliğin izini sürer ve muhatabının öznel bakış açısına önem verir. Nitel araştırmalarda determinist yaklaşım ön planda tutulmaz ve olaylar arasında neden- sonuç ilişkisi kurulmaz. Sayısal verilere ve istatistiklere daha az yer verilirken sözlü ve nitel analizlere daha çok vurgu yapılır. Nitel araştırmacılar olayların ve bağlamların dilini kullanır, olayları bağlamı içerisinde inceler. Sorunları, içerisinde oluşup geliştiği değerler sisteminden yalıtarak analiz etmez, durumlara egemen olan ilişkiler ağını kendi doğal ortamında yorumlamaya veya bunların anlamlarını ortaya çıkarmaya çalışır (Karataş, 2015). Nitel araştırma yapan araştırmacı üç temel konuyu dikkate almalıdır. Öncelikle araştırmaya temel oluşturacak kuramsal çerçeve açık bir şekilde oluşturulmalıdır. İkinci olarak araştırmacı sistematik, yapılabılır ve esnek bir araştırma stratejisi oluşturmalıdır. Üçüncü önemli bir konu ise yapılan araştırmanın okuyucunun anlayabileceği tutarlı ve anlamlı bir rapora dönüştürülmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 84).

Blog incelemesi yapılırken betimsel yöntem kullanılmıştır. Bilimsel yöntem; gözlem, deney, tanımlama, hipotez kurma, hüküm verme, gibi çok çeşitli eylem ve düşünme işlemleri gerektirir. Bu nedenle yapıcı son derecede karmaşıktır. Onun bu heterojen yapısının bir ürünü, birçok bilimsel teknik almasıyla yanı sıra getirmesidir. Bununla birlikte bilimsel yöntem, genel yapısı ile hep aynıdır. Yaygın kullanımı ile bilimsel yöntem kısaca “*gözlem ve muhakeme*” şeklinde tanımlanabilir. Buna göre, denebilir ki bilimsel yöntem iki temel yaklaşımın, ampirizm ve rasyonalizmin, deneycilik ve akılcılığın sentezinden doğmuştur. Bilimsel düşünme ve araştırma, bilimsel yöntemle olur. Bilimsel yöntem, *aşamaları* olan bir süreçtir. Bu süreç başlıca *olgu, gözlem, açıklama, hipotez ve sınama* kavramları ile ilgilidir (Dura, 2019).

Betimsel Analiz Bu yaklaşımda amaç görüşme ve gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden- sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır. Betimsel analiz dört aşamadan oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224)

1. **Betimsel Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma:** Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir. Eğer daha önceden belirlenmiş bir kavramsal çerçeve yoksa, betimsel analizi kullanmak güçtür. Böyle bir durumda belirlenecek temalar, veri kaybına ve yanlış veri düzenlenmesine neden olabilir.

2. **Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi:** Bu aşamada, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Buna göre bazı veriler dışarıda kalabilir ya da önemli olmayabilir. Ayrıca bu aşamada, daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilir.

3. **Bulguların Tanımlanması:** Düzenlenen veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir.

4. **Bulguların Yorumlanması:** Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması bu aşamada yapılır (Karataş, 2015:73).

Bu çalışma, betimsel araştırma modelini kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, müdahale

edilmeksizin kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008). Betimsel analiz de elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara/konulara göre kategorize edilmesidir. Dört basamaktan oluşur; betimsel analiz için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır. Betimsel analizde asıl amaç olayı olduğu gibi özetlemek olduğu için alıntılara da yer verilmektedir (Üzümcü, 2016:330).

Çalışmanın analizinin yapıldığı nitel analiz yöntemi ile oluşturulan araştırma planı, insanların yaşadığı dünyayı tüm yönleriyle anlamlandırmaya çalışma çabasıdır. Nitel araştırmalarda amaç bireysel ve toplumsal problemleri anlamada çoklu perspektif bulmaktır. Nitel araştırmalar, varlık ya da olayları, olaylar arasındaki ilişkileri tanımlama tasvir etme ve açıklama üzerine yapılmaktadır (Kıncal,2014).

Çalışmada literatür tarama ve durum tespiti yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri geçmişten günümüze kapsamlı bir şekilde taranıp mevcut durum tespit edilmiştir. Ayrıca yeni nesil annelerin kullandığı yeni medya araçları nitel analiz bağlamında söylem analizi yöntemi ile kapsamlı bir analize tabi tutulmuştur Söylem analizi blogger annelerin bloglarını incelemek ve paylaşımlara ait söylemleri ortaya koyabilmek, anlamı yakalamak amacıyla en uygun yöntem olmak üzere uygulanmıştır.

4.2. Araştırmanın Evren, Örneklemi

Araştırmada analizi yapılan söz konusu bloglar, son bir yıldır 2018-2019 tarihlerinde incelenmiştir. Buna göre söylem analizi kapsamında incelenen bloglar şunlardır:

- 1.*Blogcu Anne,*
- 2.*Şafağın Dünyası,*
- 2.*Teknolojik Anneler*
3. *Anne Kaz*

Bu kapsamda söz konusu dört blog incelenmek üzere örnek blog olarak belirlenmiştir. Bu süre zarfında bu bloglar söylem analizi kullanılarak, metin, yazıları, genel olarak içerikleri, reklamları ve fotoğrafları incelenmeye alınmıştır. Bloglar detaylı bir incelemeye alınmış olup, blog yazarlarından bloglarını incelemek üzere ve betimsel analizini yapmak, tez döneminde kullanmak için mail yoluyla izin alınmıştır. Böylece

blog sahiplerinin iradeleri doğrultusunda herhangi bir etik sorunu oluşturmada hareket edilmiştir.

Bloglar kasti örneklem yoluyla seçilmiştir. Söz konusu dört blogun seçilme kriteri olarak en temel kriter; anne blog grubunda toplumsal cinsiyet rollerine uygun bir şekilde paylaşımlarda bulunmalarıdır. Anne blog grubunda çok takip edilen blog örnekleri olmaları ve ortak bir noktası olarak yazar annelerin çocuk sahibi oluktan sonra var olan mesleklerini terk edip annelik görevlerini yerine getirmek üzere çocuk bakmayı seçmeleri de kriter olarak belirlenmiştir. Bu süreç boyunca söz konusu blogger anneler, annelik görevlerini yerine getirdikleri süre sarfında blog yazarlığına başlamaları bu blogların diğer bir özelliğini belirtmektedir. Blogların içeriği zengin olmasıyla araştırma konusu açısından en uygun yöntemin nitel araştırma tekniği olduğu kabul edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Ön Kabulleri ve Sınırlılıkları

Çalışma seçilmiş dört blog ve bu blogların blog yazarları ile sınırlıdır fakat araştırmaya seçilmiş olan blogların araştırma konusuna uygun olduğu öngörülmüştür. Ayrıca söz konusu blogların incelemeye tabi tutulmak üzere seçimi, anne blogları olarak yeterince iyi bir örneklem oluşturduğu varsayılmıştır. Bu anlamda bloglar ‘blogger anneleri’ temsilen yeterince içerik ve paylaşıma sahip olmaktadır. Böylece blog incelemesi yapılırken genel olarak anne blogların göstergesi olarak kabul edilebilecek nitelikte olan bloglardan bahsedilmektedir.

Söz konusu blogların seçimindeki sınırlılıklar bağlamında bahsedilmesi gereken durum ise blogların sadece Türk annelerin yazdığı bloglar olmasının tercih edilmesidir. Blogger anneler tüm dünyada yer almaktadır. Çalışmada ise özellikle Türk toplumunun yapısında mevcut yeni nesil annelik ve sosyal medya kullanımı ile değişen toplumsal cinsiyete bağlı sosyal rollerin anlaşılabilmesi için Türk Blogger anneler tercih edilmiştir. Ana konu olarak yeni annelere ve annelere destek olan bu blogların konuları dışında ikinci planda olan ek konular genel dünya çapında ki anne bloglardan farklılık gösterebilmektedir. Örnek olan blogların arasında ki farklı içerikli paylaşımlar da blogger annelerin tercih ve ilgi alanların bir göstergesi olarak genel bir analizi mümkün kılmamaktadır. Bu anlamda toplumdan topluma değişiklik taşıdıkları söylenebilir.

4.4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde son bir yıl içinde dört farklı blog incelenmiş olup bu bloglar içerik analizine tabi tutularak söylem analizi ile paylaşımlar incelenmiştir. Söz konusu blogların yazarları Türk blogger anneler örneklem olarak gösterilmiştir. Bu süre içinde takip edilen bu blogların genel olarak işleyişi, konuları, paylaşım türleri incelenmiştir. Blogların hepsi, anne bloğu grubunda girmektedir. Bu blogların benzer özelliklerinden biri blog sahibi olan annelerin anne olduktan sonra çalışmayıp evde çocuklarıyla ilgilenmektir. Onun dışında bu annelerin teknoloji sayesinde kendilerine bir iş olarak blogları yaratıp, blogları üzerinde çalışmalarını aralarında benzer özellik olarak tanımlanabilir. Konuları çeşitli olup, sağlık, hamilelik, çocuklar, moda, güzellik, alışveriş gibi yaygın tür içeriği kapsamaktadır. Bu blogların diğer genel bir özelliği de reklam içerikli paylaşımların yer almasıdır.

4.5. Blog İncelemesi: <http://teknolojikanneler.com/>

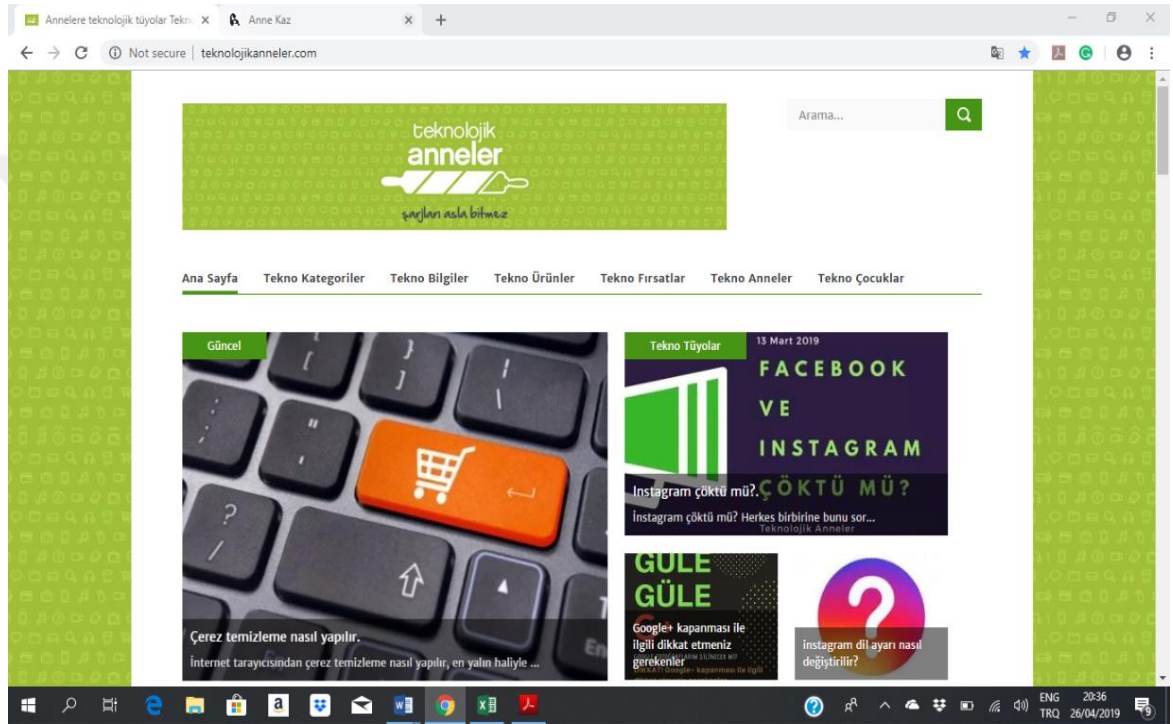
4.5.1. Betimsel Analizi

İlk incelemeye alınan blog teknolojik anneler adlı bloğu dur. Söz konusu bloğun ana sayfasının en üstünde bloğun seçildiği yer ‘teknolojik anneler’ ismi verilmiş olarak konumlandırılmıştır. Altında da slogan niteliğinde ‘şarjları asla bitmez’ cümlesi yine teknolojinin bir parçası olan enerji göstergesini simgelemektedir. Bir anne olarak, sürekli hareket içinde olmayı ve yoğun bir sorumluluk altında kalmanın halleri anlatmaktadır. Blog enerjik olma, çocuğunun hızına yetişme, ona daha fazla zaman ayırma ve durmaksızın çocuğu için emek harcamayı ifade eder niteliktedir. Blogta anneliğin süreklilik gerektiren bir olgu olarak açıklandığı da okunabilir. Şarj; zamanın teknolojik aletlerin bir parçası olarak, asıl potansiyele gönderdiği enerji ile gerekliliği betimlenen blogta ‘şarj’ materyali üzerinden annenin çocukla ilgilenmesinde enerji yüküne olan ihtiyacı metaforlaştırılmıştır. Bu teknolojik aletlerin şarjı bitip yeniden şarj edilmesi gerekirken ‘teknolojik anneler’ blogger annelerin şarjı bitmez cümlesiyle, blog yazım konusunda da bir sürekliliği vurgulamaktadır.

Bloğun ilk sayfasından başlayarak annelere desteğin bloktaki en önemli amaç olduğu mesajı verilmiştir. İlk anlamda motivasyon olarak bir destek türü görülmektedir. Anneliğin süreklilik arz eden bir olgu oluşu şarjın bitmeyişiyle bağdaştırılmış ve bu

sürekliliğin de motivasyon ile devam edebileceğine dair vurgu görülmektedir. Annelere her zaman zihinde olup, enerji dolu bir şekilde annelik görevlerini yerine getirme mesajı verilmiştir. Annelik görevi toplumsal cinsiyet rolü temelinde özel bir anlam taşıyan ve kadınların kaçınılmaz görevlerden biri olarak zor bir görev olarak yerini korumaktadır. Bu durumda blogun girişinde ki bu mesaj daha anlamlı olmaktadır.

Şekil 1:
Teknolojik anneler web sitesinin ana sayfası

<http://teknolojikanneler.com/>

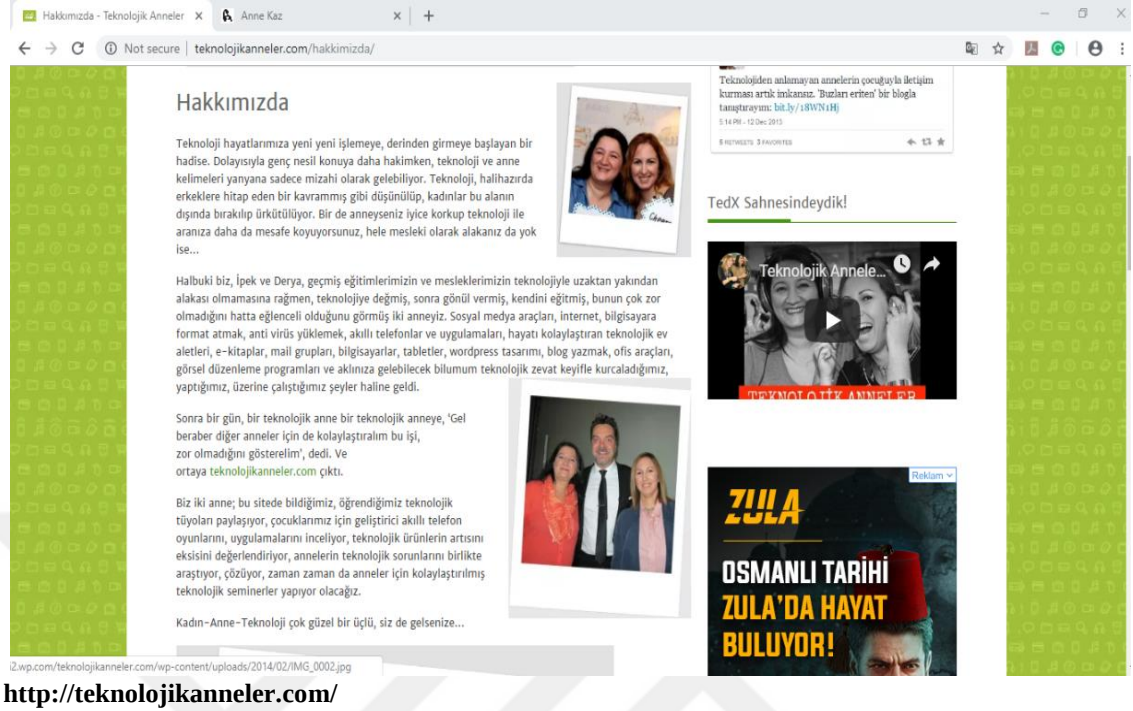
Teknolojik anneler bloğu, iki yazarın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. İki anne ve aynı zamanda arkadaş, geleneksel annelik rollerinden memnun olmayışları ile kendilerini teknoloji kullanımında eksik bulduklarından dolayı bir tepki olarak teknolojik anneler blogunu oluşturmuşlardır. Annelik sürecinde annelik dışında başka aktivitelere zaman ayırarak kendi kişisel gelişiminde katkıda bulunmaya kararlı olarak görülebilirler. Bu karar annelerin istedikleri işte başarılı olabileceklerinin bir kanıtı olarak blogger annelerden ortaya çıkmaktadır. Anneliğin keyifli ve başa çıkılabilir vurgusu ve annelere yalnız değilsiniz yaklaşımı da blogun çekicilik unsurlarındadır.

Bloğun içeriğinde ki bütün bölümlerin başında ‘tekno’ kelimesi kullanılmıştır. ‘Tekno’ kelimesinin yoğun kullanımının açıklaması ‘tekno anneler’, ‘hakkımızda’ bölümünde

bulunabilir. Bu bölümde, bloğun yazarları Derya Devrikli ve İpek Süer bu seçimin kadınların hakkında teknoloji ile bağlantılı olan kalıpyargıları kırmak için yaptıklarını açıklamasını vermişlerdir. Onlar teknolojinin kullanımı kolay ve eğlenceli olduğunu iddiasında bulunmaktadır. Böylece sosyal medya araçları, internet, bilgisayara format atmak, anti virüs yüklemek, akıllı telefonlar ve uygulamaları, hayatı kolaylaştıran teknolojik ev aletleri, e-kitaplar, mail grupları, bilgisayarlar, tabletler, wordpress tasarımı, blog yazmak eylemi, ofis araçları, görsel düzenleme programları ve aklınıza gelebilecek bütün teknolojik araçlar onların keyif aldığı işler arasında girip bu bilgileri diğer annelerle paylaşmak üzere bu bloğu kurmuşlardır. Açıklaması bu bölümde olan nedenlerin incelemesi yapıldığında aslında bu durumun arkasında bloğun yazarları bloglarını kurmadan önce teknoloji kullanımında zorluk yaşadıkları sonucu çıkarılabilir. Bir tepki niteliğinde var olan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla başa çıkma yolu olarak yorumlanabilir. Genel olarak teknolojinin kullanımında erkeklerin daha başarılı olduklarına dair genel geçer bilginin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Böylece aile ve çevre tarafından erkekler bu konularda daha çok yönlendirilip daha çok destek görmektedir. Bu bloğun yazarları kalıp yargıların tersini kanıtlamak için kendilerini bu konuda geliştirip annelerin başarabileceklerini göstermektedirler. Aynı zamanda da sadece kendileri değil diğer annelerle de bilgi paylaşımı yaparak destek vermektedirler. Yardımcı ve bilgilendirici olan seminerlerin taraflarında düzenlendiği bilgisi blogda görülebilmektedir.

İpek ve Derya anneler tarafından, iddialı bir cümle olarak ‘‘Kadın-Anne-Teknoloji çok güzel bir üçlü, siz de gelsenize...’’ifadesi diğer blog takipçisi annelere de teknoloji kullanımında davet sunmaktadır. Bu davet de açık bir şekilde yapılarak, annelerin destek duydukları konularda yardım alabilecekleri uzanan bir el niteliğinde kendi desteklerini sunmaktadırlar. Desteklerinden biri de yeni blog yazmak isteyen ve blog yazılımında tecrübesi olmayan annelere seminer desteği olmasıdır. Blogger anneler seminer düzenlemesiyle bloğun amacını ortaya çıkarmaktadır. Hakkımızda bölümünde detaylı bir şekilde kendilerinden bahseden blogger anneler bu bölümü kendilerini tanıtmak üzere fotoğraflarla da zenginleştirmişlerdir.

Şekil 2: Teknolojik anneler hakkımızda bölümü

Blogta ayrıca 'Tekno kategoriler' bölümü de bulunmaktadır. 'Tekno kategoriler' bölümünde, kültür, sanat, eğlence, kitap, fotoğraf, müzik gibi bölümler yer almaktadır. Bu bölümler de anneleri ilgilendirecek olan konuların yer aldığı söylenebilir. Örneğin, anne-çocuk sinemaları, çocuk tiyatro oyunları, çocuklara özel vizyonda ki filmler, çocuklara özel oyun uygulamaları, güvenli video siteleri, fuar bilgilendirmeleri ve bunun gibi birçok uygulama vardır. Belirli konuların blogun içerisinde yer almanın nedenlerinden biri takipçi kitlesine ulaşmaktır. Söz konusu blog, anneleri ve hedef belirlediği teknoloji ile ilgili bilgi ve destek isteyen anneleri seçmiştir. Blogun genel olarak ilerleyişi de bu ilk belirlenen kitleye göre şekillenmiştir. Bu bölüm ile annelerin çocuk bakımı ile ilgilenmelerinin yanısıra kendileri için söz konusu olabilecek aktiviteler ve kültür sanat etkinliklerine katılımlarının da düşünüldüğü ve önemsendiğine dair bir yaklaşım sergilenmektedir.

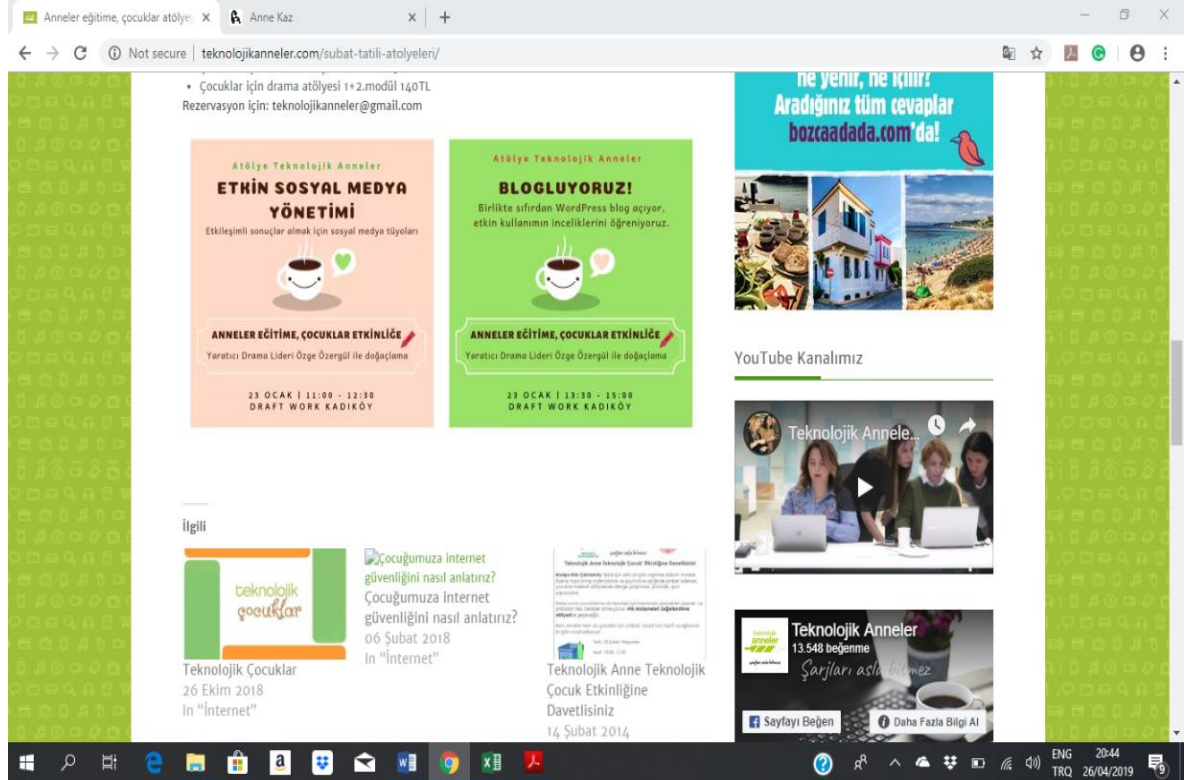
Fotoğraf kısmında, annelerin nasıl fotoğraf düzeltmesi yapabileceklerine, ne tür uygulamalar kullanabileceklerine, bunun dışında başarılı paylaşımların nasıl yapıldığına dair bilgiler yer almaktadır. Burada günümüzün en yoğun uğraşlarından sayılabileceğimiz sosyal medya ve teknolojinin kullanımı ortaya çıkmaktadır. Yoğun sosyal medya kullanımı görülen bu dönemde isteklerin de fotoğraf çekip paylaşmak olduğundan dolayı blogger anneler bu konu hakkında bilgi vermektedirler. Aynı zamanda paylaşımların

başarılı olup olmaması önemli bir unsur oluşuyla bu konu üzerinde de açıklama vererek blog yazarları bu konuyu ele almışlardır. Bunun arkasında kendilerinin de geçtiği süreçler görülmektedir. İlk blog yazılımına başlamadan önce bu konu hakkında bilgisi olmayan iki genç anne bir süre sonra blog yazılımını profesyonel bir şekilde yürütmektedirler.

Genel olarak blog takipçilerin de ilgisini çeken kitap tanıtımları, kitap fuar bilgilendirmeleri, uygulamalar, internet ve sosyal medya hakkında çok geniş ve kapsamlı bilgiler vermektedirler. Bu bölümlerin özellikle seçilmesinin ardından annelerin ilgi alanlarından bahsederek beklentilerini karşılamaktır. Böylece tartışmasız kendilerinde sadık bir takipçi kitlesine ulaşmak mümkündür ve bu konu blogger anneler için özel bir anlam ve önem taşımaktadır. Konu başlıklarını incelediğinde bloğun takipçileri genel olarak teknoloji hakkında konulardan ilgilenen takipçilerden oluştuğunu görülebilmektedir. Birbiriyle bağlantılı bir biçimde yazılar takipçilerin isteklerini ve beklentilerini sağlamaktadır.

Bloğun en ilgi çekici bölümü, ‘tekno eğitimler’ bölümü olarak belirlenebilir. Bloğun bu bölümünde blog yazarları, kadınlara ve annelere yönelik, hakkımızda bölümünde yaptıkları daveti gerçekleştirmek üzere atölye davetleri yapmaktadırlar.

Şekil 3:
Teknolojik anneler web sitesinin seminer davetiyeleri

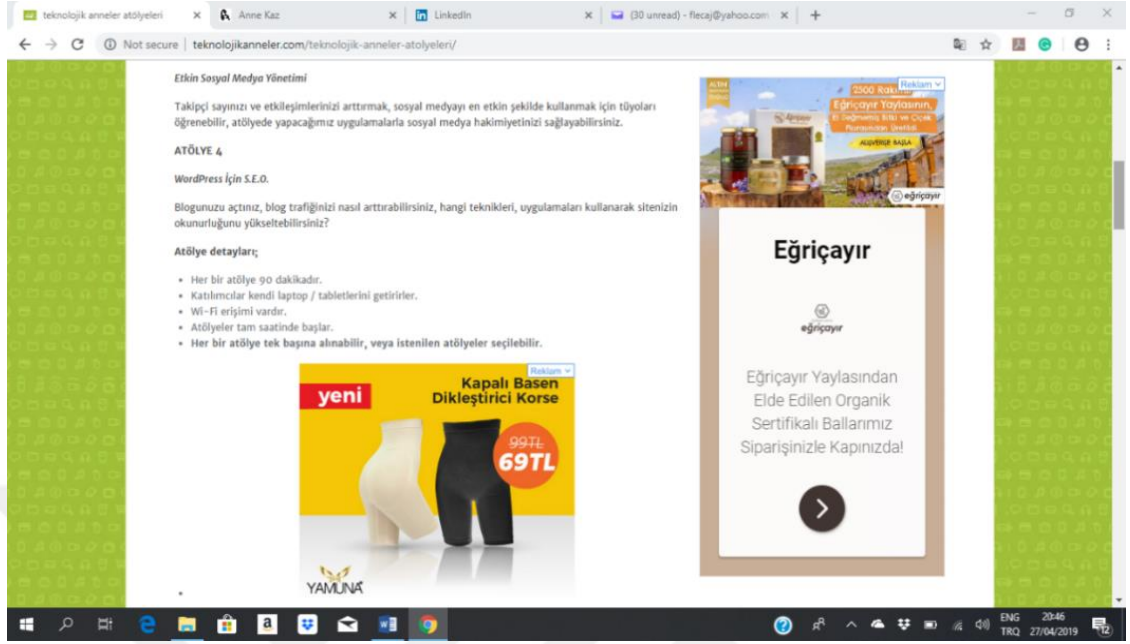
<http://teknolojikanneler.com/>

‘Tekno çocuk’ bölümü ise çocuklar hakkında geniş kapsamlı konular içermektedir. Genel olarak güncel konular seçilmiş olup bu konular hakkında yazılmıştır. Bazı konular çocukların eğitimi hakkına, bazı konular ise çocuklar hakkında internet ve teknoloji kullanımında risk faktörleri içeren paylaşımlardan, oyunlardan vb. yazılardan oluşmaktadır. Böylece anneleri bilgilendirip bu konularda destek sağlamaktadırlar. Bu bölüm, çocukları ve teknolojiyi birleştirerek bu bloğu anne blog grubuna uygun yapar. Annelerin çocukları hakkında merak ettikleri konuların içinde teknoloji hakkında konular da yer almaktadır. Geniş kapsamlı olan teknoloji her zaman çocukların kullanma şeklinde anneler için özel ve önemli olacaktır. Bu durumda teknolojik anneler blog yazarları, annelere önemli bir destek sağlayarak çocukların teknolojiyi kullanım imkanlarından ve zararlarından bilgi vererek annelerden beğenilen blogların içinde yer almaya başarmışlardır.

Bloğu incelerken, sağ köşesinde reklam içerikli paylaşımlar görülebilir. Bu da bloğun takipçi sayısında ki başarı nedeniyle bu bloğun reklamcılarının gözdesi olmaya başladığının göstergesi olmaktadır. Bloglar için bu tür bir destek çok önemli olup blogger annelere de maddi destek sağlamaktadır. Blogger annelerin maddi desteği olan reklamlar, bu blogların kaçınılmaz ve önemli olan paylaşımlardan sayılabilmektedir. Reklamlar bu blogların ortak noktası olarak bloğa ve blogger annelere destek olarak görülebilir. Bu reklamların içerikleri, genel olarak kadınların ve annelerin ilgi alanı olunabilecek ürünlerin reklamlarını göstermektedir.

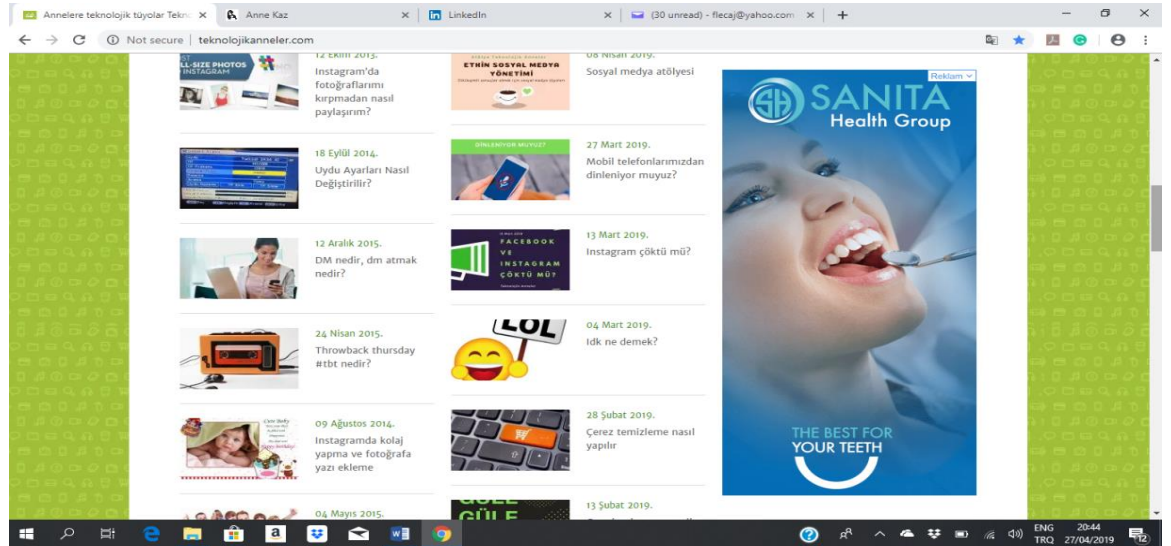
Bloğu incelerken rastlanılan reklamlar, bal reklamı, korse-giyim reklamı, diş sağlığı reklamı ve çocuklar için doğum günü kutlaması gibi malzeme reklamı örnekleri görülmektedir.

Şekil 4:
Teknolojik Anneler web sitesi reklam içerikli paylaşım

<http://teknolojikanneler.com/>

Şekil 5:
Teknolojik Anneler web sitesi reklam içerikli paylaşım

<http://teknolojikanneler.com/>

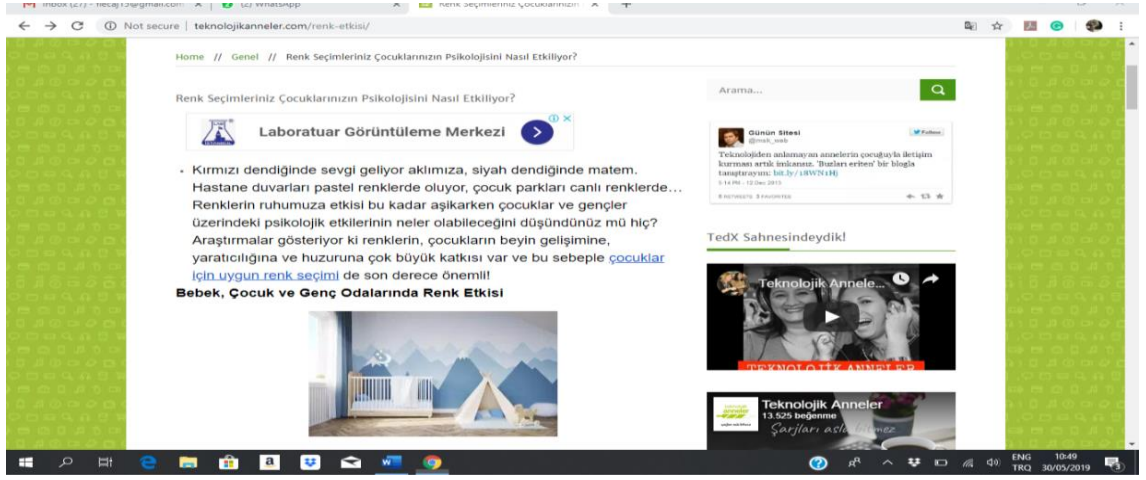
Bloğun içeriği yanı sıra yazıların de analizi yapılmıştır. Bloğun sahibi blogger anneler tanıyabilmek için öncelikle ‘hakkımızda’ bölümünden incelemeye başlanmıştır. Bu bölümde blogger annelerin kullandığı dil, gayri resmi ve samimiyet notaları içeren bir dil yapısına sahiptir. Söz konusu blogger annelerin mütevazilikle kendilerini tanıtırken blog

yazmaya başlamadan önce bu konu hakkında bilgileri olmadığını bilgisini vermektedirler. Yine bu bilginin üzerinde, diğer annelere de motivasyon olacak şekilde başarının yolu zor olmadığını ve kadınların başarabileceklerinden bahsetmektedirler. Bu blogun diğer yazılarında da samimi yazı şekli görülmektedir. Bu samimiyet blogger annelerin ve blog takipçilerin arasında özel bir bağ oluşturur ve aralarında aidiyet duygusunun bir parçası olur. Bu tür bir dil seçimi bilerek yapılmış olup takipçilerin güvenini kazanarak üzerlerinde daha etkili olabilmelerini hedef belirlemiştir.

Teknolojik anneler blogunda yazarlar farklı konular seçip konuya bağlı yorum, analiz veya bilgi verilmektedir. Detaylı bir şekilde yorumlanan bu konular annelere bilgi niteliğini taşıyarak destek olurlar. Gözlemlere göre bu bilgilerin genel olarak bilimsel bir dayanağı olmadığından eleştirilebilir. Konu seçimi ise sadece annelerin merak ettiği ve ilgi gösterdiği konular değil biraz da reklam isteklerine göre şekillendiğini söylenebilir. Bunun nedeni ise konu hakkında yazı yazılırken aynı zamanda konuyla ilgili bir şekilde ilgili olan diğer web siteleriyle bağlantı kurarak, reklamı yapılan olayın veya ürünün blog takipçi annelerle paylaşılmaktadır.

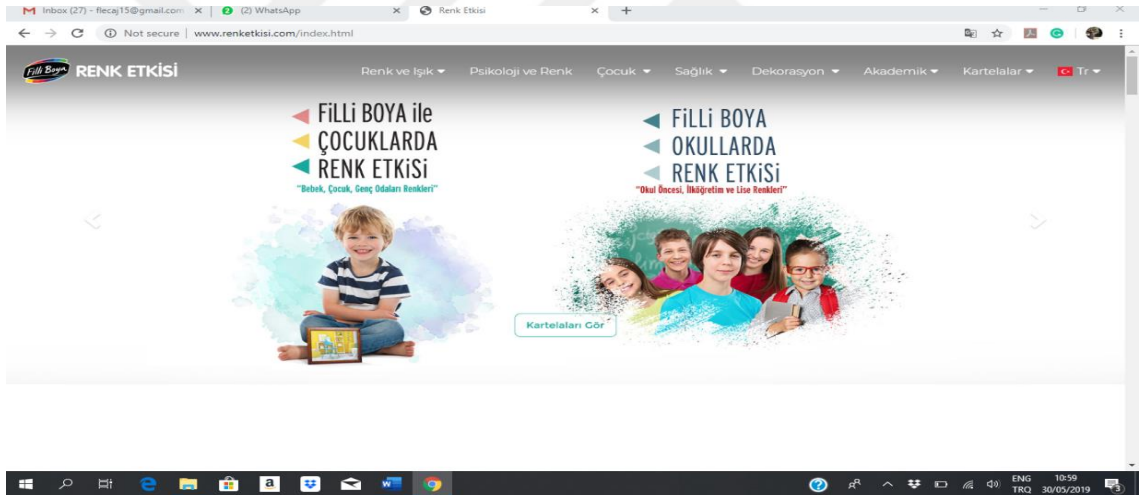
Bloglar için özel bir durum olan reklam konusu da teknolojik anneler blogunda görülmektedir. Bu durumlarda yazıların özellikle alışveriş kuponları üzerinden yazıldığını ve bilgi verildiğini görülmektedir. Reklamlar sadece belli ürünlerin reklamı olarak değil, tiyatro oyunların, sinemaların, kitapların, olayların, ürünlerin, teknolojik aletlerin ve teknolojik uygulamaların, eğitim kurumlarının reklamlarını içermektedir. Kısa bir analiz yapıldığında geniş reklam çeşitliliğinin arkasında yine kazanç elde etmek üzere daha geniş bir piyasaya açık olmak nedeni yatmaktadır. Ürün ve hizmetlerin çeşitliliği ve çoğunluğu reklam imkânlarında da çeşitlilik ve çoğunluk sağlamaktadır. Bu durum blogger annelere de reklamların ekonomik katkısında daha yüksek kazanç miktarları sağlamaktadır ve bununla birlikte yazılan konu çeşitliliğini de artmaktadır.

Şekil 6:
Teknolojik Anneler Reklam İçeren Bağlantılı Paylaşımı

<http://teknolojikanneler.com/>

Şekil 7:
Teknolojik Anneler- Reklam İçerikli Bağlantının Ana Sayfası

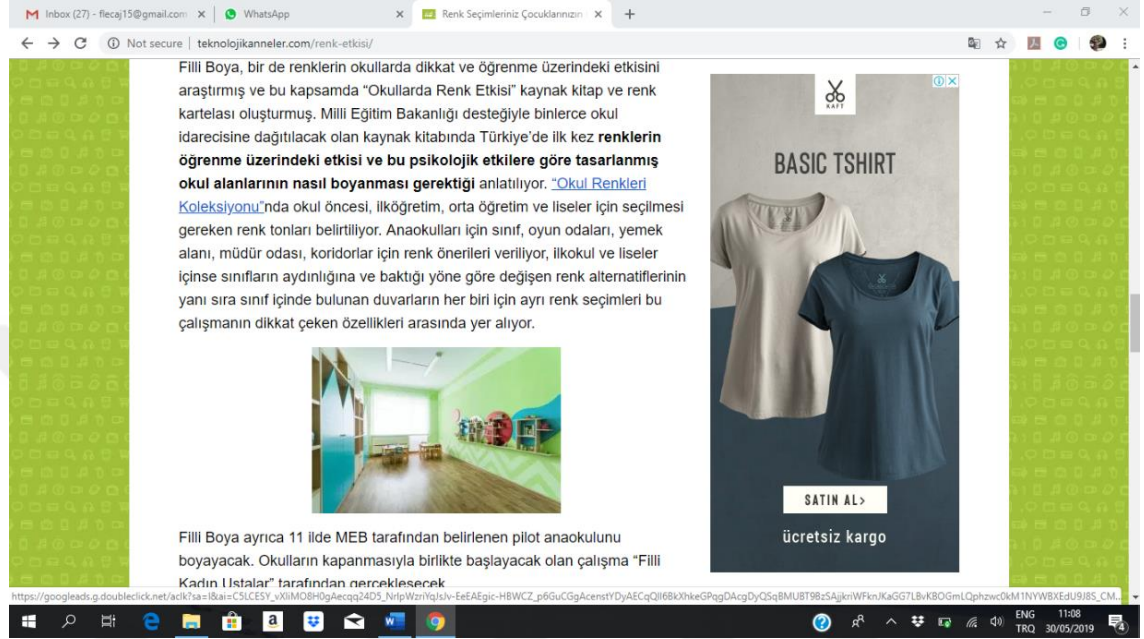

<http://teknolojikanneler.com/>

Örnek olarak seçilen paylaşımda blogger anneler çocuklarda renklerin etkileri hakkında yazı paylaşımında bulunmuşlar. Konusu geçen bu renklerin etkilerinden bahsederek de bağlantı(link) bırakarak yeni bir sayfaya geçiş sağlanmıştır. Söz konusu web sitesi bir boya markasının reklamını yapan site olup bu boyaların reklamı gerçekleştirilmiştir. Böyle bir yazının paylaşımı boya markasının reklam teklifi arkasından yapıldığını ön görülebilir. Annelerin çocukları hakkında en iyisini isteyerek ev dekorasyonu planlamaları dahil çocukları göz önünde bulundurarak yapmaktadırlar. Böylece çocukları için en iyisini isteyen annelere ve ailelere boya satmanın en iyi yönü renklerin çocukların üzerinde etkileri olduğunu inandırmaktan geçer. Bu yazının uzman tarafından

desteklenmesi konuyu daha inandırıcı yapıp daha değerli bir konumda taşır. Aynı reklam tarzı teknolojik anne blogun diğer paylaşımlarında da devam etmektedir.

Şekil 8:
Teknolojik Anne Reklam İçerikli Paylaşım

<http://teknolojikanneler.com/>

Bu blogda yer alan ikinci reklam türü ise dışardan bloğu seçip Google Ads yoluyla verilen reklam türünü oluşturmaktadır. Genel olarak bu reklamlar blogların ziyaretçilerinde uygun bir biçimde seçilir. Örneğin annelere yönelik bir blogda annelerin ilgileneceği ürünler ve hizmetlerin reklamı yapılır. Blog yazarları başarılı olmanın önemini söz konusu bu reklamların kendilerine blog seçmeye gelince anlam kazanır. Genel olarak başarılı ve çok takipçisi olan bloglar bu tür reklamların hedefi olur ve Google Ads bu reklam verilecek blogları seçer. Bu bağlamda blogger anneler dikkatli bir şekilde başarılı bir blog peşinde olurlar.

Bu blogun bir özelliği yazarların genel olarak annelere sağladıkları destek teknolojik uygulamalar ve ürünler hakkındadır. Bunun özel bir nedeni de kendilerinin blog yazılımına başlamadan önce bu konuda ve teknoloji kullanımında eksik oluşlarıdır. Böylece bu durumu kabul edilmesinin gerekmediğini ve her zaman gelişim ve yeniliklere yer verilmesi gerektiğini göstermektedirler. Her ne kadar ilk bakışta teknolojinin annelerle ki bağlantısı görülmezse de aslında annelerin hâkim olmaları gerektiği konular içermektedir. En önemlisi de çocukların üzerinde ki teknolojinin etkileri ve bazen de

onların teknolojik uygulamaları kullanarak maruz kaldıkları durumları annelerle paylaşarak bilgi ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirmektedirler. Söz konusu bloğun yazarları da özellikle bu nedenle bu konuları seçip kendi blogların içeriğini ve tarzını buna göre şekillendirmişlerdir.

4.6. Blog İncelemesi: <http://www.annekaz.com/>

4.6.1. Betimsel Analizi

AnneKaz bloğu, incelemek üzere seçilen bloglardan biridir. AnneKaz bloğun ana sayfasına giriş yapıldığında sol üst kenarında bloğun ismi ‘AnneKaz’ ve altında blogger yazarı hakkında bir açıklama niteliğinde olan ‘‘üç çocuklu bir hayat yolcusu’’ cümlesi bulunmaktadır. Anne kaz ismi arkasında kazların kuş türü olarak eşlerine ve yavrularına sadık ve sevgi dolu oluşu yatmaktadır. Böylece blogger anne kendini açıklayan bir özelliğini dile getirmiştir. Diğer açıklayıcı olan cümlesinde ise üç çocuk anne oluşunu açıklamaktadır. Kendisi hakkına böyle özel bilgilerin hemen yanında da bir mutfak dekorasyon şirketin reklamı bulunmaktadır. Burada reklamı yapılan şirketin başköşede yerleşmesiyle bloğun başarısını ortaya çıkartmaktadır. Bloğun ana sayfasında yer almanın bloğu ziyaret eden takipçilerin çoğuna ulaşmak demektir. Devamında da tarih sırasına göre son paylaşımlar yer almaktadır.

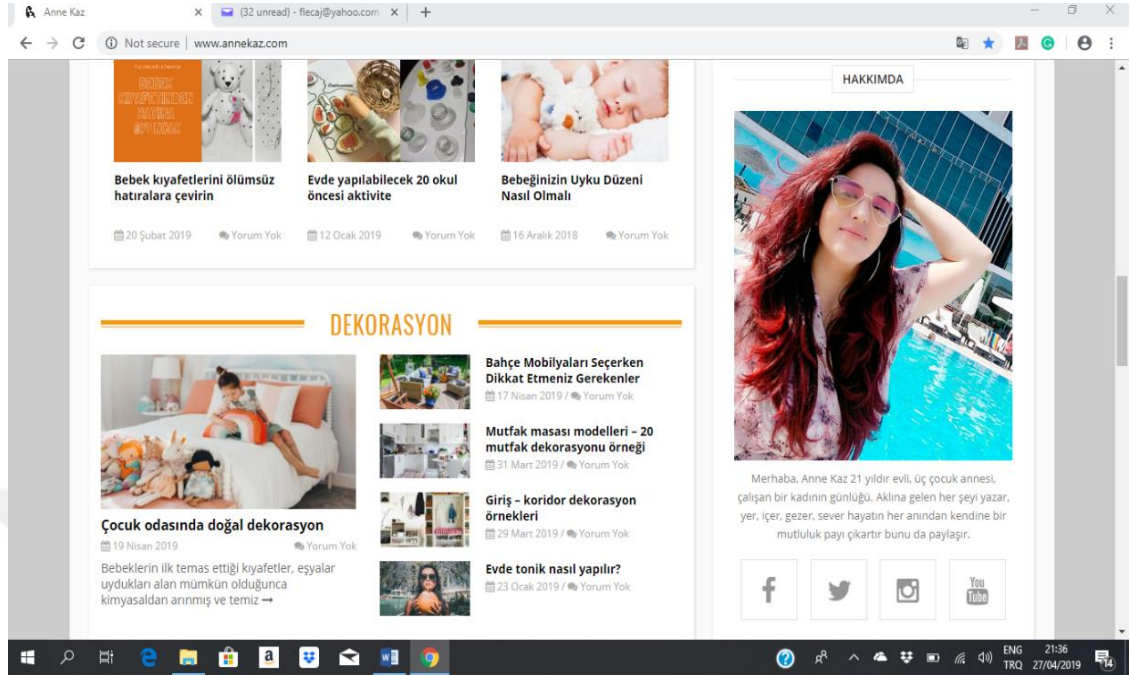
Şekil 9:
Anne Kaz web sitesinin ana sayfası

<http://www.annekaz.com/>

AnneKaz bloğun blogger annesi 'hakkımda' bölümüne çok önem vermeyip kendisini tanıttak sadece birkaç cümle kurmuştur. İsmi bile paylaşmayan blogger yazarı hakkında 21 yıldır evli olup, üç çocuklu anne olduğunun dışında özel bilgileri bulunmamaktadır. Bu kapsamda AnneKaz bloğun yazarı hakkında kendisinin özel alanında inmeyerek blog yazımı gerçekleştirdiğini bilgisine ulaşılmaktadır. 'Hakkımda' bölümünde direk bağlantı sayesinde AnneKaz blogger yazarın diğer sosyal medya hesaplarına bağlanmak da oldukça kolay bir eylem olarak ön planda olmaktadır. Bağlantı vererek kolay ulaşılabilirlik sağlayan blogger anne diğer sosyal medya uygulamalarında da aktif bir kullanıcı oluşunu öne sürmektedir. Bu durum takipçilerine diğer hesaplarını takip edebilme kolaylığı sağlamaktadır ve elbette aralarında ki ilişkiyi de güçlendirmektedir. Böyle bir durumda takipçiler blogger yazar ile ilişkisinde yakınlık hissi oluşturarak aynı ailenin bir parçası olma duygusunun doğuşu olarak görülebilir. Sadece takipçileri ile yakınlık ve aidiyet duygusu değil aynı zamanda kendisine diğer sosyal medya hesaplarında takipçi sayısında yükseliş olması için yapılan bir eylem olarak görülebilir.

Şekil 10:
Anne Kaz web sitesinin yazarın fotoğrafı

<http://www.annekaz.com/>

Blogger annenin, yazmak üzere seçtiği başlıklar genel, güzellik, moda, sağlık, dekorasyon, çocuklar ve kendi tariflerinden oluşmaktadır. Özellikle bu konuların seçimi zor olmayışıyla birlikte genel olarak kadınların ve bazı konular annelerin ilgi alanlarını içermektedir. Bloğun ‘genel’ bölümüne bakıldığında alışveriş, Ankara, etkiler tepkiler, evlilik, ilginç, kadın, magazin, pratik bilgiler ve sosyal sorumluluk alt başlıklar yer almaktadır. Bu başlıkların bir kısmı genelde görülen başlıklardan farklı olarak bu bloğun ilgi çekici başlıklar arasında yer almaktadırlar. ‘Ankara’ bölümünde, Ankara’da güncel olan ve o bölgeye özel konular yer almaktadır. Elbette ki böyle bir başlığın seçimi rastgele olmayıp AnneKaz blogger anneden yerel kendi bölgesinde olayları bloğunda incelemek ve yazmak üzere kurulan bir bölümdür. Bunun nedeni sorgulandığında reklam niteliğinde, genellikle yeni restoranların açılışı, tanıtımı, workshoplar gibi konular öne çıkmaktadır.

‘Etkiler tepkiler’ bölümü, konu yelpazesi olarak çok geniş ve çeşitli oluşuyla göze çarpmaktadır. Siyaset, spor, indirimler, ev işleri, insanlar arası ilişkiler, yardım severlik gibi konular içermektedir. Bu bölümde konu karışıklığı dikkat çekmektedir yine de zenginliği açısından da ön planda olmaktadır. Her ne kadar da konu yelpazesi geniş olsa da yine de anneleri ilgilendiren konu dâhilinde olan başlıklar altında oluşmaktadır. Yine

annelere destek olarak annelik süreçlerinde ve anne olan kadınları ilgilendiren konular özellikle seçilmiştir. Elbette bazı başlıklar sağlık ve çocuklar gibi anneler tarafından daha çok destek görüp ilgi çekici olmaktadır. Bunun nedeni de doğrudan annelere açıklayıcı olup annelik süreçlerini de daha kolay bir şekilde geçirmeleri üzerinde destek olmalarıdır. Bu konuları seçen bir anne bloğu, bu blog türünde başarı elde edecektir ve kendi blog başarısından yararlanıp reklam kazanacaktır. Bu nedenle blog yazarları konularını anne takipçileri içinde en ilgi çekecek olan konular olarak belirlemektedir. Özellikle ilgi çeken başlıkların yanı sıra diğer başlıklar ise ikinci planda olduğu söylenebilir ama her şekilde bloğu zenginleştirecek bir biçimde olmaktadır.

Bu bloğun başka önemli bir başlığı da alışveriş başlığıdır. Bu başlık altında hem annelerin merak ettiği konular hakkında bilgi hem de özel bir alan belirleyerek reklam içerikli paylaşımlara yer verilmektedir. Bu bölümde annelere bağlantı (link) yoluyla, indirimlere, çocuk ürünlerin tanıtımına ve güzellik ürünlerin de açıklamasını yaparak destek verilmektedir. Yine reklamı yapılan ürünlerin kadınların ilgi alanlarını kapsayarak takipçi kitlesini mutlu etmek üzere bir uğraş gözlemlenmektedir. İhtiyaçları karşılanacağı ürünlerin tanıtımını yaparak bunların üzerinde bağlantı (link) kurarak ürünlere rahatça ulaşabilme imkânı sunmaktadır.

Takipçi annelerin bilgiye ihtiyaç duydukları ürünler hakkında cevap alabilmeleri her en kadar reklam içerse de bu bölümü beğenemeye yol açmaktadır. Kritik bir gözle bakılacak olursa, bunun gibi paylaşımların blogların sürekli olan bir parçası oluşuyla genel olarak bütün paylaşımları sorgulamaya yol açabilir. Sadece reklam amaçlı olup ürünler hakkında yorumların ve düşüncelerin gerçekliliğinden de şüphe duyulabilir. Bu husus blog yazarları olan annelerin bu durumu dikkate alarak davranmaları gerektiğinin bir göstergesidir. Yazıların hepsinin reklam amaçlı yazılmış olma ihtimali blogger ve blog takipçi arasında güvensizlik yaratacaktır. Blogger annelerin bu konuda dengeleri koruma çabasında olduklarını da gözlemlenmiştir.

Şekil 11:
Anne Kaz web sitesinin sosyal sorumluluk paylaşımı.

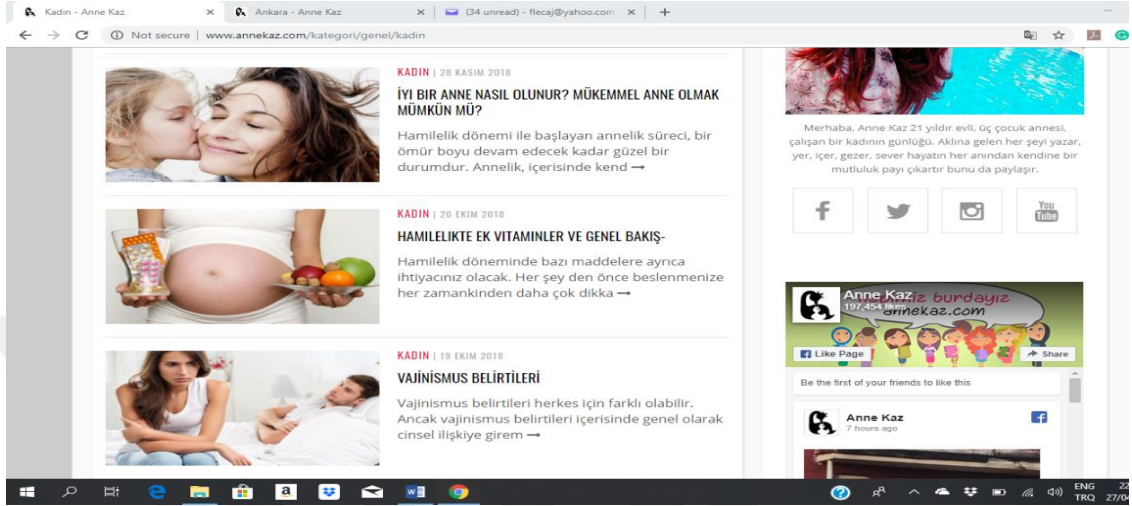
<http://www.annekaz.com/>

AnneKaz blogunda yer alan sosyal sorumluluk ile ilgili olan paylaşımında Afrika için para toplamak üzere gerçekleşen etkinliği göstermektedir. Fotoğrafta açlık sınırını geçmiş olan anne ve çocuğu yer almaktadır. Bu tür bir paylaşım hem blogger annenin iyi niyetinin göstergesi hem de insanların vicdanının uyandırılmasının bir aracı olarak görülebilir. Ayrıca bu tür bir paylaşım sosyal sorumluluk göstergesi olarak da okunabilir. Benzer paylaşımların bloglarda bulunması anneler ve okuyucuların kendilerinden hariç diğer ihtiyaç sahibi olan üçüncü kişiler ile de etkileşim halinde olmalarını sağlar. Böylelikle hem blogger annenin hem de takipçilerin duygusal anlamda kendilerinin tatmin edilmesine neden olunur.

‘Evlilik ve kadın’ bölümleri, genel olarak bilgilendirme yazıları içermektedir. ‘evlilik’ bölümünde aile içi iletişim, mutluluk gibi konular yer almaktadır. Böyle bir bölümün var olması kadınların bu tür konularda genelde destek ve danışma ihtiyacının bir ürünüdür. Yazıların ne kadar profesyonel oldukları tartışmaya açık bir konu olarak belirlenebilir ama blogger annenin amacı yeni annelere destek olmaktır. ‘Kadın’ bölümünde ise sadece kadınlara özel olan sorunlar ve kadınların ilgisini çekecek olan konuları içermektedir. Güzellik ve alışveriş bölümleri sorumluluk gerektiren konular olmasalar da sağlık bölümü önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Bu tür konularda yeni annelerin bloglara danışarak alacakları kararlar doğru olmayıp blogger anneler için dikkatli olunacak bir bölüm temsil

etmektedir. Genel olarak bu bölümlerin takipçi annelerin isteği olarak ortaya çıktığını tahmin edilebilir. Sağlık konuları önemli olup annelerin değer verdiği konuların içerisinde girerler.

Şekil 12:
Anne Kaz web sitesinin konu başlıkları ve yazıları.

<http://www.annekaz.com/>

‘Güzellik’ üst bölümü tıklandığında, belli bir markanın kozmetik ürünlerin reklamı görülmektedir. Daha doğrusu, bir katalog reklamı olan bu bölüm hem alışveriş imkânı sunmakta hem de üyelik ve satış üzerinde blog okurlarına teklifte bulunmaktadır. Bu tür reklam içerikli paylaşımlarda marka kendi ürünlerinin reklamını yapabilmek üzere bir blog belirlerler ve bu blog üzerinde markalarının reklamını sürekli olacak şekilde yapmaktadırlar.

Bu markalar hakkında paylaşım yapılır ve bağlantı bırakılarak ulaşılması kolay olur. Bu örnekteki paylaşım ve reklam türü aynı zamanda blog takipçi anneleri de birlikte çalışmaya davetin sonucunda blogger anne ile bağında bir etken olarak görülebilir. Bunun sonucunda hem kendi kazancını sağlayan blogger anne diğer annelere de kazanç imkânı sunmaktadır.

Şekil 13:
Anne Kaz web sitesinin reklam içerikli paylaşımı

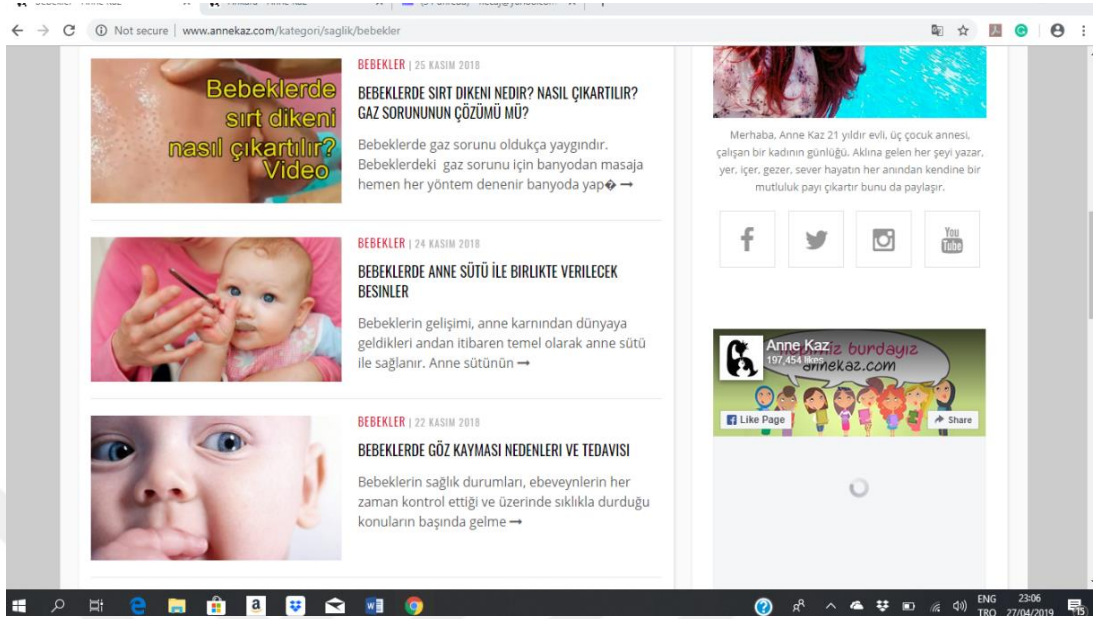

<http://www.annekaz.com/>

‘Sağlık’ bölümü, annelerin en çok tercih ettikleri konulardan oluşmaktadır. Bu bölümde bebekler ve hamilelik üzerinde yazılar yer almaktadır. Bu yazılar çeşit konusunda oldukça zengin içeriklere sahiptir. Bebeklik döneminde hastalıklar, bebekler için doğru besinler, pişik, prematüre bebekler ve bakımı, egzama, uyku düzeni gibi en basit konulardan en ciddi konulara kadar yazılar bulunmaktadır.

Aynı durum hamilelik bölümü için de geçerlidir. Evdeki alternatif araçlarla hamilelik testinden başlayarak, hamile kalmak için yapılması gerekenler, hamilelik süresince spor, kısırlık, hamileliğin hatıraları saklanması gibi konulara değinilmektedir. Bu konular tartışmasız yeni anne adayların en çok merak ettiği konulardandır. Bu blogda bu tür konuların yüksek sayıda bulunması dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bahsedilen blogger anne ve yeni anne ilişkisi ve aralarında ki desteğin en çok görülen nokta olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 14:
Anne Kaz web sitesinin bebek bakımı hakkında yazıları

<http://www.annekaz.com/>

‘Çocuk’ bölümü yine çocuklar hakkında epey konuya değinmiş olup konu hakkında çeşitli bilgiler içermekte ve anneleri tatmin edici öğütlerde bulunmaktadır. Oyun, okul, etkinlikler, ergenlik gibi konulara değinmektedir. Konu başlığına göre ve konun içeriğinde göre hitap edilen çocuk yaş grubu farklılık göstermektedir. Fakat genel olarak sağlık konuları bebeklik döneminde ki çocukları kapsamaktadır. Bunun nedeni ise bu dönemde çocukların, aşı, pişik, diş çıkartma gibi sürekli değişen ve destek ihtiyacı olan dönemlerden geçmesidir. Bu konular yine bazı yazıların içeriğinde reklam ve bahsedilen ürüne yönlendirmek durumu söz konusudur. Lakin reklam söz konusu olunca aslında açık bir şekilde sürekli tanıtım yapan reklam köşesi bu blogun da içerisinde bulunmaktadır. Söz konusu reklamlar, yine moda, ürün tanıtımı, sağlık, beslenme gibi ürünleri tanıtılmaktadır.

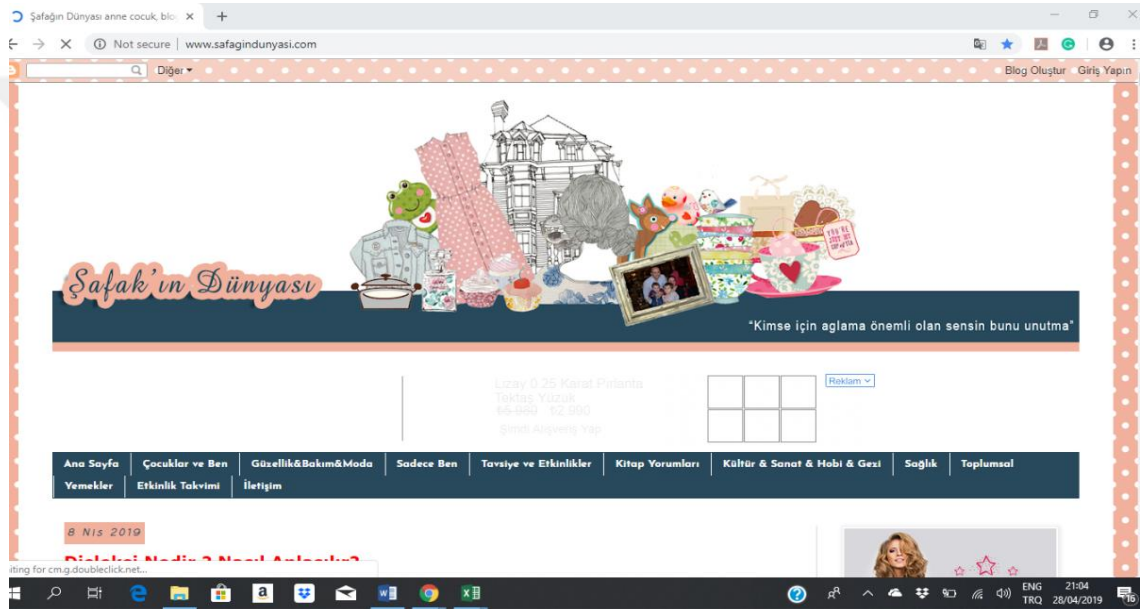
Bu blog, içerik olarak daha zengin olup, daha çok soruya yanıt verme çabasıdır. Sürekli güncel olarak yeni konuların eklendiğini vurgulamak gerekmektedir. Söz konusu blogda, yazıların çeşitliliğinden bahsedilmektedir. Bu yazıların konusuna göre de yazı analizi yapıldığında farklı dil yapılarının kullanıldığı belirtilebilir. Moda, dekorasyon, oyun, tarifler, gibi konularda daha samimi bir dil kullanılmış olup blog takipçilerine daha samimi bir biçimde bilgi verilmiştir. Sağlık, kişiler arası ilişki, yardım severlik konularında ise dilin seçimi biraz daha dikkat edilerek, profesyonel bir görünüm alınmaya

çalışılmıştır. Bu yazı tarzı seçimi rastgele olmayıp samimi şekilde yazıyı seçerken takipçileri yazara daha yakın hissettirmek gibi amaçlara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer tarafta sağlık gibi konularda daha profesyonel görünebilmek için yazı tarzının daha profesyonel oluşu dikkat çekmektedir.

4.7. Blog İncelemesi: <http://www.safagindunyasi.com>

4.7.1. Betimsel Analizi

Şekil 15:
Şafağın Dünyası web sitesinin ana sayfası

<http://www.safagindunyasi.com>

Analiz edilmek üzere olan üçüncü blog 'SafağınDünyası' bloğudur. Bu bloğun ana sayfasında ismini ve içerdiği konuların bir sembolü olan fotoğraf yer almaktadır. Sağ köşesinde mesaj içeren "kimse için ağlama önemli olan sensin bunu unutma" cümlesi yer almaktadır. Bu cümlenin blog takipçilerine pozitif duygular vermek için yazılmış olduğu söylenebilir. Söz konusu blog annelerin hayata daha olumlu bakmasını ve olumlu duygular beslemesini, dolayısıyla kişisel gelişim bağlamında hayattan daha fazla zevk alıp kendisiyle barışık anne figürü yönlendirmeleri taşımaktadır. Kadınların ve özellikle annelerin üzerinde kendileri hakkında ki düşüncelerini ve duygularını yükseltme amaçlı seçilmiştir. Böylece takipçilerine seslenerek üçüncü kişilerle kıyasla ilk sıraya kendilerini koymaları gerektiğini belirtir.

Bloğun diğer bloglara benzer, güzellik, bakım, moda, kültür, sanat, sağlık, yemek tarifleri, toplumsal konular, etkinlik takvimi gibi bölümleri içermektedir.

Bu blog yazarı ‘çocuklar ve ben’ ve ‘sadece ben’ olarak iki kişisel olan bölüme yer vermiştir. İçeriklerine bakıldığında, kendisi ve çocuklarıyla ilgili konuların söz konusu olduğunu gözlenmektedir. Kişisel paylaşımlar okurları ile bağlarını daha çok güçlendirmekte ve aidiyet duygusu üzerinde etkisini göstermektedir. Çocuklar ile ilgili bölümünde, çocukların okul hayatı, tatilleri, etkinlikleri sünnet merasimine kadar konular söz konusu. ‘Sadece ben’ bölümünde blog yazarı, kendi etkinliklerini, başarılarını tanıtmak ve paylaşmak üzere yazılar yazmıştır. Bu bölümde yazarın kendisi, çocuklarının ve eşinin de fotoğraflarını görmek mümkündür. Blogger anne özel hayatının büyük bir kısmını okurlarıyla paylaşmaktadır. Bu bloğun özelliği kişisel ve aile fotoğraflarının daha fazla sergilenmesi ve oradan bir beğeni kitlesi yaratılmasıdır. Blogger’ın amacı takipçileri blog yazarının evinin içinde hissettirilerek blog ile özel bir bağ kurmalarını sağlamaktır. Blog yazarı ile takipçileri arasında ki özel alan oldukça daraltılmıştır. Takipçilerle daha fazla samimiyet ve özel alandan doğrudan haberdar edilmesi bloğu diğerlerinden ayıran en temel özelliktir.

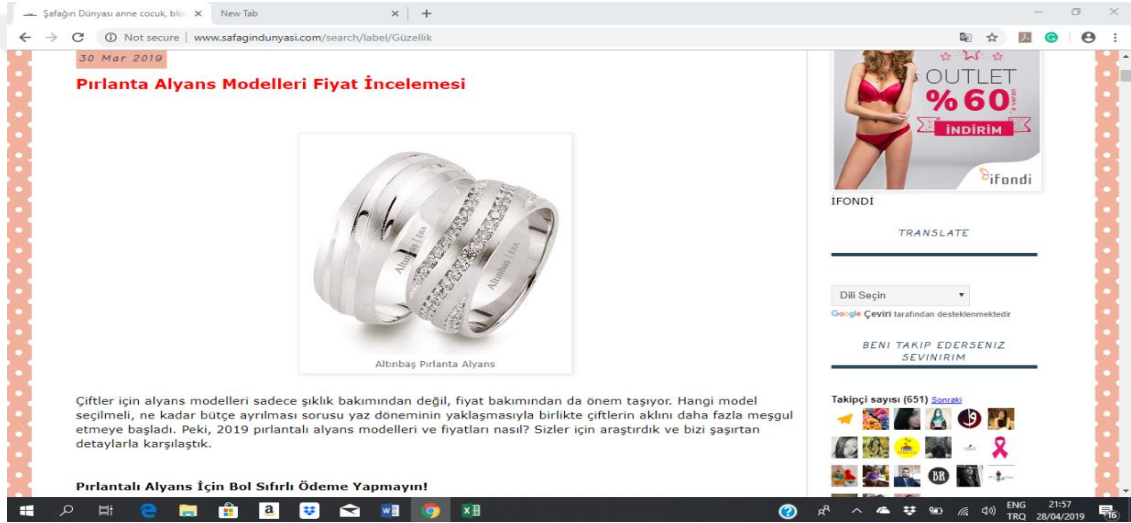
Şekil 16:
Şafağın Dünyası web sitesinin aile fotoğrafı

<http://www.safagindunyasi.com>

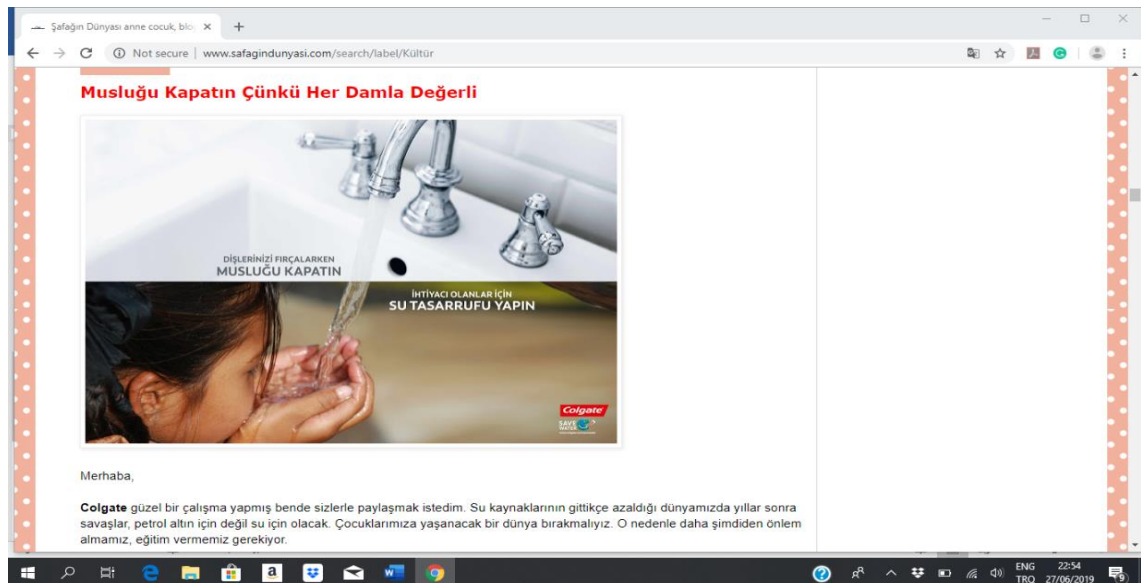
‘Güzellik bakım ve moda’ bölümü, giyim, güzellik, bakım, makyaj, takı gibi geniş bir kapsamda ki ürün ve hizmetlerin reklamı yapılan bir bölüm olarak belirlenebilir. Bu bölümün bütün yazılarında reklam içeriği söz konusu olduğundan bahsedilebilir. Kadınların ilgi gösterecekleri ürün ve hizmetler seçilerek ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde de oluşmuştur. Bu içerikler özellikle seçilerek ilgi toplama ve bağlantı (link) yoluyla doğrudan tüketici olacak takipçilere ulaşmaktadır. Örnek fotoğrafta alyans reklamını içeren paylaşımı seçilmiştir. Genel olarak takı, aksesuar gibi kadınların ilgilenebilecekleri ürünler seçilmiştir.

Şekil 17:
Şafağın Dünyası web sitesinin reklam içerikli paylaşımı

<http://www.safagindunyasi.com>

Şekil 18:
Şafağın Dünyası sosyal sorumluluk içerikli paylaşımı

<http://www.safagindunyasi.com>

Reklam içerikli yazıların örnekleme zengin ve çeşitlidir. Sosyal sorumluluk projesi ile karışık bir biçimde yapılan bu reklam örneğinde firmanın reklamı yapılarak aynı zamanda suyun öneminden ve tasarruf edilmesinin gerektiğinden de bahsedilmektedir. Burada blogger anne reklamının dışında aynı zamanda hassas davranarak takipçilerin beğenisini kazanmak çabasıdadır. Ayrıca israfa karşı ve toplumsal fayda noktasından tasarrufu öğütlemesi de çekicilik unsurlarından sayılabilir. Bu anlamda bloggerların evrensel genel geçer talepleri kullanmaları gerek sosyal hizmet unsurları taşıyan durumlarda gerekse ortak kabul gören davranışlara karşı hassasiyet taşıdıkları söylenebilir.

Şafağın dünyası bloğun blogger annesi kendisi hakkında detaylı bir şekilde bilgi vermemiştir fakat mail adresi paylaşılarak takipçileri için iletişim kapısı açık bırakılmıştır. Böyle bir yaklaşım yine blogger annenin diğer bloglarda olduğu gibi okurları ile olan ilişkisini güçlendirmektedir, çünkü aralarında aidiyet duygusunun oluşmasının en önemli etkeni olarak görülür. Blogger anneye istenildiğinde ulaşılır ve nitekim kendileri zaman zaman gelen maillere verdikleri cevaplarla ilgili yorumlarda bulunurlar. İletişime açık olduklarının ve platformlarının interaktif bir ortam olduğunu vurgulamaları da okurları ve takipçileri açısından güven verici olarak yorumlanabilir.

Bloğun analizi yapılırken, gerçek anlamda samimi bir dilin kullanıldığı görülmektedir. Yazar yazıların başında ‘Merhaba’ ile başlayıp okurlarına hitap etmektedir. Konuyu da çok samimi bir dilde açıklar. Yazıların büyük kısmında reklam içerikli, ürün tanıtımı ve hizmet tanıtımı yer almaktadır. Bağlantı (link) bırakarak bahsedilen konuya doğrudan bağlantı kurdurur. İletişim kısmında ise okurlarına, çok samimi bir şekilde onlar için maillerine kabul etmekte hazır olduğunu bahsetmektedir. Ayrıca okurların okumak istedikleri herhangi bir konu varsa veya kendi yazıları varsa da onları paylaşma hazır olduğunu açıklamaktadır. Takipçilere açık bir kapı bırakarak kendi bloğuna da destekte bulunmaktadır.

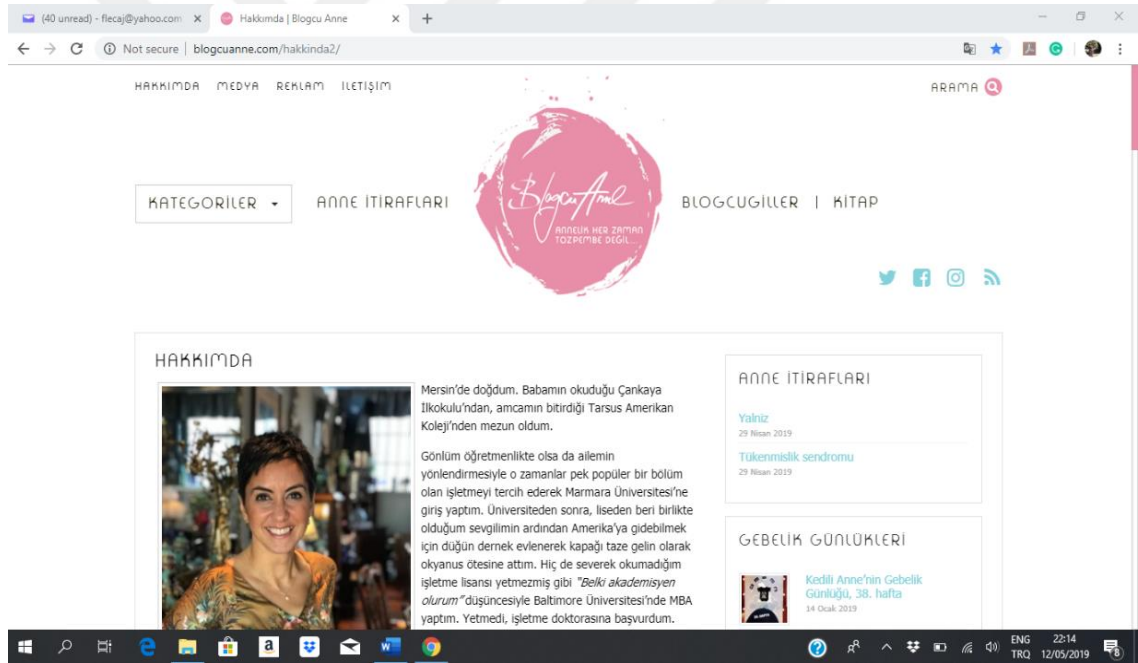
4.8. Blog İncelemesi <http://blogcuanne.com/>

4.8.1. Betimsel Analizi

Blogcu anne, ilk sayfasında blog takipçilerini, ‘anneliğin her zaman tozpembe olmayışının’ mesajıyla karşılamaktadır. Bu söylem bloğun logosunda yer almaktadır. Blog sahibi anne, annelik sürecinin zorluklarını ortaya koyarak bloğun amacını

belirlemektedir. Bunun yanı sıra bir itiraf niteliğinde olan bu cümle kendi anneliği hakkında da ve kendi duyguları hakkında da bilgi vermektedir. Böylesi bir açıklama aynı zamanda takipçi annelerle de empati kurarak anneliği benzer şekilde yaşadıklarından ve kolay olmayışından bahsetmektedir. İlk sayfasında blogun kategorileri yer almaktadır ve diğer bloglara benzer konular alışveriş, çocuk, kadın, hamilelik ve doğum, sağlık, tarifler bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bloğa özel olarak da itiraflar bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde blog takipçisi olan anneler kendi fikirlerini paylaşabilmektedir. Sol üst köşesinde ‘hakkımda’, ‘medya’, ‘reklam’ ve ‘iletişim’ bölümlere özel bir köşe olarak rastlamaktayız. ‘Blogcugiller’ adı verilen bir bölümü ise karikatür olarak blogger yazarının ailesini anlatan çizimler bulunmaktadır.

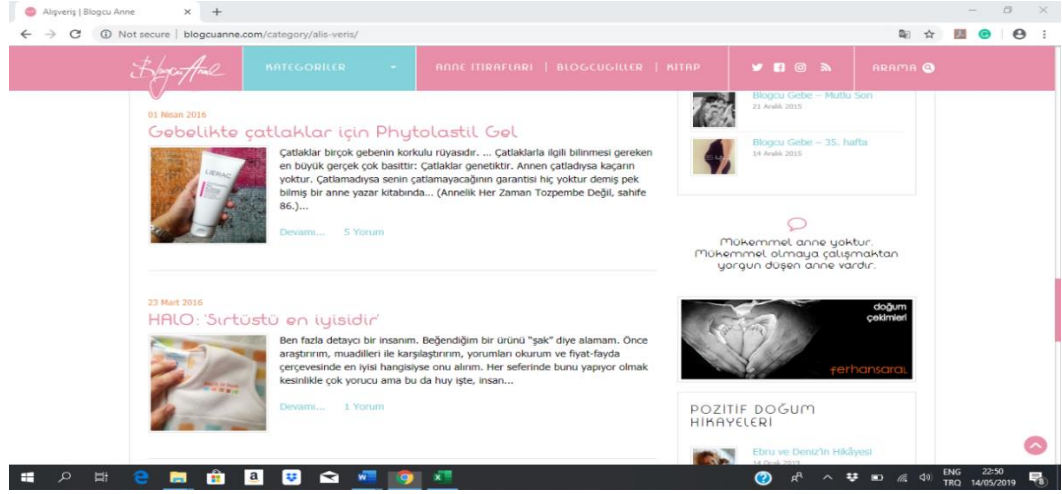
Şekil 19:
Blogcu Anne ana sayfa görüntüsü

<http://blogcuanne.com/>

Blogcu Anne blogunda alışveriş bölümü reklamın yapıldığı bir bölüm olarak görülmektedir. Belirli ürünlerin açıklaması yapılarak bu ürünlerin reklamı yapılmaktadır. Diğer bölümlerde reklam içerikli paylaşımlardan uzak durmasıyla aslında takipçileri ile ilişkisini daha güçlü tutmaktadır. Genelde bu ürünler yeni annelerin ilgileneceği, annelik ve bebek ürünleri kategorisinde yer almaktadır. Bu ürünlere ihtiyaç duyan anneler için bilgi almak ve karar vermek konusunda yardımcı olmaktadır.

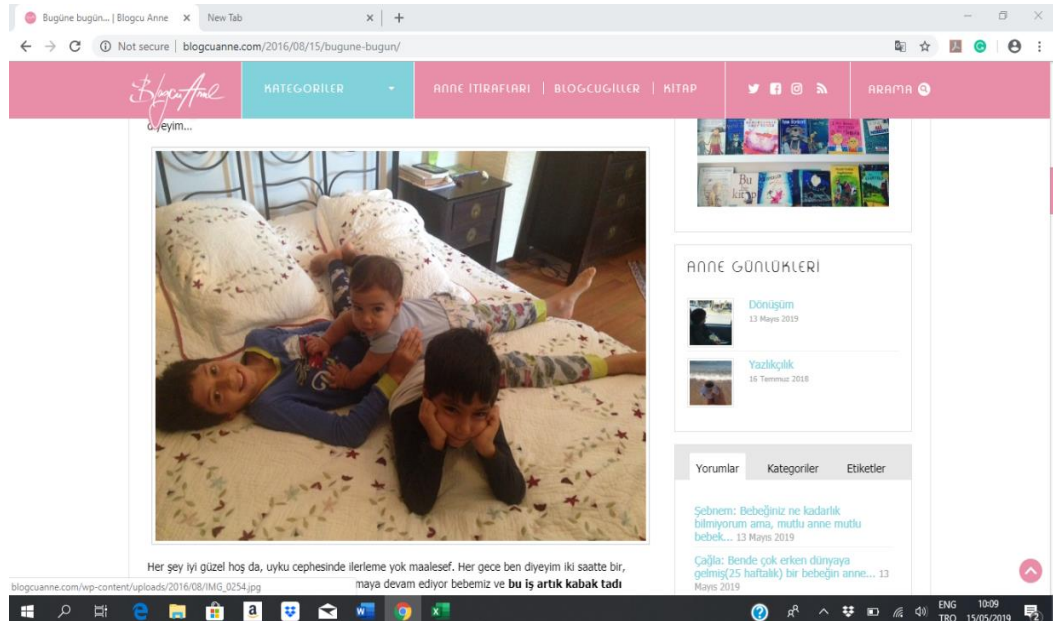
Şekil 20: Blocu Anne Reklam İçeriği

<http://blogcuanne.com/>

Diğer bloglardan farklı olarak, BlogcuAnne bloğun yazarı aile içi ortamını açıkça paylaşmaktadır. Genel olarak çocukları ve anneliği hakkında yazı yazıp detaylı bir şekilde karşılaştığı zorlukları ve durumları açıklamaktadır. Üç çocuk sahibi blog yazarı farklı yaş grupları hakkında yazı yazabilmektedir çünkü çocukların yaşları böyle bir durumu mümkün kılmaktadır. Yazar kendi deneyimlerini paylaşırken aynı zamanda fotoğraf paylaşımını yoğun bir biçimde gerçekleştirmektedir. Her fikrinin ardından kendi çocuğunun örnek fotoğrafını paylaşmaktadır. Bu da takipçileri için yakın ve açık bir yazar olarak görülmesini sağlamaktadır.

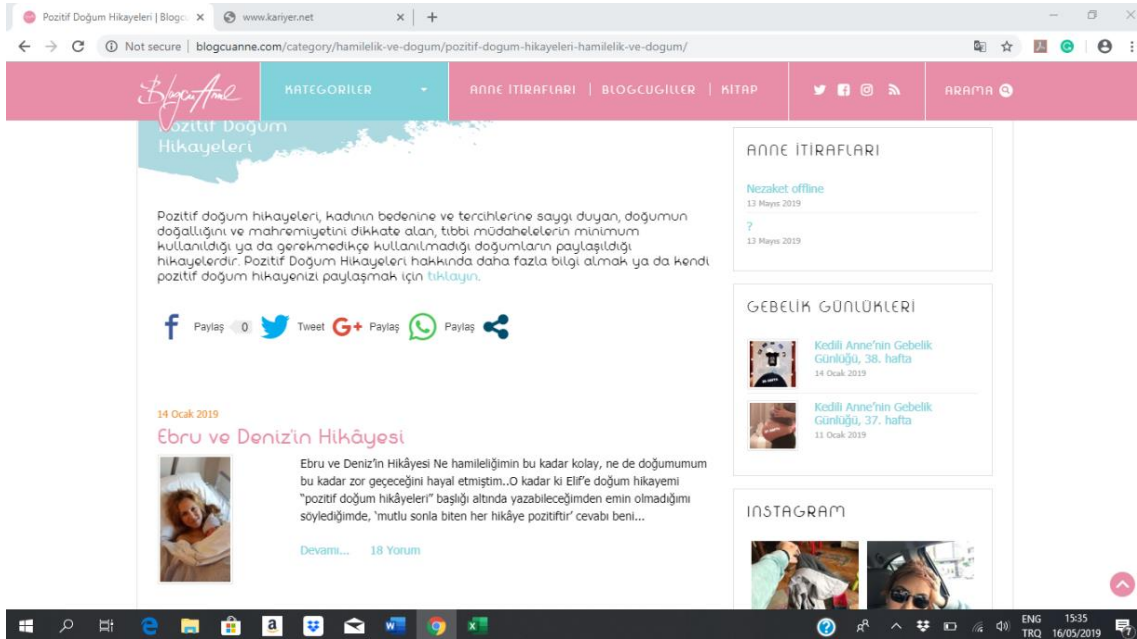
Şekil 21: Blogcu yazarın paylaştığı çocukların fotoğrafı

<http://blogcuanne.com/>

Anne blogların ortak özelliği olan annelere destek ve en önemlisi yeni annelere destek bu blogda ‘hamilelik’ ve ‘doğum’ bölümlerinde görülmektedir. Bu bölüm ‘gebelik günlükleri’, ‘annelik günlükleri’ ve ‘pozitif doğum hikâyeleri’ olarak üç alt bölümden oluşmaktadır. Yazar bu bölümlerde, dışardan annelerin hikâyelerini paylaşarak blogunda takipçi annelere yer ayırmaktadır. Takipçi annelere yer ayırması takip edenler tarafından interaktif bir ortam sağlaması sebebiyle bu blogun çekiciliğini sağlayan unsurların başında görülebilir. Annelik günlükleri bölümü de aynı şekilde, doğumdan sonraki deneyimleri paylaşan annelerin hikâyeleri ile dolu bir bölümdür. Burada bir annenin çocuğu hayata getirdikten sonra ki ilk gününden itibaren başlayan deneyimleri kapsayan bir bölüm olduğu söylenebilir. Emzirme, uyku düzeni, annenin uykusuzluğu, yeni bebeğin ihtiyaçları, büyüdükçe çocukta çoğalmaya başlayan ihtiyaçlar gibi çok geniş ve kapsamlı konular bölümün bir parçasıdır. Pozitif doğum hikâyeleri ise yine annelere destek olarak, ilk hamileliklerini deneyimleyerek onlara bilmedikleri konular hakkında bir cevap olarak görülebilir. Bu dönem anneler için hakkında bilgi sahibi olmayan süreçlerle doludur. Aynı yollardan geçen anneler ise kendi yaşadıklarını paylaşarak, doğumun güzel taraflarını öne çıkartma çabasındalar. Yazılar yine blog takipçi annelerin deneyimleri ile zenginleştirilmiş olup, takipçilerin sesi olmaya gayret göstermektedir.

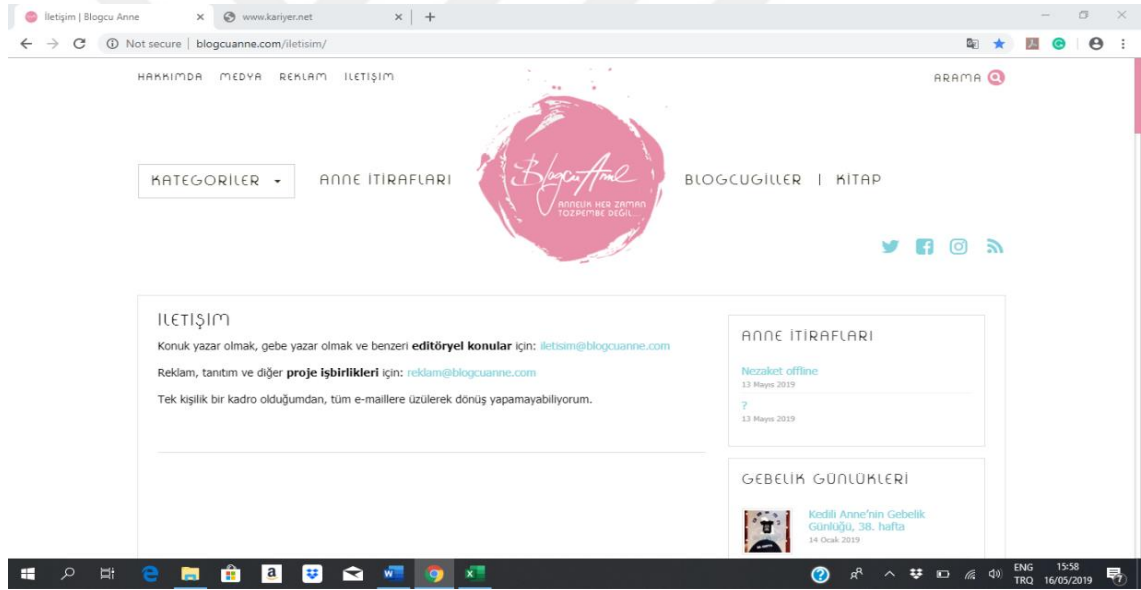
Şekil 22:
Takipçi deneyim paylaşımı

<http://blogcuanne.com/>

BlogcuAnne blogunda konuk yazarlara önemli bir yer ayrılmıştır. Herhangi bir takipçi, kendi yazısını ve annelik deneyimlerini bu blogta paylaşabilir. İletişim bölümünde bu konu hakkında blogcu anneye kolayca ulaşılabilir bir şekilde mail paylaşımı ve davet yapılmıştır. Blogger anne yine aynı bölümde de okurlarıyla iyi bir iletişim kuruyabilmek için takipçilerine cevap yazamama durumunda hissettiği üzüntüsünü paylaşmaktadır. Böylece okurları ile ki bağını sağlamlaştırmaya yönelik bir adım almış olmaktadır. Bunun gibi bir ilişki aynı zamanda blogun içeriğini de zenginleştirip blogger anneye önemli bir destek sağlamaktadır. Bloğu sürekli zenginleştirmek emek isteyen bir iş olduğundan dolayı aynı zamanda zor bir iştir. Hem takipçileri önemli hissettirecek hem de bu desteği verecek şey takipçileri blogun içerisine yazı ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlayarak dâhil etmektir.

Şekil 23:
BlogcuAnne İletişim

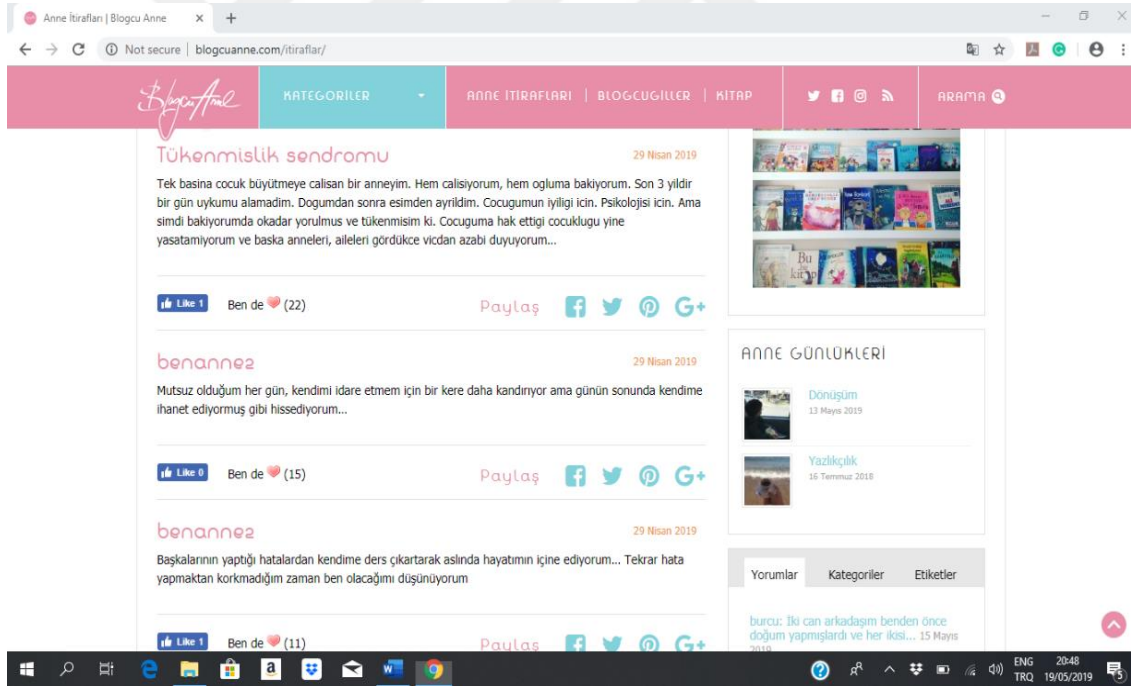
<http://blogcuanne.com/>

BlogcuAnne blogun yazarın ilgi çekici bir diğer özelliği kendi kitabını yayınlamasıdır. Annelik deneyimini bir yere toplayıp, diğer annelerle ve okurlarla paylaşmak anne iletişimin bir farklı boyutunu göz önünde getirmektedir. Kitabın kapağında blogunda özel bir bölüm olan 'kitap' başlığında ulaşabiliriz. Burada yazar kendi kitabının tanıtımını da yapmaktadır. Aynı zamanda kitaplara özel bir bölüm ayırarak, 'kitaplık' bölümü blogger annenin kitaplara verdiği değeri ortaya koymaktadır. Bu bölümde kitapların genel anlatımını, tanıtımını, annelerin ve çocukların ilgisini çekecek kitaplardan bahsetmektedir. Aynı zamanda, bu kitapların yorumlamasını, incelemesini ve eleştirisini yapan blogcu anne bu kitapların reklamını da yapmaktadır. Böylece okurlarında tanıtım

yaparak kitap seçimi konusunda destek vermektedir. Kitap okumayı teşvik eden bu unsurların yer alması da benzer şekilde daha entelektüel bir blog olması bağlamında blogun faydalı olduğuna dair izlenimler oluşturabilmektedir.

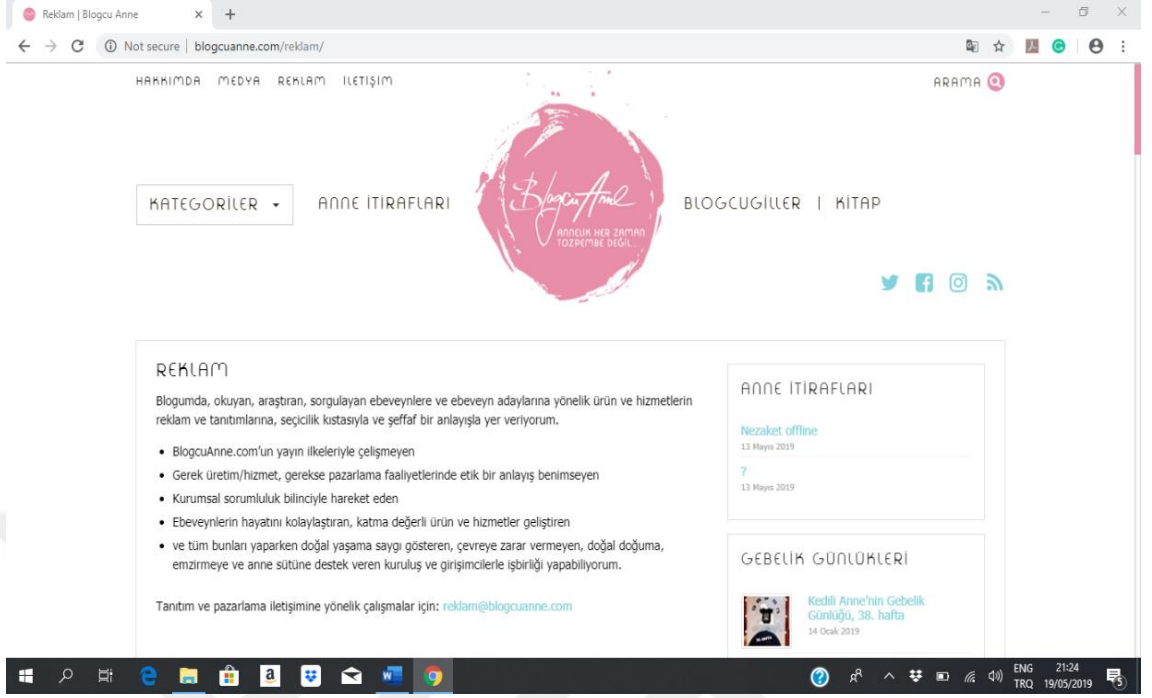
BlogcuAnne, takipçilerine özel olarak ‘‘Anne İtirafları’’ bölümünü uygun görmüştür. Bu bölümde blogun takipçi anneleri, kendileri hakkında ve annelikler hakkında itiraflarda bulunabilirler. Örneğin bir takipçi ‘‘tek başında çocuk büyötmeye çalışan bir anne olduğundan bahsetmektedir. Üç yıldır, uykusuzlukla baş ettiğini, eşinden ayrıldığını ve çocuğun iyiliği için çabaladığını anlatmaktadır. Kendisini anlatırken tükenmişlik sendromuna girdiğini söylemektedir’’. Sadece bir örnek olarak takipçi annenin yazısını seçerek diğer bu blogun takipçiler olan annelerin kendilerini ifade edebildikleri biçimi görölebilmektedir.

Şekil 24:
Anne İtirafları

<http://blogcuanne.com/>

Şekil 25:
Blogcu Anne Reklam İlkeleri

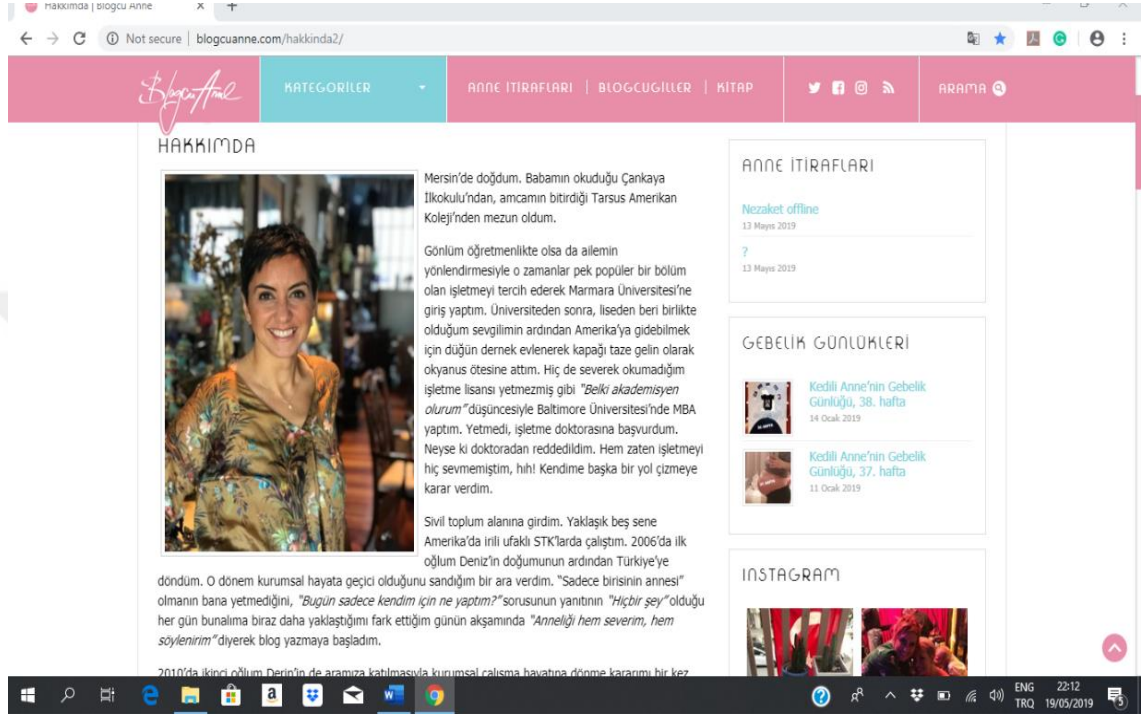
<http://blogcuanne.com/>

İncelemeye alındıktan bloglar hepsinde reklam içeriği konusunda zengin olduklarından bahsedilmiştir. BlogcuAnne özel olarak reklamlara profesyonelce yaklaşıp kendi blogunda yer ayırmaktadır. Reklam vermek isteyenlere kendi kurallarından bahsetmektedir. Reklam başlığı açan blogger anne, blog takipçileriyle ilişkisini korumak amaçlı, reklam vermek isteyenlere, reklamları ancak takipçilerinde faydalı olursa yayınlanabileceğini ifade etmektedir. Böylece okurlarına karşı taraf seçmiş olmaktadır ve reklam kabul ederken kendini temize çıkartarak sadece maddi çıkar söz konusu olmadığının altını çizmekte aslında kabul edilen reklamlarda takipçilerine faydalı olan ürünler ve hizmetlerden bahsedildiği mesajını vermektedir.

BlogcuAnne diğer bloglarda olduğu gibi yazarın kendini anlattığı ve kendi hakkında bahsettiği bölümü de içermektedir. Bu bölümde yazar kendisi hakkında bilgi vermektedir. Blogcu Anne blog yazarı Elif Doğan kendi eğitim hayatından bahseder. Blogcu olma yoluna anne olduktan sonra ve annelik süresince mutsuz olduğu dönemde başladığından bahsetmektedir. Bu dönemde çalışmaması ve sadece anne olarak hayatını sürdürmesi bu durumdan memnun olmadığının bir göstergesi olarak blog yazımına başladığını açıklamaktadır. İkinci çocuktan sonra blog yazarlığını profesyonel bir şekilde yaptığını

ve böylece kitap yazımına da adım attığını anlatmaktadır. Bu noktada bloggerın aslında blog yazarak ve hatta kitap yazarak hala ürettiğinin göstergesi olarak takipçilere motivasyon kazandırıldığı olarak okunabilir.

Şekil 26: Blogcu Anne Hakkında Bölümü

<http://blogcuanne.com/>

Diğer bloglar gibi bu blogun da asıl amacı annelere ve anne olacak kadınlara genel olarak annelik hakkında destektir. İçeriği kadınların çocuk yetiştirirken rastlayacakları konuları kapsamaktadır ve bu özellikleri ile aslında yeni annelere yol gösterici- aydınlatıcı olmaktadır.

Araştırmada yapılan nitel araştırmanın bulguları; toplum ve dayatılan annelik rolleri, annelik savaşları ve yeni annecilik, blogların tüketim ve markalara ilişkisi, hamileliğin sıkıntılı yüzü ve çocuklu hayata dair problemler olarak beş ana kategoride toplanmıştır. Örneklemi oluşturan dört blog, ortak olarak hepsi de anne olan ve anneliği seçerek kariyerlerini ikinci planda koyan blogger annelerden oluşmaktadır. Çocuklara yönelik destek, konuların çoğunu oluşturmaktadır. Fakat blogların hepsinde yoğun bir şekilde reklam içerikli paylaşımlar yer almaktadır. Bu içeriklerin yine anne ve çocuk ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olan ürün ve hizmetlerden oluştuğu söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri temelinde kadının konumu ve yeni nesil annelik ile yeni medya ilişkisi ortaya konulmuştur. Özellikle yeni medya ile değişen etkileşim boyutları gelenekten günümüze annelik serüveni dahilinde de değişime uğramıştır. Bu bağlamda günümüz annelik tasavvuru tercihe bağlı olarak sosyal medya kullanımı ile farklılaşmaya uğramıştır. Bu noktada anneliğin tüm süreçleri sosyal medya üzerinden paylaşılmış ve bu paylaşımlar ile yeni bir anneler arası sosyalleşme süreci başlamıştır. Bu süreç sosyal medyanın aktif olarak yaşama katılması ile anneliği yeni nesil annelik ifadesine yönlendirmiş ve bu ifade de günümüzde sosyal gelişimciler, pedagoglar tarafından oldukça yoğun kapsamda incelenmeye alınmıştır.

Öte yandan toplumsal cinsiyet tartışmaları ilk olarak feminizm akımıyla ortaya çıkan bir kavram şeklinde, kadınlar ve erkekler arasındaki konum eşitsizliğini belirtmek üzere kullanılmıştır. Bu kapsamda feminist düşünürler cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farklılıkları vurgulayarak, toplumsal cinsiyet ve cinsiyet farkını ortaya koymuştur. Biyolojik cinsiyet kadın ve erkek arasında doğumdan itibaren var olan biyolojik özellikleri kapsarken toplumsal cinsiyet sonradan toplumda sosyalleşme sürecinde öğrenilen rolleri, davranışları ve inançları kapsar. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet algısının toplumdan topluma, kültürden kültüre değişiklik taşıdığı söylenebilir. Bu noktada feminizm akımı, kadına yönelik toplum içinde uygun görülen rolleri incelemek üzere bu kavramı ön plana çıkarmıştır.

Toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde kadına uygun görülen roller doğrudan kadının doğurganlığıyla bağlantılı olarak görülmektedir. Kadının biyolojik bir özelliği olan annelik ve doğum özelliği kadını erkekten, toplumsal cinsiyet rolü kapsamında daha farklı ve bazen dezavantajlı kılabilenmektedir. Bunun nedeni ise hamilelik ve doğum süreci boyunca kadının baş başa kaldığı zorlu süreçtir. Özellikle hamilelik süreci kadının geçirdiği yoğun ve büyük değişimleri bir süreç olarak bu eşitsizliğin bir faktörü olarak görülebilmektedir. Bu dönem süresince daha hassas olan kadın etrafında ki diğer kişilere de ihtiyaç duymaya başlar. Bu ihtiyaçların içerisinde fiziksel desteğin yanı sıra ekonomik destek de girmektedir. Bir diğer faktör de doğumdan sonra bebeğin anneye olan biyolojik ve kaçınılmaz ihtiyacıdır. Çocuğun bakım, sevgi, barınma, beslenme ihtiyaçları süreklilik gerektiren ihtiyaçlardır. Anneye ve anne bakımına muhtaç olan çocuk, bir bakımda kadını hane içinde hapsedip rollerini de bu sınırlar içinde belirlemiştir.

Elbette ki bu durumun bir başka etkeni de kapitalist ekonominin varlığı olarak görülmektedir. Kapitalist ekonomi belirli saat aralığında belirli fiziki şartlarda çalışma şeklini benimsemektedir. Söz konusu şartlar da bakıma muhtaç olan bir çocuğu olan anne için de daha zor bir hal almaktadır. Böylece bu süreçte belli saat aralığında ve belli fiziki şartlarla çalışma sistemi kadının evi dışında işlere atanabilmesine sebep olup kadını daha zor bir sürece sokmuştur. Birbiriyle bağlantılı olarak annelerin ekonomik özgürlüğünü etkileyen bu durum kadının da genel itibariyle toplumdaki konumunu ve toplumsal rollerini de etkilemektedir.

Kapitalist üretim döneminde kadını, ev dışında çalışan erkeğe bağlı bırakarak toplumsal cinsiyet rollerinin toplumda yerleşmesine yol açmıştır. Feminist akımların bu kapsamda yapılandırmaları kadın haklarını savunmasına önemli çalışmaları olmuştur. Kişisel olan politiktir sloganı ilk kadınların oy hakkını kazanmaya başlayarak bugün kazanılmış olan bütün haklara kadar bir yapılandırma söz konusudur. Kadınların oy hakkı bir başlangıç olup, kadınların diğer haklarına da yavaş ama emin bir şekilde ulaşmasının bir sonucu olmuştur. Feminist hareketlerin farklı akımları vardır ve bu akımlar da bugüne dek, kadınların ihtiyaçları doğrultusunda çalışma yaptıkları söylemek mümkündür. Liberal feminizm, radikal feminizm, Marksist feminizm vb. feminist akımların ortak amacı kadının toplumdaki konumunu tartışmak ve iyileştirmek olmuştur. Böylece yeni akımların beraberinde kadının çalışma hayatında atılma sayısı yükselirken aynı zamanda aile yapısında da değişimlerin bir etkeni olmuştur.

Çalışma hayatında görülmeye başlayan daha eşit bir katılım, ailedeki dengeler ve rolleri de daha eşit bir biçimde ayrılmış olup kadın ve erkek arasındaki rollerin paylaşımına etki etmiştir. Elbette ki bu değişimler anne konumunda da farkındalık ve farklılık yaratmıştır. Kadınlar anne konumunda artık yeni nesil annelik olarak adlandırılabilir bir kavramı oluşturmıştır. Geleneksel annelik söz konusu olunca, kadını evin içinde çocuk bakımıyla ve ev işleriyle ilgilenen bir anne olarak yorumlanırken, yeni nesil annelik ekseninde ise anneden beklenenlerden farklı olan bir annelik anlayışı ortaya konulmuştur. Anneler, çalışma hayatına atanmakta birlikte, çocuk büyüme ve gelişimde de etkilerini ortaya koymaktadır. Anneliğin yeni yüzü geleneksel annelikten farklı olup teknolojiden de etkilenmektedir.

Geleneksel annelik sürecinde anneden mükemmel olması beklentisinin olmadığı görülmektedir. Anne çocuğu hakkında her zaman doğruyu bilir ve her zaman doğru olanını yapar algısı içinde sorgulamanın yapılmadığı bir annelik modelidir. Yeni nesil

annelik söz konusu olduğunda ise teknolojinin gelişimiyle ilk başta bu ‘mükemmel anne’ kavramı ön plana çıkmış ve annelik süreci daha kaygılı bir sürece evrilmiştir. Bu durum çekirdek ailenin modern yaşamda daha aktif olması ile bağdaştırılabilir. Geleneksel annelikte annenin çocuğu büyütme ve yetiştirme süreci bir önceki kuşaktan aktarılan bilgilerle gerçekleşirken artık yeni nesil anneler, daha az büyükanne- büyükbaba desteği ile çocuk yetiştirme kaygılarını daha fazla arttırmaktadırlar.

Teknolojik gelişimlerden destek alan ve faydalanan anneler kendi gibi kaygılı annelerle sosyal mecrada buluşarak yeni bir akıma yol açmışlardır. Yeni nesil anneler, anne oluşlarını teknoloji ile birleştirerek blog dünyasında yerlerini almış ve o dünyada ortak konu olan çocuk ve çocuk yetiştirme konularında sosyalleşme sürecine girmişlerdir.

Çalışmada yeni nesil annelerin yeni medya ilişkisi incelenirken blogger anneler takip edilmiştir. Bloglar teknolojinin gelişimiyle ‘world wide web’ in sunduğu imkânlarla ve çok basit kullanım şekliyle kişilerin veya kurumların kendi web sayfalarına sahip olarak paylaşımlarda bulundukları bir teknoloji ürünü olarak adlandırılabilir. Kişisel blogların özel bir türü ‘anne blogları’dır. Anne bloğu olabilmek için, çocuk sahibi olmak gerekmektedir. Yeni nesil anneler kişisel bloglar üzerinden bir günlük niteliğinde kendi bloglarını yazmaya başlayarak birlikte anneliğe de yeni bir anlam katmaktadırlar. Anne blogların genel olarak amaçları kadınların annelik sürecinde birbirlerinde destek olarak kurulan blog türleridir. Çeşitliliği söz konusu olmasına rağmen bu çeşitlilik içerisinde aynı amaca hitap etmek durumu da söz konusudur.

Çalışmanın son bölümünü anne blogların incelemesi oluşturmaktadır. Seçilen bloglar kasti örneklem yoluyla izinler alınarak seçilmiş en çok takip edilme oranı öncelikli kriter olarak belirlenmiştir. Seçimde özellikle Türkiyede yaşayan annelerin blogları incelenmiştir. Bunun tercih sebebi ise toplumsal cinsiyet algısının toplumdan topluma değişmesi ve içinde yaşadığımız toplumsal dinamikler bağlamında yeni nesil anneliği tanıma ve anlama ihtiyacıdır. İncelemek üzere dört farklı anne bloğu belirlenmiştir. Blogların inceleme sonucu olarak, onların konu çeşitliliği açısından zengin ve yeni annelere büyük bir destek olarak oluşu gözlemlenmiştir. Anneliğin mükemmel olmayışı ve annelerin çocuk büyütme rastladıkları sorunlarını daha kolay geçirebilme imkânı sunan bloglar hem yazar anneler hem de takipçi annelere tarafından vazgeçilmez bir olgu olmuştur.

Blogger anneler için bu annelerin sosyalleşmesi ve tanınma kabul ve onay görme gibi psikolojik ihtiyaçların sağlanması yanında blogların maddi kazanç sağlamaları da önemli bir husustur. Bu durum blogger anneler için maddi kazanç kapsamında kolaylaştırıcı bir etken olmuştur. Çocuğunu büyüterek yazı ve paylaşımda bulunan anne, anneliğinden ve deneyimlerinden maddi kazanç sağlamaktadır. Aynı zamanda yeni annelere, ilk kez çocuk sahibi olan ve olacak kadınlara destekte bulunmaktadırlar. Bunu yaparken de anneliğin ve annelerin mükemmel olamayacağını herkese göstererek, beklentileri ve kadınlara yapılan baskıyı azaltmış olmaktadırlar.

İncelenmiş olan dört blog en az bir çocuğu olan anneler tarafından yazılan bloglardır. Bloglardan ikisi tek bir yazar tarafından oluşturulurken aralarındaki bir blog ise iki anne yazarın ürünüdür. Genel kapsamda söz konusu olan bloglar konu yelpazesi geniş olan ve çeşitli konuları kapsayan paylaşımlara sahiptir. Her bir blog istisnasız yazar hakkında, yazarın kendini tanıtmak istedikleri derecede bilgiler içermektedir. Bunun yanı sıra, fotoğraf aile fotoğrafları, çocukların fotoğrafları mevcuttur. Yazarlardan biri kendi ismini kullanmayıp onun yerinde kendine bir takma isim bularak unvanını marka halinde dönüştürmeye çalışmıştır. Yaşamlarının sergilenmesi ve bu sergileme esnasında yapılan tüm paylaşımlar bir noktada maddi kazancı beraberinde getirirken şüphesiz marka yaratma ihtiyacı da fark edilen unsurlardan biridir.

Genel olarak, anneler kendi isimlerini kullanmaya tercih etmektedirler. Ortak nokta olarak bu blogların hedefi, takipçileri olan diğer annelere yazılarıyla destek olmaktır. Blogların içerik kısmını incelediğimizde, blogcuların kendilerinde bir konsept seçerek blogun gidişatını belirlediklerinin bilgisine ulaşılabilmektedir. Her daim asıl amaç destek olmakla birlikte destek noktası değişmektedir. Örnek olarak belirlenen bloglardan biri annelere sadece teknoloji ile bağlantılı konular üzerinde destek sunarken diğer bloglar daha geniş konulara sahiptir. Teknoloji ile ilgili blog kadınlar ve teknoloji üzerinde kurulan kalıp yargıları kırmak amaçlı teknolojik anneler blogunu yazmaya başladıklarını ifade etmiştir. Dolayısıyla blog bu temelde aynı sorunlarla karşılaşan annelere bu konularda aktif bir biçimde teknolojik destek sağlamaktadır. Blog yazma seminerleri bile düzenleyen teknolojik anneler, annelere telefon uygulamalar hakkında, çocukların üzerinde etkili olacak olan teknolojik ürünler, sosyal medya kullanımı, güncel teknoloji ile bağlantılı konular üzerinde yazmaktadırlar. Diğer belirlenen iki blog ise paylaşım yapılan konu anlamında daha çeşitli olmakla birlikte annelerin gündelik hayatlarına akıllarına gelebilecek her konuya cevap bulabilecek şekilde tasarlanmışlar.

Çocuklar, sağlık, güzellik, bakım, moda, alışveriş, kültür, etkinlikler, kitaplar, dekorasyon ve tarifler konulardan bir kısmı olarak belirlenebilir. Bu konular hakkında bazen kendi fikirlerini yazarken bazı zamanlar da konunun uzmanı ile mülakat gerçekleştirerek yazı yazmaktadırlar. Elbette ki bu yazıların güvenilirliği tartışma konusudur ve yeni bir bilgiye ihtiyacı olan anne için doğru olmayan bir yol da gösterebilmektedir. Bu kapsamda en hassas olan konular sağlık ile ilgili yazılardır. Profesyonel bilgisi önemli olan bu konularda blogların yetersizliği söz konusudur. Bunun dışında moda, dekorasyon, güzellik ve bakım konuları o kadar hassas olmayıp yazarların tercih ettikleri konuları oluşturmaktadır.

Blogların bir bölümü çocuklar hakkında paylaşımları içermektedir. Bu bölümün daha dolu olmasını beklerken aslında diğer konuların baskın olduğunu söylenebilir. Blogların bir diğer ortak noktası reklam içerikli paylaşımların bulunmasıdır. Bu durum blogların gerçek amacından uzaklaşma göstergesi olarak yorumlanabilir. İlk bakışta sadece annelerin birbirine verilen destek olarak yazılan blogların, reklam içerikli paylaşımlar içermekte olduklarını bilmek aslında bir pazarlama sektörü ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer bir bakış açısıyla, bu durumun yazar anneler için motive edici olduğunu ve yazmaya devam etmek için yeterli bir destek olarak görülebilir. Blog yazmak bir emek işi olduğunu belirtmek gerekmektedir. Sürekli çalışmakla ve azim ile ortaya çıkabilecek bir ürün olarak bakıldığında blog yazarların reklam içerikli paylaşımlara yer vermeleri kısmen doğal bir sonuç olarak açıklanabilir.

Bu noktada seçilen anne blogların benzerlikleri ve farklılıkları şu şekilde özetlenebilir.

Örnek blogların benzer özellikleri:

- Kendi annelikler ve çocukları hakkında paylaşımlarda bulunmaktadır
- Amaçları takipçilerin dikkatini çekip takipçi sayısını artırmaktır
- Yeni annelere bilgi ve deneyim desteğinde bulunmaktadır
- Blogger anneler genellikle çocuk sahibi olduktan sonra kariyer hayatına son vermişlerdir.
- Bloglarını sosyalleşme ve ikinci bir kariyer gelişimi olarak kullanmaktadırlar
- Kendilerini tanıtmada hassas davranmaktadırlar
- Takipçilerine karşı samimi bir dil kullanmaktadırlar
- Çocuklarla ilgili konulara ağırlık vermektedirler
- Bloglar ürün pazarlamaya yöneliktir

Örnek blogların farklı olan özellikleri:

- Blogların dördünden biri (teknolojik anneler) genel olarak teknolojik ürünler hakkında paylaşımlarda bulunmaktadır.
- Blogların dördünden ikisine (annekaz ve şafağındünyası) bloglarında sosyal sorumluluk projeleri kapsamında paylaşımlara rastlanmıştır.
- Blogların dördünden biri (blogcu anne) bloğunda aile içi yaşam ortamını daha açık bir şekilde paylaşmaktadır
- Blogların dördünden biri (blogcu anne) takipçilerinde özel bir bölümde konuk yazar olarak blogda yazı paylaşabilme imkânını sağlamıştır. Böylelikle bloğunu paylaşım bağlamında takipçi erişimine daha fazla açtığı görülmektedir. Aynı zamanda aynı desteği itiraf bölümü olan annelere ayrılmış bölümde de göstermiştir.
- Blogların dördünden biri (blogcu anne) kendi hayatını anlatan kitabını yayınlamıştır.

Yeni nesil annelerin sosyal medyada aktif olmaları, içinde bulundukları toplumsal cinsiyet algısına bağlı olarak gelişen sosyal rollerini sergilemelerini sağlamaktadır. Bunun aynı zamanda blogger anneleri psikolojik bir doyuma ulaştırdığı da söylenebilir. Anneliğin çocuk bakımı ve yetiştirilmesi süreci odaklı başlayan paylaşımlar güncelliğini koruması ve tek yönlü kalmaması amacıyla kültür sanat ve eğlenceyi de içeren boş zaman aktivitelerine de yönlendirmelerin gerçekleştiği çok yönlü bir zemine doğru da genişlemektedir. Çalışmanın bulguları Türk toplum yapısı içinde geleneksel annelik rollerinden farklılaşmış daha fazla kamusal alanın dinamiklerini bilen ve etki alanı oluşturmak isteyen yeni nesil anneliği anlamayı mümkün kılmaktadır. Öte yandan yeni medyada aktif olarak yer alan yeni nesil annelerin, diğer ülkelerdeki oluşumunu ve sosyal rollerinin incelenmesi annelik üzerinden toplumlar arasındaki farklılıkları anlayabilmek açısından faydalı olacaktır. Bu bağlamda yeni nesil anneliğin diğer ülkelerde yer alan formları ile ilgili karşılaştırmalı çalışmaların yapılması öneriler kapsamında ifade edilebilir.

EKLER

/07/2019

(87 unread) - flecaj@yahoo.com - Yahoo Mail

Tez Araştırması 3

Yahoo/ blogger ...

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: safakkrdnz@gmail.com

Apr 26 at 11:54 AM

Sayın yetkili,

Ben Fjolla LECAJ, Sakarya Üniversitesi Tez dönemini bitirmek üzere Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez konusu olarak 'Toplumsal Cinsiyet Rolü Temelinde Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi' üzerinde çalışmamı yürütmekteyim. Çalışma dahilinde blogunuzu inceleyerek çalışmamı zenginleştirmek üzere sizin onayınızı talep ediyorum. Destüğünüz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

Şafak KaradenizKilimciğöldelioğlu <safakkrdnz@gmail.com>
To: Fjolla Lecaj

Apr 26 at 11:35 PM

Merhaba,

Sadece tezde kullanılmak şartı ile çalışmanızda blogumu kullanabilirsiniz

Başarılar dilerim

Safak

26 Nis 2019 Cum 11:54 tarihinde Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com> şunu yazdı:

Show original message

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: Şafak KaradenizKilimciğöldelioğlu

Apr 27 at 8:37 PM

Teşekkür ederim :)

Show original message

Tez Araştırması 3

Yahoo/ blogger ...

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: teknolojikanneler@gmail.com

Apr 26 at 11:40 AM

Sayın;
Derya Divrikli, İpek Süer,

Ben Fjolla LECAJ, Sakarya Üniversitesi Tez dönemini bitirmek üzere Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez konusu olarak 'Toplumsal Cinsiyet Rolü Temelinde Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi' üzerinde çalışmamı yürütmekteyim. Çalışma dahilinde blogunuzu inceleyerek çalışmamı zenginleştirmek üzere sizin onayınızı talep ediyorum. Desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

Teknolojik Anneler <teknolojikanneler@gmail.com>
To: Fjolla Lecaj

Apr 26 at 1:30 PM

Merhabalar, bizim için onurdur :)
Kolaylıklar dileriz.

Sevgiler,
İpek & Derya

TeknolojikAnneler.com | Şarjları asla bitmez!
[facebook](https://www.facebook.com/teknolojikanneler) | [twitter](https://twitter.com/teknolojikanneler) | [instagram](https://www.instagram.com/teknolojikanneler) | [pinterest](https://www.pinterest.com/teknolojikanneler)

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>, 26 Nis 2019 Cum, 11:40 tarihinde şunu yazdı:

Show original message

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: teknolojikanneler@gmail.com

Apr 26 at 7:07 PM

Teşekkür ederim

Saygılar 😊

[Sent from Yahoo Mail on Android](#)

Show original message

Tez Araştırması 3

Yahoo/ blogger ...

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: iletisim@blogcuanne.com

Apr 26 at 11:33 AM

Sayın Elif Doğan,

Ben Fjolla LECAJ, Sakarya Üniversitesi Tez dönemini bitirmek üzere Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez konusu olarak 'Toplumsal Cinsiyet Rolü Temelinde Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi' üzerinde çalışmamı yürütmekteyim. Çalışma dahilinde blogunuzu inceleyerek çalışmamı zenginleştirmek üzere sizin onayınızı talep ediyorum. Desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

iletisim@blogcuanne.com
To: Fjolla Lecaj

Apr 28 at 5:58 PM

Merhaba sevgili Fjolla,

İlginiz ve nezaketiniz için teşekkür ederim. Blogumu inceleyebilirsiniz.

Kolaylıklar dilerim.

Sevgiler,

Elif Doğan

26.04.2019, 11:33, "Fjolla Lecaj" <flecaj@yahoo.com>:

[Show original message](#)

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: iletisim@blogcuanne.com

May 12 at 10:12 PM

Teşekkür Ederim

[Show original message](#)

Tez Araştırması 3

Yahoo/blogger ...

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: annkazblog@gmail.com

Apr 26 at 11:44 AM

Sayın yetkili,

Ben Fjolla LECAJ, Sakarya Üniversitesi Tez dönemini bitirmek üzere Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez konusu olarak 'Toplumsal Cinsiyet Rolü Temelinde Yeni Nesil Annelik ve Yeni Medya İlişkisi' üzerinde çalışmamı yürütmekteyim. Çalışma dahilinde blogunuzu inceleyerek çalışmamı zenginleştirmek üzere sizin onayınızı talep ediyorum. Desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

Anne Kaz <annekazblog@gmail.com>
To: Fjolla Lecaj

Apr 26 at 12:09 PM

Tabi ki faydası olacaksa ne mutlu

Sevgiler

26 Nis 2019 Cum 11:44 tarihinde Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com> şunu yazdı:

[Show original message](#)

Fjolla Lecaj <flecaj@yahoo.com>
To: annkazblog@gmail.com

Apr 26 at 7:06 PM

Teşekkür ederim,

Saygılar ☺

[Sent from Yahoo Mail on Android](#)[Show original message](#)

KAYNAKLAR

- Akal, C. B. (2005). *İktidarın Üç Yüzü*. Ankara: Dost Yayınevi.
- Aktan, E., Katış, H. H. (2018, 05 15). *Online Academic Journal of Information Technology*. Ajit-e.org: https://ajit-e.org/download_pdf.php?id=307&f=307_rev1.pdf adresinden alındı
- Anne Kaz. (2019, 03 1). Anne Kaz: <http://www.annekaz.com/> adresinden alındı
- Arnold, L. B., Martin, B. A. (2016). *TAKING THE VILLAGE ONLINE Mothers, Motherhood and Social Media*. Bradford- Canada: Demeter Press.
- Arruzza, C., Bhattacharya, T., Fraser, N. (2019). *Feminizm Bir Manifesto*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Arsan, E., Ünal, E., Türkoğlu, S. (2009). *Feminizm*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ayben Çelik, A. (2015). *Çalış Anne*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aydın, E. (2014). *Aile Sosyolojisi Yazıları*. İstanbul: Açılımkitap.
- Badinter, E. (2011). *Kadınlık mı Annelik mi*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Balcı, P. (2003). *Örgütsel Sosyalleşme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baran, P. D., Atlı, Ö. G. (2017). *Aile Yaşam Dinamiği*. Ankara: Pelikan Yayınevi.
- Baran, P., Yurteri Tiryaki, A. (2017). *Aile Yaşam Dinamiği*. Ankara: Pelikan Yayınevi.
- Baş, T., Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Berktaş, F. (2018). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Canatan, K., Yıldırım, E. (2011). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılımkitap.
- Çoban, B. (2014). *Sosyal Medya Devrimi*. İstanbul: Su Yayınevi.
- Crosby, E. D. (2019, 04 14). Scholarworks: <https://scholarworks.iupui.edu/handle/1805/2644> adresinden alındı
- De Beauvoir, S. (1993). *Kadın "İkinci Cins"*. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Demir, Z. (2006). *Feminizmi Modern dhe Postmodern*. Shkup Prishtine Tirane: LogosA.
- Demir, Z. (2014). *Modern ve Postmodern Feminizm*. İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Direk, Z. (2019). *Feminizm-Cogito*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Divrikli, D., Süer, İ. (2019, 04 26). TeknolojikAnneler: <http://teknolojikanneler.com/> adresinden alındı
- Doğan, E. (2019, 01 10). *BlogcuAnne*. <http://blogcuanne.com/> adresinden alındı
- Dökmen, Z. Y. (2009). *Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dura, P. (2019, 02 20). *Cihan Dura*. <http://www.cihandura.com/> adresinden alındı

- Ed: Nurşen Adak. (2012). *Değişen Toplumda Değişen Aile*. ANKARA: Siyasal Kitapevi.
- Engels, F. (2011). *Ailenin Özel Mülkiyetin Ve Devletin Kökeni*. İstanbul: Sayfa Yayınları.
- Erdil, K. (2009). *Aile Okulu*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Farmer, M. (1979). *Aspects of Modern Sociology THE FAMILY*. Longman Group Limited: USA.
- Fidan, F., Yılmaz, T. (2008). *Kadın Çalışma Ve Toplum*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Gaag, N. D. (2018). *Feminizm**. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gönem, P. D., Hablemitoğlu, D. D., & Özmete, D. E. (2004). *Akademisyen Kadınlar*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Güçlü, S. (2012). *Kurumlara Sosyolojik Bakış*. İstanbul: KİTABEVİ.
- Hırata, H., Laborie, F., Le Doare, H., & Senotier, D. (2015). *Eleştirel Feminizm Sözlüğü*. ANKARA: dipnot yayınları.
- Hortaçsu, P. (2015). *Zamanda Aile Ailede Zaman*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Kaplan, M. Z. (2018). *Anelik Sosyalizasyonu ve Sosyal Medya: Instagram Örneği*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kara, T. (2013). *Sosyal Medya Endüstrisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karadeniz Kilimcigöldelioğlu, Ş. (2019, 03 01). *Şafak'ın Dünyası*.
<http://www.safagindunyasi.com/> adresinden alındı
- Kararsar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 62-80.
- Kıncal, R. Y. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kızılkaya, Z. Z. (2018). *Sosyal Ağlarda Anelik: Youtuber Anneler Örneği*. Erzurum: T.C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Koçak, A., Arun, Ö. (2019, 05 05). *Journal of Selçuk Communication*.
<http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000231> adresinden alındı
- Kuruoğlu, H., Aydın, B. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Ve Medya*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lindsey, L. L. (2011). *Gender Roles A sociological Perspective*. Boston: Pearson.

- Lopez, L. K. (2009). The radical act of 'mommy blogging': redefining motherhood through the blogosphere. *SAGE Publications*, 729-747.
- Marx, Engels, Lenin. (2008). *Kadın ve Aile*. Ankara: Sol Yayınları.
- McDaniel, B. T., Holmes, E. K., & Coyne, S. (2011). New Mothers and Media Use: Associations Between Blogging, Social Networking, and Maternal Well-Being. *Maternal and Child Helath Journal*, 1509-1517.
- Meriç, N. (2004). *Fetva Sorularında Değişen Kadın Yaşamı*. İstanbul: Elest Yayınları.
- Morrison, A. (2011). "Suffused by Feeling and Affect": The İntimate Public of Personal Mommy Blogging. *Biography Vol. 34, No. LIFE WRITING & INTIMATE PUBLICS*, 37-55.
- Notz, G. (2018). *Feminizm*. ANKARA: PHOENİX Yayınevi.
- Oflaç, B. S. (2015). *Çalış Anne*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özkazanç, A. (2015). *Feminizm ve Queer Kuramı*. Ankara: dipnot yayınları.
- Petersen, E. J. (2015). Mommy Bloggers as Rebels. *Journal of the Motherhood Initiative Vol 6, No 1*, 9-30.
- Powell, R. (2010). Good Mothers, Bad Mothers and Mommy Bloggers: Rhetorical Resistace and Fluit Subjectivities. *An Online Feminist Journal*, 37-50.
- Ramazanoğlu, C. (1998). *Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri*. İstanbul: Pencere Yayınları.
- Razon, D. D. (1983). *Çalışan Anne Ve Çocuk*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Rose, S. O. (2018). *Toplumsal Cinsiyet Tarihçiliği Nedir?* İstanbul: Can.
- Saygılıgil, F. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları*. ANKARA: Dipnot Yayınları.
- Seçkin Halaç, D. (2015). *Çalış Anne*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Shaw, B. (2019). *Akıllı bir kadına sosyalizm, kapitalizm ve faşizm hakkında rehber*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Şişman, N. (2013). *Emanetten Mülke*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Solmuş, U. (2012). *Kadınlık ve Annelik Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Taşkıran, İ. (2017). *Sosyal Medyada Haber Var*. İstanbul: Der Yayınları.
- Teke, D. S. (2014). Dönüşen Anneliğe Yönelik Netnografik Bir Analiz: Blogger Anneler. *Milli Folklor*, 32-47.
- Üzümcü, Ö. (2016). Nitel Araştırma Yöntemine Sahip Tezlerin Bazı Değişikler Açısından İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 327-340.

- Webb, L. M., Lee, B. S. (2011). CHAP. *Mommy Blogs: The Centrality of Community in the Performance of Online Maternity*, 244-257.
https://www.researchgate.net/publication/225271136_Mommy_blogs_The_centrality_of_community_in_the_performance_of_online_maternity adresinden alındı
- Yamamoto, G. T., Şekeroğlu, Ö. K. (2014). *Sosyal Medya ve Blog*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Yavuzer, D. D. (1984). *Aile Ve Çocuk Konferansları*. İstanbul: Ak Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yöney, S. (1995). *Kültür ve Toplum*. İstanbul: Hil Yayın.
- Young, I. M. (2019). *Feminizm-Cogito*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Fjolla Lecaj, 26.02.1991 Kosova, Prizren şehrinde doğdu. İlköğretimi Prizren ‘‘Abdyl Frasheri’’ ilk ve ortaokullunda bitirdi. Lise eğitimini 2009’da Prizren ‘‘Gjon Buzuku’’ lisesinde sosyal bilimler üzerinde tamamladı. 2009’da Prishtine Üniversitesi Sosyoloji bölümü eğitimine başladı ve başarılı bir şekilde 2012 bu eğitimi bitirdi. 2012 yılında Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans -Sosyoloji bölümü eğitimine başladı.

